

Årsrapport 2008

Fylkesmannen i Troms

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 3
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringar	Side 8
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 13
Kongehuset	Side 13
Miljøverndepartementet	Side 14
Landbruks- og matdepartementet	Side 19
Kunnskapsdepartementet	Side 36
Barne- og likestillingsdepartementet	Side 46
Justis- og politidepartementet	Side 50
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 53
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Side 56
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 59
Statens Helsetilsyn	Side 73
Samferdselsdepartementet	Side 76
Utenriksdepartementet	Side 76
Kultur- og kirkedepartementet	Side 77
Fomyings- og administrasjonsdepartementet	Side 77

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket – generelt

OM DRIFTEN AV EMBETET

Fylkesmannen i Troms kan vise til høy aktivitet også i 2008. Hvert år velger vi enkelte områder som gis ekstra oppmerksomhet og innsats. I 2008 var våre særskilte satsningsområder

- Rettssikkerhetsoppgaver, klagesaker og tilsyn
- Kommuneveiledning - planområdet/plansaker
- Samfunnssikkerhet/beredskap

Saksbehandlingstiden for sosialklagesaker var i snitt 58 dager og for saker etter plan- og bygningsloven 70 dager.

Antall journalposter inn/ut: var 30290 saker.

Organisering

Fylkesmannen i Troms er organisert med 5 fagavdelinger og 3 stabsenheter. [Lenke til organisasjonskart for Fylkesmannen i Troms:](#)

www.fylkesmannen.no/enkel.aspx

Ledergruppen

Ledergruppen består av 9 personer, hvorav 5 er kvinner.

Medarbeiderne

Våre medarbeidere har høy faglig kompetanse sammensatt av høyere utdanning fra universitet eller høyskole, samt solid praktisk erfaring. I embetet finnes en rekke ulike fagfelt og spisskompetanser. Til tross for en nedbemanning på 10 % over de siste 4 år, har våre ansatte gjennom sin arbeidsinnsats overholdt krav til saksbehandlingstider og øvrige leveringsfrister i 2008.

I 2008 var det totalt 98 ansatte i hel- og delstillinger, herav 59% kvinner. Sykefraværet var 4,6%. Turnover var 10%.

Ved utlysninger av faste stillinger og engasjementer har vi sett en nedgang i antall søkere gjennom de siste 3 årene. Likvel har vi hatt tilstrekkelig og godt kvalifiserte i søkermassen for hver utlysning i 2008.

Økonomi

Gjennom de siste 4 år har embetet styrt ned aktiviteten med 10% som følge av ny økonimifordelingsmodell innført i 2005. Etter flere år med mindre underskudd på driften, er vi i løpet av 2008 kommet i balanse og kan vise til et beregnet årsresultat på kr 807 400,-.

Regnskapsoversikt 2008

FYLKESMANNEN I TROMS - Regnskap 2008

Kap. 1510

INNTEKTER

Bevilgning FAD	49 544 000
Div. komp. FAD	1 813 505
Div. inntekter kap. 4510	4 919 209
Sum inntekter	56 276 714

UTGIFTER

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Troms - Innhold:

Lønn og godtgjørelser	37 732 000
Husleie	9 466 500
Andre driftsutgifter	7 979 314
Sum utgifter	55 177 814
Prosjektmidler øremerket landbruk satt av	291 500
Beregnet driftsresultat 2008	807 400

Organisasjonsutvikling og arbeidsmiljø

2008 har vært et år preget av innsats og omtanke for å utvikle organisasjonen videre. Større og mindre tiltak har vært gjennomført. Vi nevner spesielt:

- Ny personalpolitikk
- Arbeidsmiljøundersøkelse
- Miljøfyrtårsertifisering
- Informasjonsarbeid både internt og eksternt
- Rekruttering og lønn

I løpet av våren ble det gjennomført arbeidsmiljøundersøkelse som omfattet alle medarbeidere. Oppfølgingspunkter fra undersøkelsen er systematisk fulgt opp i gjennom andre halvår i ledelsen og i avdelingene.

Verdier

Våre verdier er kunnskap-klokskap-rettsikkerhet. Bevissthet hos alle medarbeidere og ledere rettleder oss i arbeidet og i samhandling/kontakt med våre brukere, oppdragsgivere og kollegaer.

OM TILSTANDEN I TROMS FYLKE

Kommuneøkonomi og demografi

Troms fylke hadde en samlet vekst i folketallet fra 2001 til 2008 på 2 865 innbyggere. Tromsø kommune alene hadde i samme tidsrom en vekst på 5200 innbyggere. Seks av fylkets kommuner hadde vekst eller flat utvikling av folketallet, herunder de to andre bykommunene Harstad og Lenvik. De øvrige 18 kommunene i fylket hadde en samlet befolkningsreduksjon på 2 576 innbyggere i tidsrommet 2001 til 2008. Andelen eldre over 67 år i 2008 viser også en meget skjev fordeling mellom kommunene i fylket. Sammenlignes hele fylket med landsgjennomsnittet, er andelen over 67 år i Troms på 12,3 prosent, mens landsgjennomsnittet ligger på 13,3 prosent. Fylkesgjennomsnittet varierer imidlertid mellom en andel på 9,6 prosent i Tromsø-regionen og 17,4 i Midt-Troms-regionen. Utviklingen gjennom de siste 7 år viser at andelen over 80 år har økt fra 3,8 prosent i 2001 til 4,1 prosent i 2008. Fylket har 3,5 prosent høyere andel enslige blant de over 80 år enn landsgjennomsnittet. I den yngste delen av befolkningen har det vært en økning av antall barn i grunnskolealder på 11 325 personer fra 2001 til 2008, hvorav over 8000 gjelder de tre bykommunene.

Kommunene i Troms hadde fra 2006 til 2007 reduksjon i netto driftsresultat fra 2,9 prosent til -0,1 prosent. Gjennomsnittlig netto driftsresultat pr innbygger i fylket sank fra 1 568 kr til minus 31 kroner fra 2007 til 2008. Nedgangen skyldtes for en stor del negativ realutvikling i inntektene, kombinert med økte lønns- og personalkostnader og økte rentekostnader. Resultatet for 2008 forventes å bli ytterligere forverret. Generelt har Troms-kommunene gjennomgående en betydelig høyere netto lånegjeld pr innbygger enn landsgjennomsnittet, og var 59 prosent over landsgjennomsnittet i 2007. Fylkesmannen har i løpet av året lagt økt fokus på utnyttelse av eget inntekspotensial overfor kommunene. I 2007 hadde 17 av fylkets kommuner inntekter fra eiendomsskatt, og 6 av kommunene hadde økte inntekter fra som følge av innføring av eiendomsskatt i hele kommunen. Rapportering i KOSTRA viste en klar forbedring fra 2007 til 2008. I 2007 leverte 16 av 25 kommuner rettidig rapport til KOSTRA, og i 2008 var dette tallet økt til 23, en tydelig forbedring ift forrige år.

Den kommunale økonomi i fylket er mindre robust enn ønskelig, og for flertallet av kommunene gir dette redusert handlingsrom for utviklingsarbeid og tjenesteutvikling.

Oppvekst og utdanning

Troms har nådd regjeringens mål om full barnehagedekning. Kun én av fylkets 25 kommuner ser ut til å ha vansker med å innfri denne målsetting innen 1. august 2009. Ved utgangen av 2008 hadde 90% av barna i alderen 1-5 år

plass i barnehage. Kvaliteten på barnehagetilbudet varierer på grunn av dårlig rekruttering til sektoren. Mange kommuner melder om betydelige problemer med å skaffe kvalifisert personale. Det har vært stor økning i antall dispensasjonssaker fra utdanningskrav de siste årene, fra 63 saker i 2006 til 133 i 2008. Fylkesmannen ser at kommunenes dobbeltrolle som barnehageeier og barnehagemyndighet gir mange utfordringer, og vårt tilsyn har vist at kommunens rolle som barnehagemyndighet må videreutvikles.

På skoleområdet har det vært ført tilsyn med samtlige kommuner, private grunnskoler og fylkeskommunen i løpet av en 3-årsperiode. Nesten uten unntak er det rapportert avvik på krav om et forsvarlig system for vurdering og oppfølging av om lov og forskrift blir fulgt. Mange av skoleeierne har ikke et tilfredsstillende kvalitetssystem på sentrale områder, f.eks spesialundervisning og tilpassa opplæring. Dette, sett i sammenheng med at formaliteter ved vedtak i spesialundervisning ikke gjøres i tråd med regelverket, gir grunn til bekymring for om rettsikkerheten for barn og unge ivaretas godt nok. Ventetiden på sakkyndige vurderinger fra pedagogisk -psykologisk tjeneste er enkelte steder uakseptabel lang. Fylkesmannen erfarer at tilsyn på barnehage- og skoleområdet er nyttig, og at det fungerer som korrektiv og insentiv til forbedring av praksis.

Det har vært en fordobling av klagesaker på Opplæringslovens Kap 5, spesialundervisning. De fleste klagen gjelder ressursomfanget knyttet til spesialundervisning. Økningen i klagesaker antas å ha sammenheng med svak kommuneøkonomi. Når kommunen ikke har tilstrekkelig ressursgrunnlag til å legge til rette for tilpassa opplæring, øker behovet for spesialundervisning. Dette kan også leses av GSI-statistikken for Troms, som viser en relativt sterk økning i antall tilmeldinger fra 2007 (1645 elever) til 2008 (2643 elever). Dette utgjør en økning på nærmere 40 %.

Frafall i videregående skole i fylket er fortsatt høyt. Det er satt i gang gode tiltak i ulike deler av fylket , bl.a rundt det 18-årige utdanningsløpet, med spesiell fokus på overgangsproblematikk og tidlig innsats. Manglende videregående tilbud på- eller nær hjemstedet fører til at mange unge må flytte hjemmefra når de begynner på videregående skole.

Helse-, justis- og sosialområdet

Vår oppfølging av opptrappingsplanen for psykisk helse viser at kommunene ikke har prioritert tiltak for barn og unge i den grad som var ønsket. I gjennomsnitt har 15 % av midlene tildelt kommunene gått til tiltak rettet mot barn og unge. Gjennom opplæringsprogrammet om psykisk helse i skolen, har alle kommunene fått anledning til å bedre sin kompetanse på dette feltet. Det har vært arrangert flere konferanser og kurs innenfor feltet psykisk helsevern i opptrappingsplanens siste år. Vi har gjennom tilsyn og klagesaksbehandling funnet holdepunkter for at flere av våre DPS'er sliter med overskridelser av individuelt fastsatte frister for behandling og sine rutiner for dokumentasjon. Vi har i 2008 hatt særlig fokus på rett til nødvendig helsehjelp innenfor spesialisthelsetjenestene til rusmiddelavhengige. Tilsyn med fire av fem behandlingssenheter i Nordland og Troms viste at pasientenes rettigheter ikke ble godt nok ivaretatt. Frister for behandlingsoppstart i de tilfellene der det var blitt gitt rett til nødvendig helsehjelp ofte var overskredet, og sikring av tverrfaglighet i vurderingene av søknadene til tjenesten var mangelfull. Mottatte klager på denne delen av helsetjenesten samsvarer med disse funnene. Tilsyn med fire sykehjem i tre av fylkets kommuner avdekket mangler med avvikshåndtering, journalføring /dokumentasjonsrutiner som hovedfunn. Undersøkelse av tjenester til barn som mottar tjenester fra barnevern, helsetjenesten og sosiale tjenester i seks av fylkets kommuner avdekket manglende samhandlingsarenaer for disse tjenestene.

Innenfor folkehelsearbeidet i fylket har det vært stor aktivitet og tverrfaglig/tverretattlig samarbeid både i forhold til fysisk aktivitet, røykfrihet og mat i skoler og barnehager. I tillegg har "Helse i plan" vært viet stor oppmerksomhet i 2008.

Fylkesmannen merker et stadig økende veiledningsbehov fra kommunene innenfor de fleste fagområder justis- og sosialområdet. Dette gjelder spesielt veiledning i saksbehandlingsregler og lovtolkning. Fylkesmannen ser det som svært viktig at nødvendige avklaringer foretas, slik at den nye vergemålsloven kan iverksettes. Spesielt for mindre kommuner er det vanskelig å få på plass overformynderi som innehar tilstrekkelig kompetanse innenfor jus og økonomiforvaltning. Dette utgjør et ikke ubetydelig rettsikkerhetsproblem.

Fylkesmannen mottok i 2008 betydelig færre sosiaklagesaker enn i 2007. Nedgangen er på ca. 30 %. Dette gjelder spesielt saker etter sosialtjenesteloven kap 5 (økonomisk sosialhjelp). Nedgangen antas å ha sammenheng med den generelle velstandsutviklingen og høye sysselsettingen de senere år. Det er imidlertid stor sannsynlighet for at denne trenden vil snu i løpet av 2009 .

Fylkesmannen har et godt samarbeid med NAV fylkesledd og KS knyttet til gjennomføring av formidlings- og kompetanseutviklingstiltak samt arbeidet med kvalifiseringsprogrammet. Fylkesmannen ser behovet for at det sosialfaglige arbeidet i NAV kontorene ivaretas og utvikles. Dette er en utfordring for mange kontorer, ikke minst på grunn av det sterke fokus som er på restanser og saksbehandlingstid.

Fylkesmannen har i 2008 arbeidet for å støtte etableringen av interkommunale barneverntjenester basert på vertskommunemodellen. Det er nå etablert 6 interkommunale tjenester. Dette innebærer at 12 av fylkets 25 kommuner har organisert sin barneverntjeneste gjennom vertskommunemodellen. Fylkesmannen hadde også i 2008 en sterk økning i antall klagesaker og henvendelser innenfor barnevern, noe det er redegjort nærmere for i rapporteringen under resultatområde 45.

Samfunnssikkerhet

Kommunene har vært prioritert i 2008, med tilsyn, øvelser og veiledning. Fylkesmannens temabaserte tilsyn i har hatt fokus på ivaretagelse av samfunnssikkerhet i kommunenes kriseplaner. Det er gjennomført øvelser med 7 kommuner, med fokus på kriseledelse og krisekommunikasjon. Eksterne samarbeidspartnere inviteres til å delta som observatører på kommuneøvelsene. De største kommunene er gitt større oppmerksomhet enn kommuner med relativt få innbyggere og få identifiserte risikoområder.

Kommunale plansaker til høring etter plan- og bygningsloven har hatt prioritet, i henhold til fylkesmannens sektoransvar på samfunnssikkerhet. Det har vært en betydelig forbedring i kommunenes oppfølging av risiko og sårbarheten knyttet til arealforvaltningen, men fylket har store fellesutfordringer, med tanke på å få til en mer forutsigbar og helhetlig arealbruk i kommunene. Mange kommuner mangler eller har utdaterte planer.

Fylkesmannen har videreført arbeidet med Fylkes-ROS basert på utvalgte temaområder og prosjekter. Dette gjelder blant annet kartlegging og overvåking av ustabile fjellparti, fjellskredspromblematikken og kritisk infrastruktur i fylket. Arbeidet søkes utvidet med sikte på å etablere en fullverdig Fylkes-ROS i første halvdel av 2009.

Fylkesmannen har prioritert et aktivt samarbeid med regionale statsetater, via Fylkesberedskapsrådet, samarbeidsavtaler, felles prosjekter, møter, liason og nettverksbygging. Fylkesmannens samordningsfunksjon og forventninger på fagkanal til etatene er viktige tema i denne sammenheng. Fylkesberedskapsrådet har gjennomført øvelse med Fylkesberedskapsrådet med pandemi som scenario.

Landbruk

Den største utfordringa for landbruket her i Troms, er at vårt tradisjonelle landbruk som produserer mat (melk og kjøtt) for leveranse til den betydelige matindustrien vi har i fylket - meieri og slakteri/kjøttforedling, står under betydelig press. Vi har nå knappe 1200 bønder som søker produksjonstilskudd i Troms, og vi tror vi nå begynner å nærme oss ei smertegrense.

Det faglige miljøet blir lite og det blir langt mellom bøndene. De som vil satse på landbruket - særlig rekruttering av unge inn i næringa, må få muligheter til å skaffe seg tilstrekkelige arealer, kompetanse og kapital til fornying av driftsapparatet. Vi har mange fjøs fra 70-tallet som så absolutt trenger opprusting/utbygging, og målet er nå at flere av de som nå teller på knappene om de skal legge ned eller satse på utbygging og videreutvikling sammen med neste generasjon, velger det siste alternativet. Kommunene må gjennom sine arealplaner og bruk av de juridiske virkemidlene, bidra til sikring av arealer og annen tilrettelegging for ei positiv utvikling.

Det er også viktig at tilgangen på kapital til utbygging og fornying av driftsapparatet sikres - både gjennom økte investeringsvirkemidler fra Innovasjon Norge og gjennom ei mer positiv holdning til landbruksprosjekter fra bankenes side.

Ei anna beslektet utfordring er stor andel leiejord i fylket - mellom 55% og 60% av bøndenes arealer er leiejord. Noe er på 10-års-kontrakter, men også mye på dårligere vilkår. Dette gir dårlig sikkerhet for opptak av lån til fornying av driftsapparatet. I tillegg gir det oss et "høstingsjordbruk" der jordkultur og vedlikehold av jorda blir skadelidende på lang sikt.

Mangfoldet i landbruket der alle landbrukets ressurser blir tatt i bruk er viktig for bosetting og aktivitet i kommunene. Videreutvikling av lokal og småskala matproduksjon, grønt reiseliv og grønn tilrettelegging gjennom "Inn på tunet" er viktige områder. Det er nå mer enn 60 tiltak i fylket, og det er fremdeles et stort potensial for utvikling av nye tiltak.

De regionale strategiene for landbruksbasert næringsutvikling er justert i 2008 og har vært grunnlag for arbeidet med næringsutvikling gjennom både gjennom BU-midlene til utrednings- og tilretteleggingstiltak og de bedriftsrettede BU-midlene hos Innovasjon Norge. Strategiene for landbruksbasert næringsutvikling fungerer på denne måten som et felles strategidokument.

Vi har lagt ned mye arbeid i å komme fram til langsiktige løsninger for beitenæring og freda rovvilt. Fylkesmannen planlegger et større prosjekt i samarbeid med Rovviltnemnda, Fylkesmannen i Finnmark, fylkeskommunene i Troms og Finnmark, reindriftsforvaltninga samt sauenæringa og reindriftsnæringa.

Utfordringene for kystskogbruket og de relativt små skogeiendommene langs kysten, også i Troms, er de samme som før: Skogsveger og annen infrastruktur til avvirkning, marked for økt bruk av trevirke (inkl. bioenergi), kvalitet

1.2 Rapportering på ressursbruk

1.2.1 Embetet som helhet

Departement	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Kongehuset	20		20	0
Foryings- og administrasjonsdepartementet	2		2	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	127	75	127	75
Barne- og likestillingsdepartementet	217		217	0
Helse- og omsorgsdepartementet	162	161	162	161
Statens Helsetilsyn	245	25	245	25
Justis- og politidepartementet	211		211	0
Kommunal- og regionaldepartementet	157		157	0
Kultur- og kirkedepartementet	8		8	0
Kunnskapsdepartementet	297	90	297	90
Landbruks- og matdepartementet	560		560	0
Utenriksdepartementet			0	0
Samferdselsdepartementet	4		4	0
Miljøverndepartementet	534	66	534	66
Administrasjon	678		678	0
Embetsledelse	51		51	0
Sum:	3273	417	3273	417

1.2.2 Det administrative området

Langvarige sykemeldinger, permisjoner og vakanser er ikke inkludert i de oppgitte ukeverkene.

På det administrative området utgjør overnevnte:

Permisjoner i 2008: 12 ukeverk

Vakanse, inforrådgiverstillingen: 7,5 ukeverk

Varige sykemeldte: 41 ukeverk (i arkiv og personaltjenesten)

Område	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Embetsledelse (FM og ass. FM)	51		51	0
Administrativ ledelse (adm sjef el. tilsvarende)	40		40	0
Arkiv	174		174	0
Regnskap og lønn	175		175	0
Personal	51		51	0
IKT	90		90	0
Informasjon	13		13	0
Ekspedisjon/forværelse	126		126	0
Statens hus (vaktmester, kantinge, sentralbord, renhold mm)	0		0	0
Landsdekkende oppgaver på administrativt område	9		9	0
Sum:	729	0	729	0

1.3 Andre forhold

Informasjon

De mest sentrale arbeidsoppgavene på informasjonsområdet har vært knyttet til embetets dialog og samordningsoppgaver i forhold til kommunene i Troms. Det er også satt igang arbeid med å revidere embetets plan for krisekommunikasjon, samt forberede opplæringstilbud i krisekommunikasjon for kommunene i Troms.

Det er store utfordringer innen kommunikasjon og informasjon i tilknytning til arbeid med verneprosesser på miljøområdet. Som følge av dette, er det opprettet eget nettsted for naturvernprosesser i Troms (www.naturvernprosesser.no), og Fylkesmannen har satset sterkt på å ha god kommunikasjon og informasjon som verktøy i det videre arbeid med vernesaker.

Kart og stedfestet informasjon

Den felles kartinnsynsløsningen som ble etablert i samarbeid med fylkeskommunen i 2006 ble offentlig lansert for kommunene og andre under embetets årlige konferanse i november 2008. Det betyr at "TromsAtlas" nå er allment tilgjengelig for alle som er interesserte i et nettkart med fokus på Troms. I desember 2008 ble nye skråbilder lagt inn. Flere av disse ble fotografert i oktober 2008. Nå foreligger det totalt 19236 bilder fra 19 av 25 kommuner i fylket liggende tilgjengelig bak pålogging. Så vidt vi kjenner til har ingen andre fylker tilsvarende informasjonsmengde liggende i form av skråbilder. I kartinnsynsløsningen er det skråbilder, digitalt eiendomskart (DEK) og skipsposisjoner (AIS) som brukes mest. Bruken har ikke eksplodert etter lanseringen, det trengs nok mye aktiv markedsføring før vår løsning blir liggende like høyt på treffstatistikken som eksempelvis NordAtlas i Finnmark. De ligger omtrent 10 ganger så høyt i antall månedlige treff, men mye av dette er innsyn i og nedlasting av skuterløyper og barmarksløyper.

Vi har siden forrige år utvidet antallet fylker som bruker samme type "open-source" teknologi med ett; fra sommeren 2008 har også Hordaland kommet i drift med samme løsning. Vi fire embeter (FMTR, FMSF, FMFI og FMHO) som benytter samme type kartinnsyn har jevnlig telefonmøter, noe vi synes er svært nyttig. I tillegg har kartverket lansert flere kartportaler bygd på samme teknologi, blant annet GeoPolar og KartiSkolen.

I 2008 ble det sentralt startet et utviklingsprosjekt (GeoPort) som baserer seg på bruk av geocache. Geocache "forhåndslogger" en del kartinfo sentralt, slik at kartene hentes opp mye raskere. Fylkesmannen har mottatt svært lite info om hva som er målene med dette prosjektet. Fylkesmannen ser frem til at det skjer en kobling mot arkiv- og sakssystemet Ephorte.

Felles flerbrukerlisenser for tyngre GIS-programvare ble etablert som samarbeid mellom alle embeter fra starten av 2007 og fungerer nesten upåklagelig. Den sentrale lisensserveren på Hamar har hatt enkelte driftsforstyrrelser høsten 2008. Dette skyldes delvis ustabil net, og betyr at desktop-GIS for alle brukere i alle embeter er utilgjengelig i disse periodene. At forhandlinger med leverandør om type og antall verktøy nå er overlatt til et sentralt ledd, er en stor fordel og sparer mye tid. Det er kartutvalget, som ligger under FAD, som står for praktisk avtaleinngåelse. Denne felles lisensløsningen må karakteriseres som en markert forbedring i forhold til tidligere. Kartutvalget gjennomfører også årlige samlinger for GIS-koordinatorer og GIS-ansvarlige hvor felles utfordringer blir tatt opp og søkes løst.

Nedlastingsstjenesten for digitale kartdata under Norge Digitalt fungerer smertefritt og er en klar forbedring i forhold til for noen få år siden. Systemet er raskt og inneholder flere datasett, eksempelvis er sjødata nå inkludert som en del av pakken, samt at vi til enhver tid har tilgang til de mest oppdaterte grunnlagsdata. En utfordring er at stedsnavn med samiske spesialtegn ikke blir korrekt skrevet, verken på skjerm eller papir. Det betyr at datastrukturen som lagrer denne informasjonen hos Statens kartverk ikke er optimal, og at våre tegnsatt ikke takler samiske spesialtegn. Vi har mange samiske stedsnavn i fylket, så navn skrevet på gal måte vises godt i mange områder. Det finnes omveger rundt dette, men her er det en lang og tung produksjonsløype med navnefila for hver enkelt kommune som må til.

Informasjonssikkerhet og forebyggende sikkerhet

Det ble også dette året rapportert på status når det gjelder informasjonssikkerhet og behandling av personsensitive opplysninger til Fornyings- og administrasjonsdepartementet i begynnelsen av juni 2008. Sikkerhetsutvalget ved embetet har hatt jevnlig møter i 2008. To representanter fra sikkerhetsutvalget ved FMTR har deltatt i et sentralt utvalg nedsatt av FAD. Disse skal utarbeide sentrale og felles retningslinjer for behandling av personsensitive opplysninger. Dette utvalget har benyttet rutiner som allerede er i bruk ved FMTR som grunnlagsmateriale i sitt arbeid. Det forventes at dette sentrale arbeidet ferdigstilles i første halvpart av 2009, og rutinene herfra vil etter all sannsynlighet tas i bruk hos oss da. Fylkesmannen har et sikkerhetsutvalg som ivaretar både sikkerhetsloven og personopplysningsloven.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor.

Fornyingsarbeidet i kommunene har i stor grad vært konsentrert rundt bruk av skjønnsmidler for å stimulere til fornying og omstilling, samt sterkt fokus på kommunedialog gjennom styringsmøter og kommunemøter. Det ble i 2008 tildelt midler for 6,8 mill. kroner til 32 prosjekter. Prosjekter for interkommunalt samarbeid om kommune- og arealplan, samt interkommunale samarbeid om barnevern ble prioritert høyt.

Det er gjennomført møter med kommunene (formannskap og kommuneledelse) Tranøy, Torsken, GaivoutnaKåfjord, Balsfjord og Målselv, samt møter med formannskapene i Sørreisa og Berg. I møtene inngår tema som kommuneøkonomi, samordning og samarbeid, samt generell styringsdialog på aktuelle sektorområder. Kommuneøkonomi og interkommunalt samarbeid er gjengangere-tema for møter som dette.

Årets viktigste styringsdialogmøte er Fylkesmannens årlige Januarmøte som bl.a. benyttes til å presentere statens forventninger overfor kommunene. Møtet har meget god oppslutning og er blitt den mest sentrale arena i Fylkesmannens dialog med kommunene.

Det er behandlet 54 søknader på skjønnsmidler til prosjekt for fornying og omstilling, hvorav 28 ble innvilget. Av de innvilgede søknadene gjaldt 32

interkommunale samarbeidsprosjekt.

Videre er det utarbeidet en kommunaløkonomisk analyse med basis i KOSTRA tall for 2007, kalt "Kommunebilder for Troms". Dokumentet er gjort tilgjengelig på Fylkesmannens hjemmeside. Som vedlegg til Kommunebilder fikk kommunene oversendt alle nivå 2 tall i KOSTRA for alle fylkets 25 kommuner, gjennomsnittstall for aktuelle kommunegrupper i KOSTRA, Troms og landet, systematisert i en egen fil til bruk for Troms-kommunene. Fylkesmannen opplever både etterspørsel og interesse for denne type informasjon, både fra kommuner og fra media.

Fylkesmannen har også holdt samarbeidsmøte med øvrige regionale statsetater høsten 2008.

2.2 Velferd, helse og personleg tenesteyting

Fylkesmannen merker et stadig økende veiledningsbehov fra kommunene innenfor de fleste fagområder som hører inn under vår portefølje. Dette gjelder spesielt veiledning i saksbehandlingsregler og lovtolkning. Denne veiledningen er en svært viktig rettsikkerhetsoppgave for embetet.

Fylkesmannen vil påpeke behovet for at nødvendige avklaringer foretas slik at den nye vergemålsloven kan iverksettes. Fylkesmannen erfarer gjennom våre tilsyn og kontakt med overformynderiene og kommunene at kompleksiteten i overformynderiens arbeidsoppgaver har økt de senere år. Spesielt for mindre kommuner er det vanskelig å få på plass overformynderi som innehar tilstrekkelig kompetanse innenfor jus og økonomiforvaltning. Dette utgjør et ikke ubetydelig rettsikkerhetsproblem.

Fylkesmannen mottok i 2008 betydelig færre sosiaklagesaker enn i 2007. Nedgangen er på ca. 30 %. Dette gjelder spesielt saker etter sosialtjenesteloven kap 5 (økonomisk sosialhjelp). Nedgangen antas å ha sammenheng med den generelle velstandsutviklingen og høye sysselsettingen de senere år. Det er imidlertid stor sannsynlighet for at denne trenden vil snu i løpet av 2009 som følge av den pågående finanskrisen.

Fylkesmannen har et godt samarbeid med NAV fylkesledd og KS knyttet til gjennomføring av formidlings- og kompetanseutviklingstiltak samt arbeidet med kvalifiseringsprogrammet. I 2009 skal fylkesgruppen utvides med to rådmenn. Fylkesmannen ser behovet for at det sosialfaglige arbeidet i NAV kontorene ivaretas og utvikles. Dette er en utfordring for mange kontorer, ikke minst på grunn av det sterke fokus som er på restanser og saksbehandlingstid.

Fylkesmannen har i 2008 arbeidet for å støtte etableringen av interkommunale barneverntjenester basert på vertskommunemodellen. Det er nå etablert 6 interkommunale tjenester. Dette innebærer at 12 av fylkets 25 kommuner har organisert sin barneverntjeneste gjennom vertskommunemodellen. Fylkesmannen hadde også i 2008 en sterk økning i antall klagesaker og henvendelser innenfor barnevern, noe det er redegjort nærmere for i rapporteringen under resultatområde 45.

Helsetilsynet/Helseavdelingen har hatt Vakanse på til sammen 71 ukeverk i 2008. Dette har medført at en del rådgivningsarbeid mot kommunene, drift av faglige nettverk og annen pådrivningsarbeid som vi er forutsatt å drive med har vært nedprioritert. Dette har vært meget uheldig men ikke til å unngå i den situasjonen avdelingen har vært i.

Vi har i stor grad skjermet tilsynsoppgavene i 2008. Dette for å sikre pasientenes rett til helsetjenester og tryggheten i helsetjenestene. Dette har vi gjort gjennom å prioritere klagesaksarbeid, både rettighetsklager, tilsynssaker og systemrevisjoner med tjenestene. Vi har innhentet bistand i form av legekompentanse fra annet embete for gjennomføring av systemrevisjonene annet halvår skulle bli forsvarlig ivaretatt.

2.3 Oppvekst, barnehagar, utdanning og likestilling

Barnehageområdet

Troms fylke har 257 barnehager, hvor 166 av barnehagene er offentlige og 91 av barnehagene er private. Dekningsprosenten i Troms for barn i alderen 1 – 5 år er 88,5%, en økning på 3,1% fra 2007. For barn i alderen 1- 2 år har Troms en dekningsprosent på 78,8 % mot 72,1 i 2007 – en økning på hele 6,7%. Fortsatt har vi noen kommuner i Troms fylke som oppgir at de ikke vil ha full behovsdekning før andre halvår av 2009. Mange av distriktskommunene med full dekning oppgir at de har overskudd av barnehageplasser, og planlegger å legge ned barnehager.

Fylkesmannens arbeid med regionale nettverk har ført til et utstrakt og formalisert samarbeid mellom kommunene i regionene og mellom regionene om felles kompetanseplaner, felles kurs og bruk av nettverk på ulike nivå til faglige diskusjoner og erfaringsdeling. Utover dette har Fylkesmannen gjennom regionkontakter, fag- og kontaktmøter gitt kommunene som barnehagemyndighet informasjon om barnehageloven med et spesielt fokus på kommunen som barnehagemyndighet, rett til barnehageplass og revidert rammeplan. I tillegg har Fylkesmannen arrangert kurs i samarbeid med Høgskolen i Tromsø om barns medvirkning og det fysiske rommet som læringsarena i barnehagen. Fylkesmannen bidratt på kommune kurs om opplæringslovens §5-7, spesialpedagogisk hjelp før skolepliktig alder.

Fylkesmannen gjennomført tilsyn etter systemrevisjonsmetoden med seks kommuner. Tema for tilsyn har vært kommunenes tilsyn med barnehagene, både de kommunale og ikke- kommunale barnehagene, kommunen som godkjenningmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning. Ett av de ovennevnte tilsynene ble avvirket i fellesskap med tilsyn på skoleområdet.

Utdanningsområdet

På området grunnopplæring ble det totalt i 2008 gjennomført 16 tilsyn, 9 tilsyn med kommuner, 1 tilsyn med fylkeskommunen, 3 tilsyn med private skoler og 3 skriftlige tilsyn. Tema for tilsynet i 7 kommuner var oppl. Kap 5

spesialundervisning og oppl. § 1,2 femte ledd om tilpassa opplæring, herunder skoleiers plikt til å ha et forsvarlig system, jf. oppl §13.10. Samme tema gjaldt også for tilsynet med fylkeskommunen i fht barn og unge som bor i barnevernsinstitusjoner. I 2 kommuner var tema § 5-7,spesialpedagogisk hjelp, og oppl §13.10. Tema for 3 tilsyn med private grunnskoler var kravet til tilpassa oppæring, § 3-4 første ledd, spesialundervisning jf § 3-6 og om skoleeier har et forsvarlig system for å ivareta dette, jf privatskolelovens §5-2 tredje ledd. Tema for 2 skriftlige tilsyn med samtlige kommuner var kommunens ivaretagelse av av lovbestemte krav til opplæringen i grunnskolen jf oppl §13.10 andre ledd sett i sammenheng med lovkrav om skolemiljøutvalg, oppl §11-1a og svømmeundervisning jf kompetansemål i kroppsoving i LK 06. Dette tilsynet ble påbegynt i 2007 og ferdigstilt i 2008. Det er gjennomført skriftlig tilsyn med med samtlige kommuner om kommunens forpliktelse til å tilby gratis frukt og grønt, jf forskrift til oppl. § 18-2. Det ble ført tilsyn med årstimetall for elever i videregående opplæring. jf oppl. § 3-2, forskrift til oppl. §§1-3 og 1-4.

Fylkesmannen har tildelt statlige øremerkede midler til kompetanseutvikling til kommunene, fylkeskommunen og private skoler med tilsammen kr.13 024 000 og fulgt opp den elektroniske rapporteringen på midlene pr. 1. februar 2008. I tillegg har vi tildelt midler til etterutdanning i naturfag og fremmedspråk.

Gjennom konferanser,samlinger og møter med regionkontakter og skolefaglig ansvarlige i fylket er det informert om målene i nasjonal utdanningspolitikk, lov og regelverk. Stortingsmeldingen nr 16 (2006-2007) "og ingen sto igjen..." og nr 31 (2007-2008) "Kvalitet i skolen" har vært tema i møter med kommuner, både på administrativt og politisk plan. Mange kommuner er kommet langt i samararbeid med fylkeskommunen om helhetlige planer for det 18 årige utdanningsløpet. Fylket har store utfordringer med frafall i videregående skole. Fylkesmannen har prioritert bruk av skjønnsmidler på skoleområdet til interkommunalt samarbeid rundt dette tema.

Likestilling

Fylkesmannen gjennom Handlingsplan for likestilling samarbeidet med Høgskolen i Tromsø om prosjekt rekruttering av menn til barnehagene. En barnehage i fylket er plukket ut som demonstrasjonsbarnehage for 2009 som ledd i arbeid med Handlingsplanen.

2.4 Arealdisponering og byggjesaker

Fylkesmannen har sterk fokus å viderefremde nasjonal politikk arealpolitikk til kommunene og andre sektormyndigheter. Plan- og arealsaker var en av våre prioriterte arbeidsoppgaver i 2008.

For å støtte regjeringens mål om å synliggjøre kommunenes handlingsrom, har fylkesmannen i Troms etablert et eget planprosjekt, som også har som formål å medvirke til en mer helhetlig arealtenkning. Prosjektet styrker det tverrfaglige samarbeid og har gitt bedre samordning av i plansaker ved embedet. Prosjektet har også bidratt til å heve kompetansen innenfor det enkelte sektorområde og på planområdet som helhet. Samtlige arealsaker, både kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner og delingssaker, er kvalitetssikret med tanke på risiko og sårbarhet.

I 2008 har Fylkesmannen etablert en egen planportal hvor det ligger tilgjengelig døgkontinuerlig veiledning om arbeid med kommuneplaner, reguleringsplaner og konsekvensutredninger. Andre sektormyndigheter er invitert til å knytte seg opp til portalen, og det arbeides videre med å utvikle nettstedet. Samarbeidet med Statens kartverk har vært meget godt.

Innføring av ny planlov er startet gjennom et seminar for kommunene i november 2008 og det er etablert et opplæringsteam ved embedet. Innføringen av ny planlov samordnes med fylkeskommunen og kommunenes sentralforbund.

Fylkesmannen støtter opp om og deltar i Fylkeskommunens Planforum slik at kommunene får en helhetlig veiledning.

Landbruksavdelingen har gjennomført fem regionale møter med politisk ledelse og administrasjon om nasjonal landbrukspolitikk og kommunens landbruksfaglige oppgaver. Jordvernet er særskilt vektlagt og ivaretatt gjennom løpende saksbehandling til Fylkeslandbruksstyret. Det er stor grad av felles forståelse av jordvernspørsmålet mellom kommunene og regionale landbruksmyndigheter i planarbeidet, men det er noe varierende praksis og holdning til omdisponering i enkelt saker.

Revisjonen av regionalt miljøprogram ble påbegynt og nesten fullført i 2008. De fleste ordningene er innrettet mot beitebruk og andre skjøtselstiltak for utsatt områder av stor verdi for kulturlandskapet. I Troms er det utpekt to kulturlandskap i jordbruket. Disse to er Trondenes i Harstad kommune og Skardal i Kåfjord kommune.

Helse/folkehelse: Helseavdelingen deltar i embetets tverrfaglige arbeid på planområdet. Mye av den sektorvise planveiledningen fra Fylkesmannen i Troms er samlet på en ny nettside (www.plan troms.no), hvor helseavdelingen har omtalt nasjonale føringer innen universell utforming og folkehelse. Fylkesmannen deltar forøvrig i partnerskapet for folkehelse i Troms, hvor vi er i dialog med kommunene flere ganger årlig i forbindelse med møter og samlinger. Der omtales sammenhengen mellom kommunal planlegging og folkehelsearbeid jevnlig. Planlegging, universell utforming og folkehelse er også omtalt flere ganger på Fylkesmannens hjemmeside, på konferanser, forelesninger og annet.

Miljøvern: Miljøvernavdelingen jobber både gjennom det nevnte planprosjektet og gjennom løpende saksbehandling med veiledning av kommunene i forhold til deres praksis ved håndtering av plansaker i strandsonen. Fokuset rettes både mot "bit for bit" nedbygging i områder med ingen eller spredt bebyggelse, og mot tettere befolkede områder hvor konkurransen om arealene er større. Det arbeides også med å oppfordre kommunene til å sikre arealer for friluftsliv og å sette av arealer for dette formålet i planleggingen i kommunene. Gjennom arealplanleggingen og gjennom vår behandling av plansaker, veileder vi også kommunene i fht å sikre miljøverdier og sørge for at byggeforbudet i vassdrag overholdes.

2.5 Landbruksbasert næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

”Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms 2007 – 2009” har vært drøftet med strategigruppa, og i begynnelsen av året ble det vedtatt å innføre begrensninger i støttesats og tilskottsbeløp for investeringstilskott fra Innovasjon Norge. Troms har benyttet det handlingsrom jordbruksavtalen gir mulighet for ved ikke å ha tak på tilskottssatsene. Knapphet på midler gjorde det imidlertid nødvendig å revurdere denne holdninga, og fra 2008 ble det innført degressive satser for investeringstilskott. Strategiene er grunnlaget for arbeidet med landbruksbasert næringsutvikling både gjennom BU-midlene til utviklings- og tilretteleggingstiltak og de bedriftsrettede tiltak hos Innovasjon Norge, og fungerer på den måten som et felles strategidokument. Strategigruppa, som har deltakere fra Troms bondelag, Troms bonde- og småbrukarlag, Allskog BA, Troms fylkeskommune, Innovasjon Norge og fylkesmannen har hatt to møter i 2008. Spesielt prioriterte satsingsområder er grovfôr- og beitebasert husdyrproduksjon, poteter og grønnsaker og mat og foredling.

I 2008 er det satt i gang arbeid med å utarbeide ”Strategiplan for lokal matsatsing i Troms 2009 – 2012. I dette arbeidet samarbeides det med Innovasjon Norge, Troms fylkeskommune og Norges Råfisklag. Fylkesmannen har prosjektansvaret. Prosjektet ”Grønt reiseliv – Byen som marked” startet opp som et hovedprosjekt i 2008. Gjennom dette prosjektet er det etablert samarbeid med 5 – 6 kommuner omkring Tromsø, reiselivsnæringa, Innovasjon Norge og fylkeskommunen.

I september 2008 startet arbeidet med rullering av Regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms. Gruppa har vært bredt sammensatt med representanter fra Bondelaget, Bonde- og småbrukarlaget, Fylkeskommunen,

Sametinget, Kommunenes Sentralforbund, Miljøvernforbundet, Fylkesmannens miljøvernavdeling og Fylkesmannens landbruksavdeling. Hovedmålet i det nye programmet er ”Å styrke miljøarbeidet i jordbruket og synliggjøre jordbrukets miljøinnsats i Troms”. Størstedelen av tilskuddsordningene i 1. generasjonsprogrammet var rettet mot bevaring av kulturlandskapet. Det har imidlertid blitt jobbet med å utforme tilskuddsordninger som i større grad enn tidligere vil bidra til å målrette og synliggjøre miljøinnsatsen i jordbruket. Det har blant annet blitt utformet ordninger rettet mot bevaring av biologisk mangfold (tilskudd til skjøtsel av nasjonalt og regionalt verdifulle kulturlandskap og tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser). Dette knyttes opp mot regjeringas mål om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. I arbeidet med rulleringa er det jobbet mye med å undersøke om det er grunnlag for å utforme tilskuddsordninger knyttet opp mot vannrammedirektivet. Resultater fra de få undersøkelsene som er gjort av miljøtilstand i vann og vassdrag i Troms viser at det er få problemer med redusert vannkvalitet grunnet jordbruksaktivitet i fylket. Det er derfor ikke utformet noen tilskuddsordninger knyttet til dette.

I den nye handlingsplanen for økologisk landbruk er strategien å utvide satsingen til å se alle aktørene samlet og få en helkjedesatsing fra produsent til salg og forbruker. For å tilfredsstille en økende interesse fra forbrukerne for lokalproduserte og økologiske matvarer er det en hovedoppgave å øke kvantum og bredde i tilbudet.

Troms er det etablert nærmere 60 Inn på tunet-tiltak. Viktige samarbeidspartnere er kommunene, NAV, gårdbrukere, Inn på tunet-nettverket m fl. Internt i embetet er det flere avdelinger som er involvert i arbeidet, foruten landbruksavdelingen er det i første rekke helse-, justis- og sosial- og oppvekst- og utanningsavdelingen.

Det arbeides aktivt for å bedre skogressursene i fylket og for større utnytting av disse.

Dette støttes også opp av de tiltak som er holdt fram i Kystskogmeldinga. Denne blei vedtatt av fylkestingen i juni. Auka satsing på skogkultur og skogsvegbygging er avgjørende, men dette hindres av begrensninger i tilskottsmidlene.

Skogen i Troms har et stort potensial i klimasammenheng. Bruk av bioenergi er i framgang. Forsvaret vurderer mer bruk av bioenergi i sine leire. Dette vil kunne kreve et betydelig større kvantum produsert i fylket enn slik det er idag. Forøvrig er økt foredling av lauvtrevirke i stor grad avhengig av framtida for sponplatefabrikken i Sørreisa.

Ordningen med tilskott til stimuleringstiltak for å sikre generell tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell i næringssvake distrikt mottok 10 søknader. Det ble fordelt kr 1 080 000,- til i alt ni tiltak. Alle veterinærdistrikt er nå tilknyttet en kommune som har påtatt seg forvaltningsansvaret.

Fylkesmannen har i 2008 gjennomført forvaltningskontroll i fem kommuner. Kontrollene var rettet mot kommunenes saksbehandlingsrutiner av produksjonstilskudd. I tillegg deltok Fylkesmannen som observatør på kommunenes stikkprøvekontroller i forbindelse med søkeromgangen 20.08.08. Forvaltningskontrollene viste at det stort sett var gode rutiner på saksbehandlingen på produksjonstilskudd. Under forvaltningskontrollene ble det avdekket at rutiner rundt informasjonplikten iht forvaltningsloven kunne bli bedre.

Finnmark og Troms fylker hører sammen i rovviltregion 8. Fylkesmannen i Troms har sekretariatsansvaret for rovviltneimnda i regionen. I forvaltningsplanen for rovvilt i regionen er samordningen av landbrukspolitiske og miljøpolitiske virkemidler beskrevet. Samordningen koordineres gjennom fylkesmannens landbruksavdeling. Tiltak som hadde behov for samordnet virkemiddelbruk i 2008 var bl.a. omlegging av sau til geit i Bardu kommune samt opparbeiding av en del beredskapsarealer for tidlig nedsanking i de mest rovviltutsatte områdene i fylket (SMIL). Når det gjelder nevnte tilfelle av omlegging fra sau til geit ble det brukt 400 000 kroner av BU-midlene (Innovasjon Norge) og 200 000 kroner av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT). I tillegg ble det gitt nesten 700 000 kroner fra DN sitt budsjett. Resterende tilskudd på i overkant av 700 000 kroner vil bli innvilget over FKT-budsjettet for 2009.

I tillegg til nevnte virkemiddelbruk har fylkesmannen også brukt 140 000 kroner av midlene til ”Rovviltkompensasjon” til å støtte prosjekter i Malangen og Lyngen som omhandler driftsrelaterte årsaker til tap av dyr på beite.

Miljøvernavdelingen har i 2008 hatt en svært anstrengt ressurs situasjon noe som bla gir utslag i forsinket fremdrift på store verneplaner og forvaltningsplanarbeidet.

Den kanskje største utfordringen på miljøområdet har vært prosessene rundt verneområdene. Troms fylke ligger noe etter ifht forventningene i nasjonalparkplanen og vi har opplevd det som svært krevende å gjennomføre disse prosessene i nåværende ressursituasjon. Det er forøvrig vår erfaring at det er helt nødvendig at verneprosessene forankres lokalt og atg man får ut god informasjon til involverte parter. Vi har derfor jobbet mye opp mot media for å få ut både nok og riktig informasjon om vernarbeidet. Forvaltningsplan for Reisa er kommet godt i gang. Plan for ny nasjonalpark i Bardu er ferdigstilt i 2008 og dokumentet ble klargjort for oversendelse til Direktoratet for Naturforvaltning primo 2009. Arbeidet med verneprosessene i Kvænangen er utsatt pga ressursmangel.

Flere store saker har preget areal og planområdet. Situasjonen har bedret seg vesentlig etter oppstarten av planprosjektet hvor man har klart å effektivisere å organisere oppgavene på plan- og arealområdet mer effektivt og på en bedre måte enn tidligere. Selv om presset på området også har vært stort i 2008 med svært stor saksmengde opplever vi nå å ha noe bedre tid til hver enkelt sak og kan gjøre et grundigere arbeide.

Når det gjelder PCB aksjonen gjenstår det kun et fåtall kommuner og private som ikke hadde fulgt opp våre krav om fjerning av PCB holdig lysarmatur. Dette arbeidet forventes ferdigstilt i første halvdel av 2009.

På rovviltfronten har vi arbeidet for å starte opp et nytt rovviltprosjekt etter modell av Nord-Troms prosjektet. Det nye prosjektet skal dekke hele region 8 og vil være en videreføring av Nord-Troms prosjektet som har vært svært vellykket. Finansieringen av det nye prosjektet samt representanter til styringsgruppen er på plass og stillingene i prosjektet skal lyses ut tidlig i 2009.

2.6 Samfunnstryggleik og beredskap

Fylkesmannen jobber kontinuerlig med å utvikle risiko og sårbarhetsanalyser, samt kriseplanverket i fylket. Utfordringene her er å samordne planverket med andre etater. Dette er en utfordring når etatenes planverk i stor grad mangler. Mangelen skyldes ofte at det ikke er utgitt noen retningslinjer innenfor sektoren fra departementet og nedover. Dette forholdet har fylkesmannen i Troms påpekt en rekke ganger, uten at dette nevneverdig har tatt noen effekt.

Øvelser gjennomføres i fylket med bakgrunn i det risikobilde som foreligger. Dette gjelder kommunale så vel som regionale øvelser.

Den regionale helseberedskapen er øvd i 2008, med pandemi som øvingstema.

Det jobbes aktivt med problemstillinger knyttet til klimatilpassning, men det her er det ennå en lang vei å gå før dette er implementert i arealforvaltningen.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

Resultatområde 00.1 Kongelige besøk

Informasjonsrådgiver er programkoordinator ved kongelige besøk i fylket. I 2008 ble det gjennomført et dagsbesøk hvor H.M. Dronningen deltok i markeringen av Hans Egede jubileet i Harstad.

Resultatområde 00.2 Tildeling av ordener og medaljer

Følgende ordener og medaljer er innvilget og delt ut i 2008:

Ridder 1. klasse av Den Kongelige Norske St. Olavs Orden

- Filmregissør Knut Erik Jensen, Tromsdalen/Honningsvåg
- Regiondirektør Arne Martin Sigvall Luther, Tromsø
- Direktør Anne Aaserud, Tromsø

Kongens fortjenstmedalje, sølv

- Søndagsskolelærer Helene Hofsføy, Tranøy
- Rektor Knut Melangen, Lenvik
- Snekker Arne Pedersen, Balsfjord

Kongens fortjenstmedalje, gull

- Rektor Asbjørn Eidnes, Harstad
- Overlege Sigurd Sparr, Tromsø

Carnegies Heltefond

- Julian Elias Nilsen, Tromsø

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR	Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	
Resultatområde 00.1 og 00.2	20	20	0
Sum:	20	20	0

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 Naturens mangfold og friluftsliv

01.1 Bærekraftig bruk og beskyttelse av leveområder

Vern av skog på statsgrunn.

Vi ser det som svært viktig at denne prosessene og frivillig skogvern i størst mulig grad koordineres. I 2008 har vi bistått Allskog med informasjon men det kan virke som at prosessen med frivillig vern har gått noe tungt i Troms. Dette kan i stor grad sees i sammenheng med vern av skog på statsgrunn der konfliktnivået har vært stort til tross for at det ikke ble meldt oppstart i 2008. Oppstarten meldes tidlig i 2009. Det har blitt avholdt møter med skoginteresserte i 2008 samt med Statskog for å få på plass en arbeidsgruppe. Oppstartsmøter med berørte kommuner skal avholdes tidlig i 2009. Sametinget har bedt om å bli konsultert før verneforslaget oversendes DN.

Nasjonalparker og større verneområder

Nasjonalpark Bardu (Sørdalen/Isdalen/Gævdnja)

Forslag til ny nasjonalpark i Bardu ble oversendt DN i januar 2009. Arbeidet i arbeidsgruppen har i 2008 gått greit og vi har hatt en meget god dialog med Bardu kommune gjennom prosessen. Reindrifta i området (Talma sameby) har uttrykt at det ikke er ønskelig med nasjonalpark og det samme har grunneierne i Sørdalen gjort. De har allikevel sittet i gruppa og blitt hørt.

Landskapsvernområde Kvænangsbotn/Navitdalen:

Det har ikke vært jobbet med dette området i 2008 pga manglende ressurser.

Marin verneplan:

Marin verneplan er satt iberopåvente av avklaringer mellom Fiskeridepartementet og Miljøverndepartementet. Det er følgelig ikke jobbet med denne planen i 2008.

Forvaltning og naturoppsyn

Forvaltningsplanarbeid Lyngsalpan

I dette området er det kommunal forvaltning og forvaltningsplanarbeidet gjøres av berørte kommuner i samarbeid. FMVA deltar i både styringsgruppe og arbeidsgrupper. Et forslag til forvaltningsplan er nå klart for høring. Fylkesmannen regner med å kunne følge opp dette arbeidet med egne ressurser uten innkjøp av tjenester.

Forvaltningsplan Reisa/Raisduottarhalti:

Det ble konsultert på dette området tidlig i 2008 og det har gjennom hele året vært jobbet i arbeidsgruppen som er nedsatt. Arbeidet har gått bra og det er et veldig lavt konfliktnivå rundt denne prosessen nå. slik fremdriften er pr i dag vil forvaltningsplan bli oversendt DN til gjennomgang før høring i løpet av høsten 2009.

Forvaltningsplanarbeid Øvre Dividal nasjonalpark.

Dette arbeidet har ikke kommet sikkert i gang etter utvidelsen av parken og opprettelse av landskapsvernområdet. Hovedårsak ressursmangel hos fmva. Målselv kommune har ikke avklart om de vil ha/søke om å få forvaltningsansvaret for landskapsvernområdet. Det ble avholdt et folkemøte i Dividalen tidlig i 2008 for å informere om prosessen. det er nedsatt en arbeidsgruppe med innvolverte parter og det første møtet blir avholdt i januar 2009.

Forvaltningsplanarbeid Ånderdalen nasjonalpark.

Det har ikke blitt arbeidet med dette området i 2008 på grunn av manglende ressurser på mva. Med tilførsel av ekstra

ressurser i 2009 vil det være muligheter for å starte opp arbeidet med forvaltningsplan i 2009.

Marin verneplan

I samarbeid med Fiskeridirektoratet har det vært gjort forberedelser til oppstart av dette verneplanarbeidet og det har vært avviklet informasjonsmøter med berørte kommuner. Arbeidet ble imidlertid stilt i bero fra juni 2008 i påvente av avklaringer mellom Fiskeridepartementet og Miljøverndepartementet.

Merking av verneområder

Merking av verneområder i verneplan kyst har fortsatt i 2008 ved hjelp av tjenester kjøpt fra Jordskifteverket.

Kulturlandskap

Aktiviteten på dette området har vært nedprioritert. For å kunne innfri forventninger i tildelingsbrevet vil man måtte få overført ressurser. Vi avventer videre spesifisering av oppdrag for 2008.

Biologisk mangfold

Arbeidet med marint biologisk mangfold startet opp i 2008. Etter oppstartsmøte er det etablert et nettverk av kommunekontakter. Fylkesmannen har ansvaret for kontaktmøter med kommunekontaktene. Selve kartleggingen gjøres av Havforskningsinstituttet i samarbeid med Akvaplan/NIVA.

01.2 Bærekraftig bruk og beskyttelse av arter, bestander og genressurser

Motorferdsel i utmark

På dette området arbeider vi kun med løpende saksbehandling, dvs klagebehandling samt behandling av eventuelle nye løypetraseer. Det har heller ikke i 2008 vært kapasitet til å følge opp kommunenes dispensasjonspraksis. Saksmengden på motorferdsels siden har i 2008 ikke vært spesielt stor.

Forvaltning av anadrom laksefisk og innlandsfisk

Prosessen med nytt reguleringsregime for fisk i vassdrag slutført i 2008 og ny forskrift ble vedtatt i februar 2008.

Rovviltforvaltning

Det ble i 2008 samlet inn møkkprøver fra bjørn i regionen. SNO stod for organisering av arbeidet samt håndtering av prøvene i etterkant.

Forvaltning av truede arter

Troms hadde et fylkesspesifikt krav i forhold til dverggås i 2008. Da det kun er gjort enkelt observasjoner av denne arten i fylket de siste årene er dette området prioritert vekk.

01.3 Fremmede arter og GMOer

På mårhund er det søk om midler gjennom Nordkalottrådet for å starte opp et samarbeid med Sveige og Finland samt Nordland og Finnmark i forhold til mårhund. Det ble bevilget midler, men arbeidet ble ikke startet opp da det var vanskelig å få kontaktpersoner i Finland. Midlene er overført til 2009 og det vil bli avholdt konferanse i første halvdel av 2009.

01.4 Friluftsliv

01S041 Mottok fem søknader fra kommunene i Troms. Flere av disse fikk tilslag fra Direktoratet for Natuforvaltning.

01S043 Området ivaretas stor sett gjennom planarbeidet. dette gjelder også for 01S044 hvor man aktivt arbeider opp

mot kommunene og også friluftsrådene.

01SO46 I Troms er det laget en forvaltningsplan for et friluftsområde i Midt-Troms. Det er Midt-Troms friluftsråd som har utarbeidet planen som skal godkjennes av FMTR i starten av 2009.

01SO49 det arbeides fortløpende med oppdateringer av kart.

Resultatområde 02 Bevaring av kulturminner

02.3 Kulturmiljø

Resultatområde 03 Rent hav og vann og giftfritt samfunn

03.1 Helhetlig hav- og vannforvaltning

Helhetlig hav og vannforvaltning

Det har vært arbeidet intensivt i hele 2008 med korte tidsfrister og mangelfulle innspill fra berørte sektormyndigheter og kommuner med forvaltningsplan og tiltaksprogram for vannområdet i første planfase i vannregion Troms. Forvaltningsplan og tiltaksprogram ble lagt ut til offentlig ettersyn og sendt på høring fra årsskiftet 2008/2009.

03.2 Overgjødning og nedslamming

03SO11 Kontrollen er gjennomført i 3 kommuner i fylket. Bardu, Tromsø og Harstad kommuner.

03SO14 Oppdateringer av Forurensning er utført.

03.3 Oljeforurensning

Akutt forurensning

03SO15 MOB land kartene er ikke blitt oppdatert i 2008 men et arbeid for å få disse oppdatert ble satt i gang i 2008 og vi vil mest sannsynlig ha ferdig kartene i første halvdel av 2009.

Vi har deltatt aktivt på samlinger og beredskapssamlinger.

03.4 Miljøgifter

03SO16 Kontroll av PCB holdige kondensatorer i kommuner og private bedrifter er gjennomført. mesteparten av dette arbeidet er slutført med unntak av fire kommuner og noen private bedrifter. Kommunene skal ferdigstille sitt arbeid med

dette innen sommeren.

03SO17 Fem skipsverft har fått pålegg og har besvart henvendelsen. Ingen av verftene har sendt rapport ihh til pålegget.

03SO19 Ingen prioritet 1 lokaliteter i Troms. Det er tre prioritet 2 lokaliteter i Troms. Alle tre ligger i havneområdene i Harstad (2) og Tromsø (1) og disse følger tiltak i tiltaksplanen som ligger i disse områdene.

03.5 Avfall og gjenvinning

03SO22 Kontrollaksjon på EE-avfall er gjennomført og avvik er fulgt opp.

03SO25 Tre tillatelser mangler på nye deponier. Tillatelsene blir gitt i første halvdel av 2009.

03SO26 Vedtak om stenging er gjort.

03SO28 Har gjennomført kursing av kommune.

03SO29 Kommune undersøkelsen ble gjennomført i kun to kommuner etter avtale med SFT. Dette pga kapasitetsproblemer.

Resultatområde 04 Et stabilt klima og ren luft

04.1 Klimaendringer

Klima ligger under planprosjektet hos Fylkesmannen i Troms. Det arbeides aktivt gjennom nettsider www.plan troms.no og gjennom saksbehandling i plansaker for å få slik informasjon ut til kommunene.

04.4 Lokal luftkvalitet og støy

Det arbeides lite med lokal luftkvalitet, dels på bakgrunn av resurssknapphet og dermed streng prioritering av arbeidsområdene.

Resultatområde 05 Internasjonalt miljø samarbeid og miljø i nord- og polarområdene

05.1 Miljø samarbeid i internasjonale miljø fora, herunder EUs miljø samarbeid og UNEP

05.2 Geografisk rettet miljø samarbeid, herunder miljø bistand

05.3 Miljø samarbeid i nord- og polarområdene

Miljøvern avdelingen deltar aktivt i Nordkalott samarbeidet. Det avholdes to møter i året mellom Nordlans, Troms, Finnmark, Sverige og Finland. Dette har også blitt avholdt i 2008. Her diskuteres og utveksles ulike problemstillinger samt at man prioriterer søknader fra ulike samarbeidsprosjekter. I 2008 ledet Troms tre av disse prosjektene.

Resultatområde 06 Planlegging for en bærekraftig utvikling

06.1 Ansvar for at nasjonal politikk formidles og ivaretas

06SO1 Ivaretas gjennom planprosjektet samt at det har blitt avholdt en årlig PBL konferanse for kommunene.

06SO2 Det er ikke utarbeidet regionale planer for vindkraft i Troms

06.2 Fylkesmannen som styringsmessig bindeledd og rettssikkerhetsgarantist

Oppgaver under dette feltet ivaretas gjennom den løpende saksbehandlingen av plan og arealsaker. Hos FMTR samordnes alle typer plan og areal saker gjennom planprosjektet som jobber på tvers av avdelingene.

06.3 Samordning av statlige interesser

Ivaretas gjennom den løpende saksbehandlingen på flere av de miljøfaglige områdene. FMTR er også vannregionmyndighet og jobber gjennom arbeidet med forvaltningsplaner og tiltaksplaner aktivt med samordning spesielt i kommunene.

06.4 Kart og geodata

Arbeider aktivt med å vedlikeholde og ajourføre geografisk kartinformasjon både på avdelingnivå og embetsnivå. Drifter TromsAtlas kartinnsynsløsning sammen med Fylkeskommunen.

Resultatområde 07 Tverrgående virkemidler og oppgaver

07.2 Kunnskapsoppbygging og miljøinformasjon

Ajourført og oppdatert Forurensning databesen. Har egen superbruker på dette feltet. Når det gjelder Miljøstatus har vi oppdatert deler av av temaartiklene som ligger ute på nett. Oppdateringer av nøkkeltall er ikke utført i 2008.

07.3 Virkemidler og prosesser

07SO5 Har deltatt på alle de tre landsdekkende kontrollaksjonene.

07SO6 Overordnet tilsynsplan for 2009 er sendt SFT, med forventet ressusbruk og prognose for de totale gebyrinntektene. For 2008 ble det brukt 1,3 årsverk på tilsyn/kontroll.

Ressursrapportering

Miljøvernavdelingen har i 2008 hatt hatt en svært anstrengt ressurs situasjon noe som bla gir utslag i fremdriften på store

verneplaner og forvaltningsplanarbeidet. Vi har totalt operert med 16.99 årsverk hvorav 2.6 er lønnet over eksterne midler. På grunn av den anstrengte økonomien i embetet som helhet har vi også hatt strenge vakansekrav på ledige stillinger. Vi har i 2008 hatt en fødselspermisjon fra september og en person sluttet hos oss i august. Begge disse stillingene stod vakante resten av 2008. Vi har også hatt tre stillinger som ikke har vært 100% bemannet på grunn av farskapspermisjon og langtidssykemelding.

Resultatområde	FMTR	Sum
	1510 Fagdep. 1510 Fagdep.	
Resultatområde 01	194 22	194 22
Resultatområde 02		0 0
Resultatområde 03	67 44	67 44
Resultatområde 04	5	5 0
Resultatområde 05	1	1 0
Resultatområde 06	38	38 0
Resultatområde 07	229	229 0
Sum:	534 66	534 66

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

Husdyrproduksjon.

Grovfôrbasert husdyrproduksjon dominerer jordbruksproduksjonen i Troms. Både i kumelk- og geitmelkproduksjonen fortsetter de siste års utvikling til færre men større bruk. Gjennomsnittlig bruksstørrelse for kumelkproduksjonen i Troms nærmer seg 17 kyr mot nesten 20 for landet. Disse tallene tilsier at Troms har ca 2,5 % av landets driftsenheter og 2,1% av landets melkekyr. Når det gjelder spesialisert kjøttproduksjon på storfe er situasjonen stort sett uforandret i forhold til fjoråret. Det er imidlertid potensial for økning i denne produksjonen i og med at det i fylket er gode beiteforhold også for spesialisert kjøttfe.

For melkegeit er besetningsstørrelsen på nivå med landet og Troms har en andel på 26 % av landets driftsenheter. Geita utgjør en vesentlig del av både fylkets husdyrproduksjon og ikke minst landets samlede produksjon av geitmelk. Troms har derfor et viktig ansvar for å sikre at denne produksjonen opprettholdes. Fylkesmannen har derfor vært pådriver ovenfor næringa med hensyn på å få etablert et kompetansesenter for geit ved Senja vidregående skole. Senja videregående skole har allerede et geitfjøs som også fungerer som forsøksfjøs for geit. Skolen er også en av få naturbruksskoler i landet med undervisning i geithold. Det ligger nå an til at et slikt kompetansesenter blir etablert i løpet av 2009.

Både for ku- og geitmelkproduksjon er det fortsatt etterspørselsoveskudd med hensyn til kjøp av melkekvoter, noe som gjør at kvotegrunlaget beholdes i fylket.

Produksjonen av sauekjøtt i fylket har vært stabil over svært lang tid, men i løpet av 2007 var det registrert en bekymringsfull nedgang i dyretallet, spesielt når det gjelder mordyr (vinterfôra sau). Hovedårsaken til dette har sannsynligvis vært avtagende økonomi i saueholdet de siste årene frem mot 2007. I 2008 ble saueholdet stimulert ekstra gjennom jordbruksavtalen. Tallene for 2008 viser fortsatt nedgang i antall driftsenheter, men økning i dyretallet. Dette viser at strukturrasjonalisering i næringa har klart å kompensere for avgangen av små bruk, gjenværende driftsenheter klarer å opprettholde dyretallet i fylket. Imidlertid setter dette store krav til gjenværende brukere mht arbeidspress og investeringer.

Når det gjelder svin er det ikke store endringer i forhold til året før. Av hensyn til å beholde slakteri- og kjøttforedlingsindustrien i fylket er det viktig å opprettholde og helst øke omfanget i svineproduksjonen. Det er heldigvis økende interesse, spesielt i indre strøk av fylket for denne produksjonen. Det forventes en vekst i denne næringen i løpet av 2009.

Produksjonene av egg har tatt seg litt opp igjen siden fjoråret, men denne produksjonen er fortsatt liten i Troms. Også i denne næringa er det viktig å stimulere til økning, ikke minst med hensyn til opprettholdelse av eggpakkeriet på Silsand.

Bortsett fra en liten økning i dyretallet for sau og fjørfe (egg) er hest den eneste husdyrproduksjonen med vesentlig økning i 2008. Dette er en næring som i økende grad kommer til å bety mer og mer for inntektene i Troms-landbruket fremover i og med at en god del av hesteholdet er knyttet til lokal fôrproduksjon og ikke minst direkte knyttet opp til tilleggsnæringer i landbruket (inn på tunet, grønn turisme osv).

Tabellen nedenfor viser utviklingen i husdyrproduksjonen i Troms.

	2004	2005	2006	2007	2008
Svin					
Avlspurker, driftsenheter	39	33	27	28	28
Avlspurker, dyr	696	584	546	576	569
Slaktegriser, driftsenheter	42	36	30	30	27
Slaktegriser, dyr	4239	3888	3428	3262	3281
Storfe					
Melkekyr, driftsenheter	389	372	356	339	324
Melkekyr, dyr	5982	5760	5760	5505	5463
Ammeku, driftsenheter	95	94	96	90	82
Ammeku, dyr	670	762	809	865	806
Geit					
Melkegeiter, driftsenheter	155	149	139	133	121
Melkegeiter, dyr	13117	12710	11890	11233	10251
Sau					
Vinterfôra sau, driftsenheter	804	734	691	645	598
Vinterfôra sau, dyr	43963	43198	42386	39954	45595
Fjørfe					
Verpehøner, driftsenheter	86	75	67	47	48
Verpehøner, dyr	35052	35020	32121	21604	27386
Hest					
Hest, driftsenheter	180	166	172	172	185
Hest, dyr	616	622	674	752	808

Poteter, grønnsaker og bær

Potetarealet viser en svak nedgang fra 2007 til 2008, men det er en økning på nær 30 prosent fra 2004, altså i den perioden "Handlingsplan for potetproduksjon i Troms 2005 – 2008" har virket. I samme periode er gjennomsnittsarealet med poteter pr bruk doblet, noe som betyr at mange som dyrket små arealer til eget bruk har sluttet, mens det i stedet har kommet et antall store, profesjonelle potetdyrkere. God innsats på produktutvikling og markedsføring, samt skolering av potetprodusentene har gjort denne utviklinga mulig.

"Gulløye fra Nord-Norge", som har fått opprinnelsesmerking fra KSL Matmerk, gjør at nordnorske poteter nå har fått tilgang til spesielle markeder og dagligvarekjeder i Sør-Norge. Det arbeides nå med å få større dekning av poteter til videreforedling fra egen landsdel.

Våren 2008 ble "Potetskolen" avsluttet. Prosjektet var en del av oppfølgingen av "Handlingsplan for potetproduksjon i Troms 2005 – 2008", og ble gjennomført som et samarbeidsprosjekt mellom Troms landbruksfaglig senter, Landbruk Nord, Høgskolen i Nord-Trøndelag, produsentforeningen "Ottar", Tromspotet AS og Fylkesmannen i Troms, som var prosjekteier. 15 deltakere gjennomførte studiet, og de aller fleste tok eksamen i alle fem modulene, noe som ga 30 studiepoeng.

Det er gode markedsmuligheter for nordnorske grønnsaker og bær, men disse produksjonene er fortsatt forholdsvis små. Kulturer som kålrot og Målselvnepe viser en fin økning. En gruppe grønnsakprodusenter i Tromsømrådet har inngått avtale om levering av hele sin produksjon til Coop Nord, som vil markedsføre produktene i egne "lokalmattorg" i sine butikker i Tromsø fra høsten 2009. Bondens Marked i Tromsø har bidratt sterkt til økt oppmerksomhet og interesse for lokale produkter fra forbrukerne.

Bruksstruktur og arealbruk

Av tabellen nedenfor går det fram at det fortsatt er en jevn nedgang i antall driftsenheter i jordbruket, men at arealene

fortsatt er i drift. Strukturrasjonalisering har kompensert for nedgang i bruk, men det betyr samtidig en fortsatt økning i andelen leiejord med kortsiktige og usikre leieavtaler. Dette er bekymringsfullt da Troms har en langt større andel leiejord enn de fleste andre fylker i landet. Dette medfører også at større deler av arealene brukes mer ekstensivt og/eller driftes dårligere agronomisk sett.

Interessen for bruksutbygging er meget god, og etterspørselen etter investeringsvirkemidler overstiger langt de rammer fylket har til rådighet. Selv om både Innovasjon Norge og Fylkesmannen arbeider aktivt for å øke landbrukets tilgang på kapital fra det private finansmarkedet, er tilgangen på annen kapital enn det som er tilgjengelig gjennom tilskudd, rentestøtte og lån i BU-ordningene (Innovasjon Norge) relativt vanskelig. Dette har ført til at rentestøtteordningen ikke har blitt utnyttet godt nok. Dette har imidlertid bedret seg noe i 2008. utfordringene for 2009 blir fortsatt å informere og påvirke både banker og næring til i større grad å ta i bruk kapital fra det private finansmarkedet.

Nedenfor vises en oversikt over utviklingen i areal og antall søkere av produksjonstilskudd i Troms.

	2004	2005	2006	2007	2008
Grovfôr					
Areal (daa)	258582	256221	256221	255997	254373
Søkere	1352	1294	1243	1201	1154
Korn					
Areal (daa)	547	708	551	304	363
Søkere	21	22	17	15	18
Potet					
Areal (daa)	2974	3548	3883	3887	3794
Søkere	485	428	379	336	300
Grønnsaker					
Areal (daa)	317	223	201	211	220
Søkere	49	45	40	38	33
Frukt og bær					
Areal (daa)	233	232	214	192	202
Søkere	68	66	56	55	50
SUM					
søkere	1397	1340	1287	1239	1195
SUM areal	262915	261039	261515	260987	259823

Bruk av midler til rovviltkompensasjon.

Midlene til rovviltkompensasjon er i 2008 brukt til følgende formål:

Tiltak	Kostnad (kr)
Organisert beitebruk; Kurs for beitelag i oppsetting av permanente strømgjerder	19.873
Prosjekt "Driftsrelaterte årsaker til tap av dyr på beite" i Malangen og Lyngen samt forprosjekt "Kadaverhundskole" i regi av Bioforsk Tjøtta	140.000
Informasjonsmøter med beitelag og kommuner om organisert beitebruk, tapsproblematikk samt forvaltningsplan rovvilt	15.937
Oppfølging av rovviltprosjektet Nord-Troms; Slutføring av kompetansehevingsprogram for sau- og reineiere	10.000
Administrativ kostnadsdekning (fylkesmannsembetet)	14.000
SUM	199.810

Rovviltprosjektet Nord-Troms er et samarbeid mellom 4 av de 6 nordligste kommunene i Troms, sau- og reindriftsnæringa og rovviltforvaltningen hos fylkesmannen representert ved både Landbruksavdelinga og

Miljøvernvedlinga. Bakgrunnen for prosjektet er flere år med store tap til rovvilt og en svært konfliktfylt situasjon mellom næringsutøvere og enkelte kommuner på den ene siden og rovviltforvaltninga på den annen side. Prosjektet har som hovedmålsetting å redusere tap til rovvilt og senke konfliktnivået mellom forvaltningen og næringene. For flere detaljer om prosjektet, se <http://www.rovvilt.net/>.

Ellers er det meste av pengene brukt til tiltaksrettede prosjekter knyttet til å kartlegge årsaker til tap av sau på beite i områder som har hatt vedvarende store tap over tid. Prosjektene har vært samfinansiert med forebyggende og konfliktdempende tiltaksmidler. Troms har mye sau på utmarksbeite og dette stiller store krav til gode og effektive utmarksgjerder. For å tilføre næringen mer kompetanse på dette er det brukt en del midler til kursing av beitelag og kommuner i forhold til nye og mer effektive gjerdeteknikker.

Organisert beitebruk og tap av sau på beite.

Hovedårsaken til tap av sau på beite i Troms antas å skyldes rovvilt. Det foreligger ikke dokumentasjon på omfattende tap på grunn av flåttbårne sykdommer eller for eksempel alveld.

Antall beitelag, beitedyr og tap på beite (kun sau):

Årstall	Beitelag	Dyr (voksne + lam)	Dyr tapt (%)
2005	49	122 683	9957 (8,1)
2006	47	117 017	8985 (7,7)
2007	45	104 553	8317 (8,0)
2008	48	110 261	7827 (7,0)

Som tabellen ovenfor viser opprettholdes antall beitelag i fylket, men det slippes færre sau og lam på beite (NB! 2007 var et unntaksår med 3 færre registrerte lag). Tabellen viser også en gledelig nedgang i tapene også i 2008, både i absolutte og relative tall. Dette samsvarer godt med utviklingen i rovviltbestandene og tapsstatistikken som fremkommer fra erstatningsordningen for tap til rovvilt. Hovedårsaken til dette tror vi er aktiv gjennomføring av prinsippet om arealdifferensiert forvaltning i tråd med forvaltningsplanen for rovvilt i region 8. Denne sier at rovvilt prioriteres i indre områder av Troms (bortsett fra gaupe) og at øvrige områder prioriteres til beitedyr. I områder prioritert til beitedyr er det ikke ønskelig med rovvilt, og uttak prioriteres derfor i disse områdene.

Tidligere har jerv vært den største skadevolderen på sau, men i 2008 har gaupe overtatt denne posisjonen. Dette har sin årsak både i et lavere antall jerv i områder prioritert til beitedyr (jf arealdifferensieringen nevnt ovenfor), men ikke minst at det de siste 2-3 årene har skjedd en betraktelig økning i bestanden av gaupe og forvaltningsområdet til gaupe er sammenfallende med beiteområdene til sau. For jerv er bestandene over bestandsmålet. For bjørn og gaupe er bestandene fortsatt under bestandsmålet. Utfordringene fremover blir fortsatt aktiv og målrettet regulering av bestandene og samtidig effektivisere forebyggende tiltak.

Veterinærvaktordningen i kommunen

I Troms fylke er det til sammen 11 veterinærdistrikt. To veterinærdistrikt krysser fylkesgrensa til Nordland. Vakttilskudd og administrasjonstilskudd er fordelt direkte til de kommunene som har påtatt seg å forvalte veterinærvaktordningen i henhold til rundskriv 57/07 fra SLF.

I hele Troms er det lange avstander og alle veterinærdistrikt har områder med lav dyretetthet.

Det kom inn 10 søknader på stimuleringstilskudd. Midlene er fordelt slik:

- Nordreisa kommune kr 230.000,- for kommunene Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy og Kåfjord.
- Lenvik kommune kr 230.000,- for kommunene Lenvik, Sørreisa, Tranøy, Berg og Torsken.
- Salangen kommune kr 230.000,- for kommunene Salangen, Sørreisa, Tranøy, Berg og Torsken.
- Lyngen kommune kr 100.000,- for kommunene Lyngen og Storfjord.
- Tromsø kommune kr 100.000,- for kommunene Tromsø og Karlsøy.
- Balsfjord kommune kr 50.000,-.
- Målselv kommune kr 50.000,-.
- Ballangen kommune kr 50.000,- for Gratangen kommune. Søknaden er innvilget i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
- Kvæfjord kommune kr 40.000,- for Sortland veterinærdistrikt og Harstad veterinærdistrikt. Søknaden er innvilget i

Kommunene bruker stimuleringsstilskuddet ulikt. I de fleste veterinærdistrikt blir midlene brukt til ekstra lønnsmidler for å få ansatt flere veterinærer. Det har vært ulike prosesser i kommunene i etableringen av forvaltningen av veterinærdistriktene. Alle veterinærdistrikt er nå tilknyttet en kommune som har påtatt seg forvaltningsansvaret.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2008	2007
FMTR	41001	69260	89	3,7	9,11	7,1	7,95
Sum	41001	69260	89	0	0	0	

21.2 Skogbruk

Skogkultur

Aktiviteten innfor skogkultur har tatt seg noe opp i forhold til i fjor, men den burde og kunne vært høyere.

Sjølv om planteaktiviteten er betydelig høyere enn året før, ligger den ennå på et svært lågt nivå, og det er et mål å få auka denne opp i mot de mål skogbruket har satt. Mangel på skogfondsmidler gjør at skogkulturaktiviteten direkte begrenses av størrelsen på tilskottspotten fylket har til rådighet.

Avvirking og avsetning

Driftsforholda var gode i 2008 og avvirkinga av lauvskog dekket stort sett etterspørselen.

Avsetningsforholdene i fylket var bra i 2008 for de fleste sortimenter. Biobrenselanleggene til Troms Kraft i Tromsø har et jevnt høyt forbruk av skogsflis i Bardu gikk fjernvarmeanlegget til forsvarer over til å fyre med bare skogsflis i løpet av året. Forventa behov for 2009 er ca 20 000 fm³ skogsflis. Sponplatefabrikken i Sørreisa (MTTI) hadde drift hele året, men hadde en del driftsstans på grunn av tekniske problemer. Rett over nyttår (2009) fikk vi dessverre beskjed om at sponplatefabrikken hadde likviditetsproblemer og var konkurs. Årsakene var sammensatt av tekniske problemer, svikt i markedet og finanskrisen. Skogbruket i Troms har mistet en sikker avsetningsmulighet for virket og vi er noe bekymret for om driftsapparatet har nok avsetningsmuligheter i fylket.

Skogsvegbygging

Det har vært gode forhold for skogsvegbygging. Det er utbetalt tilskott til ca 50 anlegg og de alle tildelte midler er brukt opp. Vegbyggingsaktiviteten har vært høyere enn i fjor og det er ferdigstilt flere veger enn i fjor. I fylket er det lite skogfondsmidler innestående slik at aktiviteten er avhengig av tilskottsmidler som står til rådighet. Interessen for skogsvegbygging er for tida større enn tilskottsmidlene som står til rådighet.

Med økende bruk av fyringsflis er det behov for ei større satsing på skogsvegbygging for å få flere områder tilgjengelig for hogst. Reglene om at det ikke kan gis tilskott til skogsveger som reduserer villmarksprege områder er til hinder for utbygging av et rasjonelt skogvegnett for leveranser til biobrensel.

Skogbrukets miljøarbeid

I resultatkontrollen for skogsvegbygging og foryngelse er det ikke registrert noen vesentlige merknader eller mangler.

Skogbruksplanlegging

Utbetalt tilskott i 2008 gjelder taksert areal i 2007. I 2008 er det taksert ca 45 600 dekar fordelt på 8 kommuner og 27 enkelttakster og 1 områdeplan.

Miljøregistreringer er gjennomført på heile arealet i hkl. IV og V. Totalt tilskott for takseringen i 2008 kommer på ca kr 500 000,-, men dette tilskottet blir utbetalt i 2009.

Det er ønskelig å få digitalisert skogbruksplanene fra 2001, og vi håper å få bevilga midler til dette.

Korte distriktkurs

Det er i år utbetalt kr 76 150,- innen ordninga til 14 kurs i Aktivt skogbruk, entreprenørsamling, gårdssagkurs og støtte til deltakelse i kurs i maskinell tynning.

Kystskogbruket

Kystskogmeldinga ble lagt fram i januar i år. Fylkestinget i Troms behandla denne i juni og slutta seg til meldinga. Fylket har deltatt med tilrettelegging og arbeid innfor de områder som skal følges opp. Dette gjelder følgende prosjekt:

- Oppfølging avmeldinga
- Taubane
- Veg
- Forskning fra 10 til 1
- Ressursoversikt (Skog og Landskap)
- Informasjon

Bevilga tilskott til prosjekta er i år kr 80000,-.

Det er arbeidet målretta for å spre informasjon om kystskogbruket.

Av bevilga midler som går under Kystskogbruket er det også utbetalt tilskott til organisert virkesometning, korte distriktkurs og generelt lauvrettilskott til industriformål.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Strategier for landbruksbasert næringsutvikling

Strategigruppa, som har deltakere fra Troms bondelag, Troms bonde- og småbrukarlag, Allskog BA, Troms fylkeskommune, KS Troms, Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Troms har hatt to møter i 2008.

I møte like etter tildelingen for 2008 ble det vedtatt å innføre begrensninger i støttesats og tilskottsbeløp for investeringstilskott. Troms benyttet det handlingsrommet som jordbruksavtalen gir mulighet for ved ikke å ha tak på tilskottssatsene. Knapphet på midler gjorde det imidlertid nødvendig å revurdere denne holdningen. Nye satser for investeringstilskott er fra og med 2008 slik:

kr 0 – kr 300 000	ingen tilskott	
kr 300 000 – kr 3,5 mill.	inntil 30 %	inntil kr 960 000
kr 3,5 mill – kr 6,0 mill.	inntil 20 %	inntil kr 500 000
kr 6,0 mill – kr 8,0 mill.	inntil 10 %	inntil kr 200 000
over 8,0 mill.	ingen tilskott	

Samarbeidet med Innovasjon Norge har fungert godt også i 2008. Fordeling av saker og diskusjoner rundt samfinansiering av prosjekter går uten problemer.

I arbeidet med landbruksrelatert næringsutvikling samarbeider fylkesmannen med Bioforsk, forsøksringene, de enkelte kommunene, Troms landbruksfaglig senter, ulike lag, foreninger og organisasjoner, i tillegg til organisasjoner og institusjoner som deltar i strategiarbeidet.

Samarbeid om Regional utviklingsplan (RUP) og fylkesplan

Fylkesmannen har hatt samarbeid med Troms fylkeskommune om innspill og utforming av landbrukstemaet i fylkeskommunens planverk. Fylkesmannen deltar i Regionalt samarbeidsforum, og fylkeskommunen deltar i strategiarbeid og enkeltprosjekter som skjer i regi av fylkesmannen.

Rapport om bruk av BU-midlene fra Innovasjon Norge Troms

Optimismen og investeringslysten i landbruksnæringa i Troms fortsetter også i 2008. Antallet prosjekter og omsøkte midler overstiger langt tilgjengelige tilskuddsmidler. Dette gjelder spesielt tradisjonelt landbruk.

Ny ramme for BU-midler ble fordelt med kr. 9 933 333,- (2/3) til tradisjonelt landbruk og kr. 4 966 667,- (1/3) til tilleggsnæringer. Rammene er justert for udisponerte midler/overforbruk fra 2007 med kr. 508 522,- for tradisjonelt landbruk og minus kr. 12 052,- for tilleggsnæring og er tillagt/trekt i fra rammene. I tillegg er det annullert tilsagn innvilget før 2005, der Innovasjon Norge har oppfølgingsansvar, og hvor prosjektene ikke er gjennomført som planlagt. Annullerte midler ble tillagt rammene for 2008, med kr. 228 400,- til tradisjonelt landbruk og kr. 102 900,- til tilleggsnæring.

Endelige rammer for BU-tilskudd i 2008 ble kr. 10 670 255,- for tradisjonelt landbruk og kr. 5 057 515,- for tilleggsnæring.

Alle bevilgningstall viser til status pr 31.12.2008.

Bevilget til tradisjonelt landbruk: kr 10 855 732,-. Overforbruk kr. 185 477,- vil bli trukket av neste års ramme. Midlene er fordelt på produksjoner med 32% til storfe (melk og kjøtt), 9% til sau, 31% til geit, 1% til grøfting, 12% til gris og 15% til egg. Innovasjon Norge har prioritert utbyggingssaker for storfe og geit høgt. Det er prioritert en utbyggingssak for gris samt gitt noe midler til forberedende utredning om start av svinehold i Bardu og planlagt purkering i Troms og Nordre Nordland. Det er videre prioritert 2 saker for eggproduksjon. Det har vært relativt stor interesse for utbygging av denne produksjonen, 2 av 5 søkere er gitt finansiering. Dette er i samsvar med behovet for lokal produksjon for å ivareta merkevarebygging (Polaregg) og for å utnytte eggpakkeriet på Silsand. Innovasjon Norge (IN) vurderer fordelingen mellom produksjoner som tilfredsstillende og i samsvar med gjeldende strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms.

Det ble bevilget til tilleggsnæringer: kr. 4 442 510,-. Gjenstående ramme, overføres til 2009 med kr 615 005,-. Midlene er fordelt med 37% til Inn-på-tunet-(IPT)-tiltak, 25% til bygdeturisme-tiltak, 10% til mat, 4% til vedproduksjon/ trebearbeiding/bioenergi, 17% til hest, 5% til pelsdyr, 1% til energi (forprosjekt småkraftverk) og 1% til

tjenesteyting.

Det er fortsatt stor etterspørsel etter midler til IPT-tiltak og her har det vært nødvendig å prioritere strengt.

De regionale strategiene uttrykker at *”det skal tilstrebes en rimelig geografisk fordeling av midlene basert bl a på landbrukets relative betydning i den enkelte kommune”*.

IN har også i 2008 prioritert utbyggingssaker for grovforbaserte produksjoner høyt, og det er brukt en relativ stor andel av midlene til geit, bl. a. til et større samdriftsfjøs.

Det er i år kommet inn flere søknader på nybygg, spesielt innenfor melkeproduksjon på ku er det stor interesse for nybygg. Med begrensa tilskuddsmidler er det en stor utfordring å imøtekomme disse søkerne. Høye utbyggingskostnader fører til stort lånebehov, som vil presse både driftsøkonomien og pantesikkerheten i prosjektene.

Det er gitt midler til 3 nybygg i Harstad, 1 for kumelkproduksjon, 1 for eggproduksjon og 1 for gris, 1 nybygg for geit (samdrift) i Karlsøy og 1 nybygg for eggproduksjon i Målselv. Disse prosjektene legger beslag på en relativt stor andel av årets tilskuddskvote men det er samtidig funnet rom for flere framtidsetta større og mindre påbygging/utbedringsprosjekter for storfe og sau.

Det er fortsatt mindre tilgang på BU-midler enn omsøkt behov og dette har også i år vanskeliggjort ”rettferdig” fordeling mellom kommunene. Det er likevel fordelt midler til 15 av fylkets 25 kommuner i 2008, og de fleste kommuner har bra aktivitet og søknadspågang. Det er funnet rom for en stor sak i Karlsøy kommune. Her er interessen for utbygging spesielt til geit blomstret opp siste året.

I Harstad er det finansiert flere store utbyggingssaker siste årene. Lokale bankers deltakelse med delfinansiering har medvirket til gode finansieringsløsninger og muliggjort realisering av disse prosjektene.

Forøvrig har vi forsøkt å velge ut de beste prosjektene uavhengig av kommune.

Pågangen etter BU-midler og spesielt tilskudd var også i 2008 langt større enn det som kunne imøtekommes innenfor tildelt kvote. Søknader som ikke kunne behandles på grunn av manglende midler ble returnert. Bare for tradisjonelt landbruk utgjorde omsøkt tilskudd i returnerte søknader ca. 15,5 mill kroner. Det forventes at returnerte søknader vil fremmes på nytt i 2009 og disse vil beslaglegge betydelige BU-midler.

Det foreligger allerede nå ubehandlede søknader (nye søknader og søknader som av ulike årsaker ikke er behandlet i 2008) med omsøkt tilskudd ca. 20,4 mill. kroner. Fortsetter søknadspågangen vil vi oppleve stor mangel på tilskuddsmidler også i 2009. Rammene for 2009 vil bli altfor knappe i forhold til søknadspågangen og utbyggingsbehovet, og prioriteringen vil måtte bli meget streng.

Rammen for rentestøtte er utnyttet bedre i år enn tidligere år, og det er bevilget rentestøtte tilsvarende et lånegrunnlag på kr. 48 435 852,-, nærmere 11 mill. kroner mer enn tildelt ramme for 2008, men 59% av rammen når det også inkluderes overført ramme fra 2007.

Det vil bli overført rentestøtte til 2009 tilsvarende et lånegrunnlag på kr. 33 415 407,-. Dette skyldes udisponerte midler fra tidligere år.

Omsøkt rentestøtte i returnerte søknader i 2008 tilsvarende et lånegrunnlag på ca. 27,6 mill. kroner. Det foreligger ubehandlede søknader med omsøkt rentestøtte tilsvarende et lånegrunnlag på ca. 48 mill. kroner.

IN Troms har i en del saker tilbudt maksimal rentestøtte kombinert med lavrisikolån som alternativ til tilskudd og lån. Interessen for denne finansieringspakken er ikke særlig stor, men i motsetning til tidligere år har vi fått til noen slike finansieringsløsninger. Økt utnyttelse av ordningen har medført at det fra sentralt hold ikke har skjedd noen omfordeling av rammene for rentestøtte mellom fylkene i 2008.

Dette tilbudet har også i 2008 vært hovedregelen for søknader som gjelder tilskudd til kjøp av tilleggsjord.

Fylkesvise BU-midler 2008 – rapportering (til Innovasjon Norge) om utrednings- og tilretteleggingsmidlene

Den tildelte rammen av BU-midler for Troms i 2008 ble fordelt med 14,9 millioner kroner til bedriftsretta tiltak (Innovasjon Norge) og 3,0 millioner kroner til utrednings- og tilretteleggingstiltak (Fylkesmannen). I alt 45 søknader ble behandlet i 2008. Av disse fikk 35 tiltak tilsagn om totalt kr 2 480 659,-.

Mål for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms

Alle tilsagnene er definert under ett eller flere av delmålene strategiene for landbruksrelatert næringsutvikling. Det er gitt 14 tilsagn opp mot å utvikle lønnsom sysselsetting i landbruket og på bygdene, sju tilsagn opp mot å skape kultur og strukturer for næringsutvikling i bygdene, 20 mot å øke verdiskapingen av fylkets landbruksproduksjon og to tilsagn er knyttet opp mot å bidra til å ta vare på, utvikle og synliggjøre fellesgoder og miljøkvaliteter som grunnlag for næringsutvikling og bosetting.

Gjennomgående prioriteringer

Alle tilsagnene er knyttet opp mot en eller flere av de gjennomgående prioriteringene. 13 av disse tiltakene er definert under kompetanseutvikling, ett tiltak er knyttet opp mot kvinneretta satsing, seks tiltak gjelder ungdom og rekruttering, sju tilsagn gjelder innovasjon og markedsrettet effektivisering og fire tiltak er knyttet opp mot næringsutvikling i nordområdene.

Satsingsområder – muligheter, strategier og prioriteringer

Også i 2008 var følgende satsingsområder spesielt prioritert: grøvfôr- og beitebasert husdyrproduksjon, poteter og grønnsaker og mat og foredling. Fire tilsagn gjelder tiltak for storfe, sau og geit, åtte tilsagn gjelder planteproduksjon og seks tilsagn er rettet mot lokal- og småskala matproduksjon. Dessuten er det gitt ett tilsagn til reiseliv og opplevelsesproduksjon, to tilsagn gjelder hest, og to tilsagn gjelder økologisk produksjon.

I 2008 er det satt i gang arbeid med å utarbeide *Strategiplan for lokal matsatsing i Troms 2009 – 2012*. I dette arbeidet deltar Innovasjon Norge, Troms fylkeskommune, Norges Råfisklag og Fylkesmannen i Troms, som har prosjektansvaret.

Et nytt prosjekt – ”Grønt reiseliv – Byen som marked” er startet opp i 2008. Prosjektet tar utgangspunkt i Tromsø som et interessant marked både for produkter fra småskalabedrifter i omlandet, og byens befolkning som brukere av bygdebaserte opplevelsestilbud i nabokommunene. Gjennom prosjektet blir det etablert samarbeid med 5 – 6 kommuner omkring Tromsø, reiselivsnæringa, Innovasjon Norge og fylkeskommunen. Fylkesmannen er prosjektansvarlig, og finansiering av prosjektet, som skal være treårig, kommer hovedsakelig fra Innovasjon Norge og BU-midler, men det er også økonomiske bidrag fra de kommunene som deltar og fylkeskommunen.

Inn på tunet

Arbeidet innen Inn på tunet har hittil vært prosjektrettet med NAV, Bufetat, kommunene og gårdbrukere som viktigste partnere. Samarbeidet med Innovasjon Norge har også vært sentralt. Ved utgangen av 2008 var det nær 60 Inn på tunet-tiltak i drift. I antall er det skole/gårdsamarbeid og tiltak rettet mot barnevern/sosialtjenesten som dominerer. Det ser ut til at samarbeidet med NAV også er i ferd med å løsne.

Prosjekt Inn på tunet i Troms blir nå avløst med å legge arbeidet inn i den ordinære oppgaveportefølgen.

Samarbeid i nordområdet, økt kontakt med Russland

Fylkesmannen i Troms har også for 2008 fått midler til å videreføre samarbeidet i nordområdet, *økt kontakt med Russland*. Fylkesmannen i Troms har særlig ansvar for å følge opp og ivareta den prosjektorienterte kontakten som er etablert i nordområdet. I dette arbeidet skal Fylkesmannen i Troms samarbeide med og nytte seg av den kontakten og kompetansen som allerede er etablert hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Nordland og Finnmark.

Det landbruksfaglige nettverket i Russland er vedlikeholdt og utviklet videre. Dette består i hovedsak av:

- Regional administrasjon i Murmansk og Arkhangelsk fylker, republikkene Karelen og Komi og Nenets autonome region
- Landbruksadministrasjonen i Murmansk, Arkhangelsk, Karelen, Komi og Nenets
- Forskningsinstitusjoner (plantefag og husdyrfag) i Murmansk, Arkhangelsk, Karelen og Komi
- Utdanningsinstitusjoner
 - o Pomoruniversitetet i Arkhangelsk
 - o Teknisk Universitet, Arkhangelsk
 - o Arkhangelsk Agrarnyj Tekhnikum (landbruksskole), Arkhangelsk
 - o Arkhangelsk skogteknikum (skogskole), Arkhangelsk
 - o Vologda melkeakademi, Vologda
 - o Petrozavodsk State University, Petrozavodsk, Karelen
- Private landbruksforetak

Det viktigste nettverket i Norge og aktuelle aktører i samarbeid med Russland er bl. a.:

- Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Nordland og Finnmark
- Utenriksdepartementet
- Troms fylkeskommune
- Barentssekretariatet
- Bioforsk Nord, Holt og Bodø
- Bioforsk Jord og Miljø, Svanhovd
- Utdanning

- o UMB
- o Høgskolen i Nord-Trøndelag
- o Senja videregående skole
- Graminor AS
- Felleskjøpet Agri
- Agro Nord AS
- Tromspotet AS
- Alslaget for lyngshest
- Veterinærinstituttet

Fylkesmannen i Troms er prosjektansvarlig for to utviklingsprosjekter i Russland:

1. Frødyrking av engvekster tilpasset Nordvest-Russland

Samarbeidspartnere er:

- o Polar forskningsstasjon, Apatity
- o Kotlas forskningsstasjon, Kotlas
- o Polar Alpin Botanisk Hage, Kirovsk
- o Murmansk regionale administrasjon, Komité for landbruk
- o Bioforsk Nord, Holt
- o Graminor AS

Prosjektet har som mål å skaffe Murmansk fylke bedre tilpasset sortsmateriale av engvekster enn det som finnes i markedet i dag. Gjennom prosjektet blir det overført kunnskap og erfaringer fra Nord-Norge om frødyrking av engvekster som skal sikre genetisk stabilitet i materialet.

I prosjektet inngår grassorter som er utviklet av Polar forskningsstasjon i Apatity og som er tilpasset vekstforholdene i området. Disse er godkjent i russisk sortsliste. Samtidig arbeides det med å få testet og godkjent norske sorter av timotei og engsvingel.

Prosjektet er finansiert av Utenriksdepartementet og Barentssekretariatet, og skal videreføres.

2. Studie- og praksisopphold for russiske landbruksstudenter i Norge

Samarbeidspartnere er:

- Arkhangelsk Agrarnyj Tekhnikum
- Landbruks Nord
- Høgskolen i Nord-Trøndelag
- Senja videregående skole

Studenter med avsluttet 3 – 4-årig utdanning i husdyrfag, veterinærfag eller allsidig jordbruk ved Arkhangelsk Agrarnyj Tekhnikum inviteres til Norge for å arbeide som avløsere i landbruket i ett år, med mulighet for forlengelse i enda ett år. Studentene får landbruksfaglig erfaring, hovedsakelig fra husdyrbruk, noe som er svært nyttig når de skal arbeide som ledere eller mellomledere i russiske landbruksforetak, eller de skal etablere seg som private bønder i Russland.

Gjennom et samarbeid med Høgskolen i Nord-Trøndelag får noen studenter anledning til å studere husdyrfag i Norge. Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU) har dispensert fra kravet om at søkere om opptak med finansiering fra kvoteordningen må søke fra hjemlandet og dokumentere opphold i hjemlandet i minst ett år før opptak. Dette er fordi SIU mener at rekruttering av studenter fra denne gruppen bidrar til målsettingen for kvoteordningen.

Totalt har 29 studenter så langt deltatt i prosjektet. Fire studenter har så langt fullført bachelorstudiet i husdyrfag ved Høgskolen i Nord-Trøndelag.

For tiden er 14 studenter i Norge i regi av prosjektet. 12 er i arbeid som avløsere og to studerer ved HiNT.

Ni er reist tilbake til Russland, hvor de enten studerer videre, har etablert seg som private bønder eller arbeider i forskjellige jordbruksforetak. Seks har bosatt seg i Norge for kortere eller lengre tid.

Prosjektet er i stor grad sjølfinsierende, ved at studentene får vanlig norsk lønn når de arbeider i Norge, og dekker sine egne reiser og oppholdsutgifter. Barentssekretariatet har gitt tilskudd til dekning av administrative kostnader i

forbindelse med prosjektet.

Prosjektet skal videreføres.

Andre pågående prosjekter som skjer i nær kontakt med fylkesmannens Russlandsengasjement:

- *Prosjekt "Settepotetproduksjon i Arkhangelsk" – Firma OOO Agro Potet*

Deltakere er Agro Nord AS, Kholmogory forskningsstasjon og FMLA Troms

- *Landbruksskolesamarbeid*

Deltakere er Senja videregående skole og Arkhangelsk Agrarnyj Tekhnikum

- *Høgskoleutdanning i skogbruk og naturforvaltning*

Deltakere er Høgskolen i Nord-Trøndelag og Arkhangelsk statlige tekniske universitet

- *Gjensidig prøving av sorter av rips og solbær*

Deltakere er Bioforsk Nord, Holt og Polar Alpin forskningsstasjon, Apatity

- *Skogbruksprosjekter*

Deltakere er Høgskolen i Nord-Trøndelag og Arkhangelsk statlige tekniske universitet

- *Medisinurter*

Deltakere er Bioforsk Nord Holt, Institute of Biology, Komi Science Centre, Syktyvkar og MIT Agrifood Research Finland, Lapland Research Station

- *Hest*

Deltakere er Alslaget for lyngshest, Troms og Arkhangelsk statlige landbruksvitenskapelige forskningsinstitutt

I forbindelse med oppdraget fra LMD er det gjennomført 11 reiser til Russland i 2008, hovedsakelig til Murmansk og Arkhangelsk.

Fylkesmannen har deltatt sammen med Troms fylkeskommune i utarbeiding av samarbeidsavtaler for 2009 – 2010 mellom Troms fylkeskommune og fylkene Murmansk og Arkhangelsk. I begge avtalene inngår tiltak innen landbrukssamarbeid.

Fra fylkesmannen har en bistått med utvikling av et privat landbruksforetak i Arkhangelsk. Det er et privatisert statsbruk som var konkurs, og hvor en privatmann nå investerer for potet- og melkeproduksjon i stor målestokk. Investeringen skjer ved hjelp av føderale og regionale midler i tillegg til privat kapital, og er i tråd med det sentrale "Handlingsprogram for utvikling av russisk landbruk 2008 – 2012". Det er gitt bistand til å skaffe utstyr for potetsortering og annet potetutstyr fra Norge. Finansiering skjer i sin helhet fra russisk side.

21.4 Verdiskapingsprogrammene

Trebasert innovasjonsprogram

Det har vært informert om ordninga på møter til aktuelle bedrifter og organisasjoner.

I noen kommuner har det vært arbeidet godt med å stimulere gårdssager gjennom kompetansehevende kurs til å være med i leveranser av lokalt trevirke til større byggeprosjekter.

I 2008 har 4 saker fått en samla støtte på kr 1710 000,- fra dette programmet.

Bioenergiprogrammet

Det har vært informert om programmet på aktuelle møter og vært en del kontakt mot potensielle utbyggere. Det arbeides godt i flere kommuner med å få etablert biobrenselanlegg.

I 2008 har 5 saker fått støtte på til sammen kr 286 000,- fra bioenergiprogrammet.

Sammen med Innovasjon Norge har det vært arbeidet aktivt med å finne prosjekter for finansiering gjennom VSP Mat. Fem prosjekter har fått bevilget til sammen kr 1 477 650,- fra programmet. Når så vidt få saker er fremmet, kommer det delvis av at vi i Troms enda er i en mobiliserings- og oppbyggingsfase, og de fleste aktuelle matprosjekter blir støttet med BU-midler til bedriftsretta tiltak eller andre distriktsutviklingsmidler fra Innovasjon Norge.

Innrettingen av VSP Mat mot vekstbedrifter passer i liten grad i Troms, fordi vi har få bedrifter som har kommet så langt i utvikling av de tilfredsstillende målsettingen for programmet. Vi ønsker derfor at VSP Mat også i større grad skal kunne brukes til rekruttering, mobilisering og utvikling av nettverk mellom ulike aktører.

Resultatområde 22 Miljøtiltak i landbruket

22.2 Tiltak for å redusere forurensninger

22.2 Tiltak for å redusere forurensninger

Forurensninger fra jordbruket oppfattes foreløpig som et marginalt problem i Troms, og regionalt miljøprogram har derfor ikke ordninger som er rettet direkte mot forurensninger. I forbindelse med arbeidet med vanddirektivet, har Landbruksavdelinga deltatt på møter sammen med Miljøvernnavdeling i forbindelse med vannrammedirektivet.

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Regionalt miljøprogram (RMP).

Gjeldende miljøprogram for Troms utpeker gjengroing av kulturlandskapet som den viktigste miljøutfordringa i jordbruket. Vårt miljøprogram har derfor hatt hovedfokus på å opprettholde dagens kulturlandskap ved å stimulere til å ha dyr på beite (beitebruk). Det er i programmet ingen tilskuddsordninger under hovedområde forurensning.

Miljøtilskuddsordninger for 2008 var som følger:

1. Tilskudd til dyr på beite
 - a. Generelle tilskudd til dyr på beite i utmark og tidligere kulturmark
 - b. Ekstra tilskudd til landskapsskjøtsel med ammeku, utegangersau og ammegeit
2. Tilskudd til organisert beitebruk
3. Tilskudd til seterdrift/fellesbeite
4. Tilskudd til sommersamarbeid for melkeprodusenter
5. Tilskudd til beite på øyene
6. Driftsvansketilskudd til brattlendt areal
7. Tilskudd til skjøtsel av freda kulturminner.

Til utbetaling for 2008 var antall godkjente søknader 1049.

RMP ble utarbeidet i 2004, og det har kun vært mindre justeringer i programmet i løpet av de årene programmet har virket. Det har i Troms blitt lagt vekt på å ha et miljøprogram som skal være oversiktlig og forståelig/kommuniserbart overfor brukergruppene samt overkommelig å administrere. Den erfaring vi har med programmet, er at vi har få negative tilbakemeldinger, verken fra kommunene eller brukerne. Det gjelder både faglig og andre tekniske forhold.

I september 2008 startet arbeidet med rullering av RMP Troms. Det ble etablert ny strategigruppe som rådgivende organ for arbeidet med rulleringa. Gruppen har vært bredt sammensatt med representanter fra Bondelaget, Bonde- og småbrukarlaget, Fylkeskommunen, Sametinget, Kommunenes Sentralforbund, Miljøvernforbundet, Fylkesmannens miljøvernnavdeling og Fylkesmannens landbruksavdeling.

Hovedfokus i det nye programmet er som i 1. generasjonsprogrammet, på bevaring av kulturlandskapet. Det har imidlertid vært ønskelig å målrette og synliggjøre miljøinnsatsen i større grad enn tidligere. Generelle ordninger har derfor blitt fjernet og det har blitt utarbeidet noen nye mer målretta ordninger. Dette har ført til betydelige endringer i programmet. I arbeidet med rulleringa har det derfor blitt lagt vekt på å ha en grundig prosess der alle berørte parter har fått anledning til å bli hørt.

Miljøplan.

Som tidligere år har forsøksringene hatt hovedansvaret for veiledningsarbeidet med miljøplan.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2008 etter søknadsomgang 2007 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Gjengroing	Avrenning til vassdrag	Kulturminneverdier	Tilgjengelighet og friluftsverdier	Verdifulle kulturlandskap	Plantevernmidde	Avfallsinnsamling	Annet
FMTR	7727840	0	42000	0	530002	0	0	517895
Sum	7727840	0	42000	0	530002	0		

22.4 Økologisk landbruk

Handlingsplanen for økologisk landbruk i Troms (2008-2012) har som hovedmål at det innen 2012 skal være 100 bruk omlagt til økologisk produksjon, fordelt på sau-, melk-, potet og grønnsaksproduksjon.

Strategien i den nye handlingsplanen er å utvide satsingen til å se alle aktørene samlet og få en helkjedesating fra produsent -distribusjon/foredler-salg og forbruker

Antall virksomheter i kontroll-ordningen (2008).

	Bakeri	Meieri	Slakteri	Serveringssteder	Gårdsforedling
Troms	4	1	2	5	2
Sør - Trøndelag	8	6	4	13	10
Nord - Trøndelag	5	1	4	4	3
Nordland	4	1	3	4	4
Finnmark	2	0	0	1	1

Forbrukere etterspør økologiske og lokalproduserte produkter. For å beholde interessen oppe er det viktig å få opp kvantum på produksjonen samt produktspekteret. Det må også være fokus på hele konsept, og se alle leddene i verdikjeden samlet.

Midler over den økologiske handlingsplanen er gitt i henhold til prioriterte tiltak i handlingsplanen. Prosjekter som fikk støtte:

Prosjekttype :	Innvilget tilskudd .
Kopetanse/produksjon --	kr 75 000,-
Nettverk - bønder --	kr 75 000,-
Kompetanse -Agronomi - Husdyr --	kr 32 400,-
Marked - foredling --	kr 36 000,-
Kompetanse-Agronomi --	kr 44 000,-
Marked --	kr 25 000,-
Studiet "økologiske prinsipper"	
målgruppe: barn og ungdom --	kr 52 000,-
Komp-Agronomi --	kr 5 000,-
"Økoløft-prosjektet i Nord-Troms" --	kr 50 000,-

Kunnskapen som finnes om økologisk produksjon må ut i næringa. Kompetanseheving både for gårdbrukere, veiledningsapparatet, forvaltningen, organisasjonene og omsetningsledd er nødvendig.

"Økoløft-prosjektet" i kommunene Kåfjord og Nordreisa i Nord-Troms har som målsetting å øke både forbruk, produksjon og bevisstgjøring av økologiske produkter i kommunene. Noen av aktørene som skal engasjeres gjennom

prosjektperioden er landbruksorganisasjonene, forvaltningen, rådgivingsvirksomheter, skoler, barnehager, sykehjem, servicenæringen, dagligvarehandel m.fl.

Det skal legges til rette for helhetlig "løft" av økologiske produkter i alle ledd, fra produksjon til forbruk. En vesentlig del er å nå alle ledd med opplæring og informasjon.

De erfaringene som blir gjort i løpet av prosjektperioden kan bli viktig for videre utviklingsarbeid i andre kommuner i fylket.

22.5 Tre og miljø

I flere kommuner arbeides det med klima-, miljø- og energiplaner. Balsfjord kommune ble ferdig med en slik plan i 2008. Det arbeides med å få i gang biobrenselanlegg i flere kommuner, men det er ikke gjennomført noen større utbygginger.

På Bardu har forsvaret i 2008 gått over til kun å fyre med skogsflis i varmesentralen. Dette utgjør ca 15 GWh. Forsvaret har planer for biobrenselanlegg i flere militærleire i Troms. Troms Kraft har også planer om utbygging av en ny varmesentral basert på bioenergi. Fra før har Troms Kraft en stor varmesentral i Breivika i Tromsø.

Institutt for skog- og landskap har arbeidet videre med lagrings- og tørkeforsøket av lauvtrevirke til bioenergi. Skogbruksinstitusjonene i fylket er samarbeidspartnere.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

23.2 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Fylkesmannens landbruksavdeling er sekretariat for fylkeslandbruksstyret. Saksmengden er på vei opp, med 20 % i forhold til 2007. For plansaker er hovedvekten stadig på private reguleringsplaner. Fylkeslandbruksstyret har ikke iverksatt et arbeide med arealpolitisk strategidokument for Troms i 2008, men praktiserer et innskjerpet jordvern. Dette kommer også til uttrykk i den del av de omlag 700 saker i forhold til dispensasjon fra kommuneplanens arealdel, hvor det er søkt om å bygge hytter og bolig på dyrka mark.

Henvendelser fra kommunene om juridiske spørsmål er mange, og kommunene mangler ofte relevant kompetanse. Dette merkes også ved de mange henvendelser fra private som ikke opplever at de får nødvendig hjelp i landbrukslovsaker når de henvener seg til førstelinjen kommunen. Det som en gang var et landbrukskontor i kommunen er nå nedlagt eller integrert i andre avdelinger, og FMLA registerer at både landbruksfaglig kompetanse og kapasitet er redusert. I noen grad er dette forsøkt kompensert ved kjøp av slike tjenester i nabokommunen, men ikke i tilstrekkelig grad. Det er ofte slik at de kommuner med best kompetanse er de samme kommunene som benytter den kompetansen FMLA innehar. De svakeste benytter seg ikke av denne kompetansen. FMLA opplever dette som en betenkelig utvikling i forhold til forvaltning av landbrukslovgivingen.

Resultatområde 24 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Forvaltningskontroller

Fylkesmannen har i 2008 gjennomført forvaltningskontroll i fem kommuner. Kontrollene var rettet mot kommunenes saksbehandlingsrutiner av produksjonstilskudd. I tillegg deltok Fylkesmannen som observatør på kommunenes stikkprøvekontroller i forbindelse med søkeromgangen 20.08.08. Forvaltningskontrollene viste at det stort sett var gode rutiner på saksbehandlingen på produksjonstilskudd. Det ble avdekket avvik på saksbehandlingen for søkeromgangen 20.08.07 som hadde resultert i feil/for mye utbetaling av produksjonstilskudd i en kommune. Det ble satt frist for kommunen til i november 2008 for å ha lukket avviket. Avviket er lukket.

Under forvaltningskontrollene ble det avdekket at rutiner rundt informasjonplikten i hh til forvaltningsloven kunne bli bedre. Dette ble satt som merknader i vår rapport og diskutert med de enkelte kommuner i sluttmøtet. Disse diskusjonene var meget gode og kommunene så viktigheten av bedre dokumentasjon/sporbarhet i hvordan informasjonsflyten har vært i den enkelte sak.

Landbruksvikartjenesten

I Troms var det fire avløserlag som meldte sin interesse for å ivareta beredskapsordningen i fylket. Fylkesmannen har etter avløserlagenes ønsker om hvilke kommuner de ville ta ansvar for, fordelt kommuner og årsverk til det enkelte avløserlag. Et av avløserlagene som fikk tildelt årsverk, har ikke hatt ansvar for beredskapsavløsning i 2008 fordi den kommunen de hadde sagt seg villig til å ivareta, ønsket å ha den kommunale landbruksvikaren ansatt ut 2008. Andre kommuner som hadde landbruksvikar, gjorde en overdragelse av landbruksvikaren i løpet av året.

Det virker som om det kan være vanskelig for avløserlagene å få ansatt landbruksvikarer i %-stillinger under 100%. De fleste har rapportert at de har inngått avtaler om å kunne bruke en personen i dennes nærrområde, men uten noen stillingsbrøk, kun betaling for utført oppdrag. Så langt har vi ingen tilbakemeldinger om at denne beredskapen ikke har fungert.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2008 - antall

Klagebehandling

Embeter	Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
FMTR	0	1	1049	1	0	0
Sum	0	1	1049	1	0	0

Dispensasjonssøknader

Embeter	Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
FMTR	13	0	0	0	0	0	5	0	3
Sum	13	1	1049	1	0	0			

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

25.1 Kompetansesenter

Konferanser og møter

Fylkesmannens landbruksavdeling har utviklet flere møter om rekruttering, tilleggsnæringer, bolyst og ny utvikling i kommunene sørfylket. Også i andre områder av fylket har vi deltatt på møter om arealutvikling, næringsutvikling og bosetting, og det er stor interesse for disse møtene

Prosjekt

Prosjektet "Byen som marked" ble etablert ved Landbruksavdelinga i 2008 og vi har hatt oppfølging i forhold til forankring i kommunene rundt Tromsø by. To kommuner i Troms er "Økoløftkommuner" der vi deltar med tilrettelegging og kompetanse.

Kurs

Vi etablerte studiet "Gården og kysten som læringsrom" (10stp) høsten 2005 og "kull" nr. tre avsluttet i løpet av 2008. Studiet er basert på samarbeid mellom bønder og skoleiere (kommunene). Til sammen har om lag 80 personer deltatt på dette og halvparten av disse er kommunalt ansatte. Vi arbeider fremdeles med å involvere ordfører/rådmannsnivået tilstrekkelig i dette.

Kostra

Kommunene rapporterer gjennom Kostrasystemet, og denne rapporteringa er fortsatt altfor dårlig og har et stort forbedringspotensial. Vi kom ikke i mål med dette i 2008, og vil ta opp dette veldig systematisk med kommunene i løpet av 2009.

25.2 Landbrukspolitisk dialog med kommunene

Kommunedialog.

Landbruksdirektøren har deltatt på Fylkesmannens kommunemøter gjennom hele året og det har vært mange relevante tema knyttet til landbruket som har vært berørt – arealpolitikk og arealplan, regionalt miljøprogram, regionale næringsstrategier, konsesjonslov, odelslov, jordlov, rovdyr, beitebruk, forholdene for det tradisjonelle landbruket, næringsutvikling som grunnlag for bosetting etc.

Vi har også deltatt på en del regionmøter med flere kommuner med tilsvarende tema

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Troms - Innhold:

Etter ønske fra kommuner, og på eget initiativ har vi deltatt på en rekke møter i kommunene med orienteringer om landbruk og næringspolitikk, behovet for oppdatert arealplan med politisk forankring i kommunestyret for å unngå alle dispensasjonssøknader, og andre tema som kommunen har bedt om innspill på. Dette er en viktig dialogform og vi ønsker å videreutvikle dette også i 2009.

Samarbeid med KS

KS har deltatt i styringsgruppa både for regionalt miljøprogram og for de regionale næringsstrategiene. Vi har hatt litt mer kontakt med KS sitt fylkeskontor enn tidligere, men denne kontakten kan åpenbart bli bedre.

25.3 Miljøvirkemidlene i jordbruket og de økonomiske virkemidlene i skogbruket

Tabellen under viser innvilga og utbetalt beløp i 2008.

Tiltak	Innvilga	%	Utbetalt
NMSK:			
Skogkultur	2 576 989	48,5 %	2 486 985
Skogsveger	2 714 121	51,0 %	2 559 130
Miljøtiltak	3 040	0,1 %	12 040
Taubane, hest o.a.	22 924	0,4 %	28 069
Andre tiltak			12 425
SUM	5 317 074	100,0 %	5 098 649
Skogbruksplanlegging:	500 000		373 153
SMIL:			
Kulturlandskapstiltak	2 566 275	54,3 %	2 604 248
Organisert beitebruk	1 652 951	35,0 %	923 835
Områdetiltak (207,2)	492 364	10,4 %	264 537
Invest.støtte miljøtiltak	15 000	0,3 %	109 667
SUM	4 726 590	100,0 %	3 902 287

Nærings- og miljøtiltak i skogbruket

Fylket blei tildelt 1,7 mill kr til skogkultur, tynning og miljøtiltak og 2,7 mill kr til skogsvegbygging og drift i vanskelig terreng. Innmeldt behov fra kommunene for 2008 var 10,5 mill kr til skogbrukstiltak. Aktiviteten innen ordningene er knytta mot tilskottsrammen. Fylket har lite skogfondsmidler innestående og skogfond gir derfor ikke effekt i forhold til skogbruksaktiviteten i Troms. Det er behov for økte tilskottsrammer innen skogbruk.

Skogbruksplanlegging

Utbetalt tilskott gjelder taksert areal i 2007. Aktiviteten innen skogbruksplanlegging har vært bra i 2008. Det er taksert 45 600 dekar. Tilskottet, ca kr 500 000,- for dette arbeidet vil bli utbetalt i 2009.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket.

I Troms ble det meldt inn et behov på 11,3 mill kr til SMIL-tiltak. Det ble tildelt 3,3 mill kr. I tillegg det trukket inn fra gamle ordninger (STILK) 1,5 mill. kr, slik at disponibelt beløp til fordeling til kommunene ble ca 4,8 mill kr.

Det er økende interesse for SMIL-midlene i kommunene, og særlig økende behov innen både spesielle tiltak i kulturlandskapet og tiltak under organisert beitebruk. Behovet for investeringstiltak i beitefelter er stort og vil fortsatt være det fremover. Det er også behov for midler mot tiltak som beitekartlegging/beitebruksplaner.

I arbeidet med rullering av RMP har det i Troms blitt lagt vekt på å styrke koblinga mellom SMIL og RMP. I RMP blir det lagt vekt på å vise mulighetene som ligger i å se disse tilskuddsordningene i sammenheng. Det blir fokusert på at SMIL midler brukes til etablering og istandsetting mens RMP midler går til vedlikehold. En sterkere kobling mellom tilskuddordningene som det legges opp til her, vil bidra til å målrette virkemiddelbruken for miljøinnsats i jordbruket.

Resultatområde 26 Jord- og landskapsressurser

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Behov for konkrete tiltak og endret virkemiddelbruk:

Kommunene innhar førstelinjefunksjonen ved omdisponering av skogsmark og dyrket mark. Kommunens oppgave og ansvar må tydeliggjøres. I Troms er det et gjennomgående trekk at kommunens landbruksfaglige kompetanse og kapasitet er redusert. Det er derfor viktig å ha konkrete virkemidler som ivaretar landbrukshensyn og jordvern hensyn spesielt.

Jordvernet bør underlegges et strekere vern. Enten gjennom egne rikspolitiske retningslinjer eller gjennom den nye planloven.

Jordvernet må utvides til å omfatte all produktiv mark, herunder både dyrket mark, dyrkbar skogsmark og produktiv skogsmark. Produktive arealer er en strekt begrenset ressurs og er grunnlaget for de fleste andre interesser natur og miljøbaserte hensyn.

Opplegget med Kostra fungerer overveiende greit, men rapporteringen må også utvides til å omfatte avgang av skogsmark. SLF bør utvide sitt veiledningsopplegg ytterligere, feks gjennom egne samlinger for kommunene. Opplegget med hjelpeskjemaer er et godt utgangspunkt for å bedre rapporteringen.

LMD/SLF bør utarbeide veiledningsmateriale i samband med den nye planloven. Veilederen må avklare håndteringen av et skjerpet jordvern i kombinasjon med den nye hensynssonene.

LMD/SLF bør oppdatere veilederne for kartfesting av landbrukets kjerneområder og veilederen for håndtering av landbruksinteressene i samband med konsekvensutredninger. Det bør også utarbeides et kortfattet landbrukspolitisk dokumment om det nasjonale jordvernet som kan benyttes av kommunene i samband med kommuneplanleggingen.

Aktivitet og utfordringer i dialog med kommunene

I 2008 har fylkesmannens landbruksavdeling avholdt møter med alle kommunene i Troms om håndtering av landbruksinteressene, herunder et skjerpet jordvern og landbruksinteressene i kommuneplanleggingen. Målgruppen var politikere og administrasjon som arbeider med dette saksfeltet. Det ble avholdt 5 regionmøter og i tillegg ble noen kommuner besøkt utenom møteserien.

Vi møtte stor velvilje til å ivareta landbruksinteressene og jordvernet spesielt. Det avdekkes samtidig et kunnskapsbehov, først og fremst hos nye politikere, og dette bør følges opp med blandt annet veiledningsmateriale på de ulike fagområdene, feks landbrukets kjerneområder, konkretisering av jordvernet mv.. Materialet bør være utarbeidet av nasjonale myndigheter for å anskueliggjøre nasjonal politikk på en udiskutabel måte.

Kommunedialogen er viktig å det er viktig at det bevilges midler til å følge opp kommunene gjennom befaringer og besøk i den enkelte kommune. Besøk hos enkeltkommuner gir en god anledning til tilpasset veiledning.

Fylkesmannen i Troms har i 2008 hatt et økt fokus på planarbeidet. Dette har også gitt økt fokus på landbruksinteressene i planarbeidet og gitt arbeidet med jordvernet et løft.

Utvalgte kulturlandskap.

Representanter fra Troms fylkeskommune, kulturretaten, Fylkesmannens landbruks- og miljøvernnavdeling og Sametinget har deltatt i arbeidsgruppa som har foreslått to områder i fylket som "utvalgte kulturlandskap."

Områdene som er foreslått for Troms er Skardalen i Gåivona suohkan/ Kåfjrod kommune og Trondenes i Harstad kommune. Begge områdene er registrert i Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Troms - rapport nr 59 - 95 - Fylkesmannen i Troms miljøvernnavdeling.

Skardalen - beskrivelse av området.

Landskapet preges av sjøsamisk næringstipasning med opprinnelig kombinasjon av jordbruk, fiske, jakt og fangst. Jordbruket innebar intensiv utmarksbruk gjennom slått, beitbruk, torvuttak og høsting av tang. Jordbrukslandskapet kjennetegnes av flere jordstykker i mosaikk mellom gamle veier, steinrøyser, steingjerder, åkeholmer og kantskog. Dalen er preget i stor grad av frodighet med rik kulturpåvirkete vegetasjonstyper. Variert forekomst av urterike slåttenger,

beitemark , beitehager og beitebakker.

Bygda ble brent under krigen, og bygningsmiljøet bærer tydelig og helhetlig preg av gjenreisningsfunksis. I tillegg finnes det i området en rekke fornminner og kultuminner fra ulike tidsepoker.

Trondenes - beskrivelse av området.

Området har mange kulturpregete naturtyper. Tidligere slåttemark og naturbeitemark, skogsbeiter, tresatte hagemarker og en rik kultulandskapssjø. Her er artsrikt plante- og dyreliv. Trondenes prestegård ble drevet som gårdsbruk til 1960-tallet, og har seinere vært i gjengroing. I og ved området finnes et stort spekter nasjonalt viktige kulturminner fra flere nausttufter fra vikingetid og seinere. En stor gårdshaug viser at Trondenes var storgård fra eldre jernalder og høvdingegård fra vikingtid. Her er også rester etter evakueringsleiren "Finmarksleiren" og ruiner av tysk krigsfangeleir for russere fra siste krig. Laugen landskapsvernområde inngår også i det foreslåtte området.

26.2 Samfunnsplanlegging

De viktigste utfordringene i fylket er å informere kommuner og andre sektormyndigheter om jordvernet. Intensjonen er å etablere en innsikt i jordvernpolitikken med aktuelle virkemidler.

Fylkesmannen i Troms har i 2008 hatt et økt fokus på planarbeidet. Dette har også gitt økt fokus på landbruksinteressene i planarbeidet og gitt arbeidet med jordvernet et løft.

Kommunene oppfordres til å kartfeste landbrukets kjerneområder for å legge grunnlaget for en målrettet forvaltning av LNF-sonen. I Troms er de fleste kommuneplanen av eldre dato og lite egnet til å møte dagens utfordringer for kommunene. De sentrale landbruksarealene er i liten grad spesifisert og kartfestet. Kommunene mangler slik sett et detaljert faktagrunnlag for omdisponerings- og delingssaker samt eiendomsoverdragelser. Dette kan ha negative konsekvenser for en langsiktig jordvernpolitikk i fylket.

Samarbeidet mellom Miljøvernavdelingen og Landbruksavdelingen om verneplaner er godt selv om ulike syn målbæres. Utfordringene er å finne områder som er lite konflikthfulle. For landbruket er det viktig å få fram næringsinteressene i områdene og belyse hvilke muligheter for jord- og skogbruk som ligger i den enkelte foreslåtte områdene.

I samband med konsekvensutredninger er det viktig å fremme jordvernet. Det pågår en kontinuerlig veilding av kommunene og faktaframstilling og prosessen. Vi registrerer en økende ferdighet blandt kommunene, samtidig som det er et stort veiledningsbehov om konsekvensutredning som metode og om de enkelte temaene. Både FMTR og andre sektormyndigheter i Troms arbeider aktivt for å finne den mest hensiktsmessige prosessen for kommunene i Troms. Det er viktig at vi inntar en proaktiv rolle. Det er vår erfaring at innspill tas imot konstruktivt og at våre råd lyttes til.

I Troms er det utviklet en egen kartapplikasjon hos FMTR, "Troms Atlas". Det er vårt inntrykk at digitale data nyttes godt i embetet og at det er en økt vilje i kommunene til å anvende digitale baser.

I samband med Geovekst følges geodataplanen for Troms. Arbeidet glir jevnt. Innsatsen på landbrukssiden er viktig i forhold til finansiering og utvelgelse av prosjekter. Landbrukets bidrag anses som nødvendig, blandt annet med oppdateringen av DMK-basen.

I embetet brukes geodatabaser mest i landbruks og miljøvernavdelingen. Det samarbeides godt om basene.

Ressursrapportering

Resultatområde

21 Landbruksbasert næringsutvikling	- ressursforbruk 286 ukeverk
22 Miljøtiltak i landbruket	- ressursforbruk 47 ukeverk
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	- ressursforbruk 21 ukeverk

24 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak - ressursforbruk 43 ukeverk

25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør - ressursforbruk 85 ukeverk

26 Jord- og landskapsressurser - ressursforbruk 78 ukeverk

Resultatområde	FMTR	Sum	
1510 Fagdep. 1510 Fagdep.			
Resultatområde 21	286	286	0
Resultatområde 22	47	47	0
Resultatområde 23	21	21	0
Resultatområde 24	43	43	0
Resultatområde 25	85	85	0
Resultatområde 26	78	78	0
Sum:	560	0	560 0

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområdet

31.1 Tilsyn

På bakgrunn av resultatet av det felles nasjonale tilsynstemaet i 2007 og 2008, har Fylkesmannen valgt å føre tilsyn med det samme temaet i en rekke kommuner i 2008. Det felles nasjonale tilsynet i 2007, og antall klagesaker, har avdekket store mangler hos kommunene når det gjelder oppfyllelse av retten til spesialundervisning og tilpasset opplæring. Fylkesmannen har ansett det som viktig å sikre at elevene får oppfylt disse sentrale rettighetene. Fylkesmannen har valgt å gjøre dette gjennom tilsyn. Fylkesmannen har gjennomført sine tilsyn som systemrevisjoner og har således hatt fokus på kommunenes internkontrollsystemer. Etter gjennomføringen av tilsynene i 2008 har Fylkesmannen hatt systemrevisjon hos alle kommunene i Troms. Fylkesmannen anser at fokuset på internkontrollsystemer vil kunne bidra til redusering av risikoen for brudd på opplæringslovverket.

På bakgrunn av bekymringsmeldinger fra fagforbund og foresatte, er det gjennomført tilsyn med Nordreisa kommune når det gjelder spesialundervisning, tilpasset opplæring og grunnskoletilbud for voksne. Nordreisa kommune er videre gitt pålegg om retting av lovstridige forhold tilknyttet tilbud om voksenopplæring. Dette pålegget er videresendt Utdanningsdirektoratet.

Fylkesmannen har gjennom sin tilsynsvirksomhet i 2008 opplevd at skoleeiere i stor grad retter seg etter avvik gitt av Fylkesmannen, og at de opplever tilsyn som nyttig i sitt kvalitetssikrings- og utviklingsarbeid. Da temaet for felles nasjonalt tilsyn i hovedsak har vært likelydende i 2007 og 2008, har Fylkesmannen hatt anledning til å øke sin kompetanse på området og opplever således at tilsynsarbeidet har hatt en kvalitetsforbedring. Det er gjennomført færre tilsyn i 2008 enn i 2007. Grunnen til dette er redusert personaltilgang, men også en økt ressursbruk knyttet til det enkelte tilsynet. Fylkesmannen har gjennom sin kontakt med skoleeiere, foresatte og elever avdekket at det er et behov for veiledning og sterkere statlig kontroll knyttet til aktuelt lovverk. Fylkesmannen anser at det er behov for ytterligere tilsyn i Troms fylke, men at hyppigheten av tilsynene må vurderes opp i mot de belastninger som pålegges skoleeier i forbindelse med tilsyn.

Det har ikke fremkommet opplysninger i forbindelse med avvilingen av eksamener eller nasjonale prøver som har dannet grunnlag for tilsyn. Resultater fra nasjonale prøver og eksamener har derimot vært brukt som grunnlagsdokumentasjon i tilsynsvirksomheten.

Tilsynsoversikt utdanningsområdet

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik	Merknad	Pålegg	Metode	Kommenter
FMTR					■		
FMTR	Reisadalen Montessoriskole	Kravet til tilpasset opplæring, jf. privatskoleloven § 3-4 første ledd og spesialundervisning, jf. privatskoleloven § 3-6 og om skoleeier har et forsvarlig system for å ivareta dette, jf. privatskoleloven § 5-2 tredje ledd.	Reisadalen Montessoriskole har ikke et forsvarlig system for å sikre at elevene får oppfylt sin rett til spesialundervisning, jf. privatskoleloven § 5-2, jf.	Det ble ikke gitt merknad	■	Systemrevisjon	

			§ 3-6.				
FMTR	Øvergård Montessoriskole	Skoleeiers oppfyllelse av lovens krav til tilpasset opplæring, jf. privatskoleloven § 3-4 første ledd og spesialundervisning, jf. privatskoleloven § 3-6 og om skoleeier har et forsvarlig system for å ivareta dette, jf. privatskoleloven § 5-2 tredje ledd.	Det ble ikke avdekket avvik	Det ble ikke gitt merknad	■	Systemrevisjon	
FMTR	Bjarkøy kommune	Tema for tilsynet er tilpasset opplæring og spesialundervisning, jf. opplæringslova § 1-2 femte ledd og kapittel 5	1. Bjarkøy kommune har ikke et forsvarlig system for å ivareta kravene til spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-3, jf. § 5-1. Kommunen oppfyller således ikke lovkravene til forsvarlig system etter opplæringsloven § 13-10 andre ledd.	Det ble ikke gitt merknad	■	Systemrevisjon	
FMTR	Tranøy kommune	Tema for tilsynet er tilpasset opplæring og spesialundervisning, jf. opplæringslova § 1-2 femte ledd og kapittel 5.	Avvik 1. Tranøy kommune har ikke et forsvarlig system for å sikre at kravene til spesialundervisning og tilpasset opplæring ivaretas, jf. opplæringsloven kapittel 5, §§ 1-3 og 13-10 andre ledd. Avvik 2. Tranøy kommune gir ikke en særskilt begrunnelse i henhold til opplæringsloven § 5-3 siste ledd, i de tilfellene hvor vedtaket avviker fra sakkyndig vurdering.	Det ble ikke gitt merknader	■	Systemrevisjon	
FMTR	Nordreisa kommune	Tilsynet skal kontrollere om skoleeier oppfyller lovens krav til tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3 og opplæringslovens regler om spesialundervisning, jf. opplæringsloven kapittel 5. Tilsynet skal også kontrollere hvorvidt skoleeier har et forsvarlig system for å ivareta dette, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Tilsynet omfatter også om skoleeier oppfyller lovens krav til voksenopplæring, jf. oppl. § 4A-1, jf. forskrift §§ 3-28 og 3-33	Avvik 1. Nordreisa kommune har ikke et forsvarlig system for å vurdere og følge opp, jf. oppl. § 13-10 andre ledd, kravene til spesialundervisning, jf. oppl. kapittel 5 og tilpasset opplæring, jf. oppl. § 1-3. Avvik 2. Nordreisa kommune har ikke et forsvarlig system, jf. § 13-10 andre ledd, som sikrer at voksne med rett til grunnskoleopplæring jf. § 4A-1, får et tilbud om opplæring i de fagene man vanligvis trenger for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for voksne, jf. forskriftens § 3-33.	Det ble ikke gitt merknader	■	Systemrevisjon	På bakgrunn av bekymringsmeldinger fra fagforbund og manglende oppfyllelse av tidligere gitt pålegg, ble det ført tilsyn med kommunens grunnskoletilbud til voksne.
FMTR	Bardu kommune	Tema for tilsynet er spesialpedagogisk hjelp før skolepliktig alder, jf. opplæringslova § 5 – 7. Tilsynet skal kontrollere om kommunen oppfyller lovens krav til spesialpedagogisk hjelp, og om skoleeier har et forsvarlig system for å ivareta dette. Kommunens plikt til å ha et forsvarlig system for vurdering og oppfølging av om krav i opplæringsloven blir oppfylt følger av opplæringsloven § 13-10 annet ledd.	Bardu kommune har ikke ett forsvarlig system, jf. opplæringsloven §13-10 andre ledd for vurdering av om barn under opplæringspliktig alder får oppfylt sin rett til spesialpedagogisk hjelp, jf. §5-7. Kommunen har videre ikke et forsvarlig system for å følge opp resultatene av disse vurderingene.	Det ble ikke gitt merknad	■	Systemrevisjon	

FMTR	Berg kommune	Tema for tilsynet er tilpasset opplæring og spesialundervisning, jf. opplæringslova § 1-2 femte ledd og kapittel 5. Tilsynet skal kontrollere om skoleeier oppfyller lovens krav til tilpasset opplæring og spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp, og om skoleeier har et forsvarlig system for å ivareta dette.	Berg kommune har ikke et forsvarlig system for å sikre at kravene til spesialundervisning og tilpasset opplæring ivaretas, jf. opplæringsloven kapittel 5, §§ 1-3 og 13-10 andre ledd.	Det ble ikke gitt merknader	☐	Systemrevisjon	
FMTR					☐		
FMTR	Alle kommunene i Troms	Kommunens ivaretagelse av lovbestemte krav til opplæringen for elever i grunnskolen, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd sett i sammenheng med lovkrav til skolemiljøutvalg jf. opplæringsloven § 11-1a og svømmeundervisning jf. kompetansemål i kroppsøving, LK-06.	Det ble konstanterte avvik hos 12 kommuner. To kommuner hadde avvik knyttet til både skolemiljøutvalg og tilretteleggingen for oppnåelse av kompetansemålene i svømming. 10 kommuner hadde kun avvik knyttet til skolemiljøutvalg.	Det ble ikke gitt merknad	☐	Skriftlig tilsyn	Tilsynet ble påbegynt i 2007 og ferdigstilt mot slutten av 2008. Avvikene knyttet seg hovedsaklig til manglende elev- og foreldrerepresentasjon i forhold til lovens krav.
FMTR	Alle kommunene i Troms	Kommunens oppfyllelse av plikten til å tilby gratis frukt og grønt hver skoledag til alle elever ved kombinert skole og ungdomsskoler, jf. forskrift til opplæringsloven § 18-2.	Det ble avdekket avvik på aktuelle lovkrav i tre kommuner.	Det ble ikke gitt merknad	☐	Skriftlig tilsyn	Fylkesmannen finner det positivt at omfanget av avvik var relativt lite. I de kommunene hvor det ble gitt avvik, ble avviket raskt lukket.
FMTR	Troms fylkeskommune	Årstimetall fro elever i videregående opplæring, jf. opplæringsloven § 3-2, forskrift til opplæringsloven §§ 1-3 og 1-4.	Fylkesmannen har funnet at Troms fylkeskommune ikke har et forsvarlig system for vurdering av om kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylt, jf. oppl. §13-10, når det gjelder hvorvidt minstekravet til årstimetall for opplæring av elever i videregående skole blir oppfylt, jf. oppl. § 3-2, forskrift til oppl. §§1-3 og 1-4, og rundskriv F-12-06.	Det ble ikke gitt merknad	☐	Skriftlig tilsyn	

31.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen behandlet 29 klagesaker vedrørende enkeltvedtak spesialundervisning i 2008. Dette innebærer mer enn en fordobling av saker sammenlignet med 2007 hvor vi behandlet 14 saker. Av de 29 sakene ble det gitt medhold i 25.

De fleste klagen gjelder ressursomfanget knyttet til spesialundervisning. Økningen i klagesaker synes å ha sammenheng med svak kommuneøkonomi. Når kommunen ikke har tilstrekkelige med ressursgrunnlag til tilpassa opplæring, øker behovet for spesialundervisning. Dette kan vi tolke/lese av GSI-statistikken for Troms som viser en relativt sterk økning i antall tilmeldinger til fra 2007 (1645 elever) til 2008 (2643 elever). Dette utgjør en økning på nærmere 40 %.

Det har vært økning i antall klagesaker vedrørende enkeltvedtak om spesialundervisning i videregående skole

	Type klage	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Sum
FMTR Klage i grunnskolen	kapittel 5 - spesialundervisning	25	4	29
FMTR Klage i grunnskolen	Kap 2 Rett og plikt til grunnskoleopplæring		1	1
FMTR Klage i grunnskolen	Kap. 5 i forskrift til Opplæringsloven - Klage på standpunktarakter § 5 - 12	32	19	51
FMTR Klage i grunnskolen	Kapittel 7 Skyss og innlosjering	1	3	4
FMTR Klage i grunnskolen	Fritak fra aktiviteter m.m. i opplæringen § 2-3a		3	3
FMTR Klage i grunnskolen	Permisjon fra den pliktige opplæringen § 2-11		1	1
FMTR Klage i grunnskolen	Kap 5 i forskrift til Opplæringsloven - § 5-10 Klage på karakter ved muntlig eksamen.	1	1	2
FMTR Klage i grunnskolen	Kap 5 i forskrift til Opplæringsloven, § 5-13 Klage på karakter i orden og i atferd	1	1	2

FMTR					
FMTR	Klage i videregående opplæring	Rett til videregående opplæring, jf. oppl. § 3-1	5	1	6
FMTR	Klage i videregående opplæring	Rett til spesialundervisning, jr. oppl. 5-1	5	0	5

31.3 Grunnskolens informasjonssystem, GSI

31.4 Informasjon og veiledning

31.5 Eksamen og nasjonale prøver

Våren 2009 ble prøveadministrasjonssystemet PAS og gjennomføringssystemet PGS tatt i bruk ved eksamen i grunnskolen og videregående skole. I

Arbeidet med å implementere dette systemet har vært relativt ressurskrevende for Fylkesmannen med hensyn til veiledning og brukerstøtte både til fylkekommunen, kommunene og sensorene. PAS var under utvikling da det ble tatt i bruk, og dette førte til en del tekniske utfordringer både for Fylkesmannen, kommunene og sensorene. Blant annet medførte dette feilsendinger og forsinkelser av besvarelser til sensorene.

Når skoler ikke registrerte i PAS at evt. en eller flere kandidater ikke møtte til eksamen, førte dette til mye merarbeid både for Fylkesmann og sensor ved at karakterliste ikke kunne slutføres i PAS før skolen hadde rettet opp listene. Fylkesmannen hadde en større jobb, enn nødvendig, med å rydde opp i dette etter sensurmøtet.

31.7 Tilskuddsforvaltning

31.8 Koordinering av sensur for sentralt gitt eksamen i videregående opplæring

31.9 Forvaltning av private skoler i utlandet

31.10 Pedagogisk-psykologisk tjeneste for elever ved norske private skoler i utlandet

Resultatområde 32 Oppgaver tilknyttet Kunnskapsløftet og annet utviklingsarbeid

32.2 Kompetanseutvikling

Fylkesmannen sørget for at de fleste skoleeiere innen 1. februar rapporterte på kompetanseutviklingsarbeidet i det elektroniske rapporteringssystemet, herunder kontrollere rapportene for eventuelle feil og mangler. Vi ser at de fleste skoleeierne gjennomfører rapporteringen innen fristen, men fortsatt bruker Fylkesmannen en god del tid og ressurser på purringer. Vi registrerte siste rapportering 11.februar.

Fylkesmannen har bistått Utdanningsdirektoratet med tiltak i 2008. Statsråden hadde sitt regionale skolemøte i Tromsø høsten 2008. Ellers har Fylkesmannen fordelt midler til videreutdanning i naturfag og andrespråk og til etterutdanning i lesing (9 kommuner) . Lese prosjektet ivaretas av Universitetet i Tromsø og responsen fra deltakerne i Troms og Finnmark har vært god.

32.3 Skoleporten

Bruken av Skoleporten er tatt opp i flere møter med kommunenivået og privatskolene. Dette for å øke skoleeiers bruk av Skoleporten i sitt eget vurderings- og kvalitetssikringsarbeid.

Fylkesmannen har ikke valgt ut tilsynsobjekt direkte ut fra resultater framkommet i Skoleporten. Resultater fra kommuner og privatskoler er imidlertid brukt som grunnlagsmateriale i forarbeidene til det enkelte tilsyn. Dette gjelder både resultater fra nasjonale prøver og elevundersøkelsen.

32.4 Nasjonale strategiplaner, program og utviklingsoppgaver

Fylkesmannen har samarbeidet med Troms fylkeskommune for å utvikle en ny strategiplan for skolebibliotek i Troms. Oppvekst- og utdanningsavdelingen var bidragsyter og samarbeidspartner på en konferanse i Tromsø 11. og 12. november om skolebibliotek. Fylkesmannen har deltatt på møter med Troms fylkeskommune vedrørende implementering av tiltak knyttet til den kulturelle skolesekken.

Realfagene: Fylkesmannen i Troms har deltatt på en rundbordskonferanse om felles strategi for realfagsatsing i Troms fylke. På denne konferansen var det i tillegg deltakere fra universitet, høyskole, næringsliv og politikere fra Storting og kommunestyre.

Program for digital kompetanse: I 23 år har Fylkesmannen i Troms arrangert en årlig IKT konferanse for Troms fylke med deltakerantall på ca 400 de siste årene.

I 2008 la vi ned denne konferansen da dette ble en for stor oppgave for oss. Da det fortsatt er et marked for en slike møteplasser, har vi tatt kontakt med Universitetet i Tromsø og tidligere Høgskolen i Tromsø for om mulig å få dem til å ta ansvar for en videreføring av denne møteplassen. De var svært positive og har satt ned en gruppe som skal jobbe videre med dette.

Det er skaffet en del midler til en slik videresatsing og da i samarbeid med lokalt næringsliv. Skolesatsing vil da bli sentralt i det videre arbeid med denne konferansen. Fylkesmannen vil være med videre som ressurs i programkomiteen for videre satsing.

IKT- Lærende nettverk : Troms har to Lærende nettverk knyttet til høyskolen og universitetet. 22 skoler deltok i disse nettverkene i 2008. Midler til høyskolen og universitetet, og til de deltakende skolene, er utbetalt etter gitte retningslinjer. Fylkesmannen har fulgt nettverkene hele tiden og deltatt på alle samlingene når det har vært mulig. Skoleledelsen på skolene har også vært sterkt involvert i dette arbeidet, men fortsatt er det en utfordring å få med skoleeier.

EU- prosjekter : Fylkesmannen har deltatt på en studietur til Berlin og ellers deltatt på fellesmøter med SIU. Vi viderefremidler til kommunene all informasjon som vi får fra SIU og svarer på spørsmål fra skoler om de forskjellige EU - programmene.

I forbindelse med Opptappingsplanen for psykisk helse (1999-2008) er det etablert flere opplæringsprogrammer i regi av Psykisk helse i skolen. Troms har vært innsatsfylke i 2008, og vil også være det i 2009. Utdanningsavdelinga har i samarbeid med helseavdelinga gjennomført en rekke kurs og seminarer for skoleledere, lærere, helsesøstre og PPT ansatte for å få de ulike opplæringsprogrammene implementert i Troms. Som et ledd i dette arbeidet har Fylkesmannen satt i gang et tverrfaglig prosjekt rettet mot barn og ungdom. Dette har fått navnet "Sjumilssteget til beste for barn og unge." Her vil flere avdelinger hos Fylkesmannen jobbe sammen for at tiltak rettet mot barn og unge blir best mulig samordnet i kommunene.

32.5 Tiltak innen tilpasset opplæring og spesialundervisning - kap. 230.01

Fylkesmannen deltar i møter med lederne i PP-tjenesten to ganger pr. år. I tillegg til nasjonalt tilsyn med temaet

spesialundervisning og tilpasset opplæring, har vi hatt samme tema ved tilsyn i Nordreisa og Gratangen kommune. Utover disse tiltakene gir Fylkesmannen veiledning til skole, foreldre og PP-tjenesten gjennom klagesaksbehandling og på bakgrunn av henvendelser gjennom brev, e-poster og telefon. Antall klagesaker vedrørende spesialundervisning økte forøvrig fra 14 til 29 saker fra 2007 til 2008.

Fylkesmannen har i 2008 igangsatt arbeid med sikte på å få avklart ansvarsfordelingen mellom kommunene og fylkeskommunen hva angår forholdet mellom opplæring og behandling/pleie. Dette gjelder spesielt for elever i videregående skole med langvarige og sammensatte hjelpebehov.

32.6 Utviklingsarbeid – Urfolk og nasjonale minoriteter

Fylkesmannen i Troms har fortsatt arbeidet med å få utviklet læremidler til faget "finsk som andrespråk". I dette arbeidet er det gitt støtte til flere ulike prosjekter som skal bedre læremiddelsituasjonen for faget finsk som andrespråk.

Et av de større prosjektene har vært utviklingen av et digitalt læremiddel i tilknytning til heftet *Hundespor- valpen og jeg*. Det digitale læremidlet har fått navnet "*Jakten på beinet*." Fase en i dette prosjektet ble finansiert i 2007 og ferdigstilt i 2008, mens fase to vil bli ferdigstilt i løpet av våren 2009. Fase en ble presentert for finsklærere i Troms og Finnmark på et seminar i regi av Fylkesmennene i Finnmark og Troms. Fase to er finansiert av midlene for 2008.

Fylkesmannen i Troms har vært engasjert i utvikling og drift av nettstedet finsk.no. Dette er et nettsted der lærere og elever kan finne faktastoff om finsk og finsbeslektede språk og kulturer. Sidene er oppdatert og kom i 2008 i ny versjon med hjelp av midler fra Fylkesmannen.

Det er også gitt støtte til et prosjekt ved Skibotn skole i Storfjord kommune. Skolen har utarbeidet en nettressurs som kalles trestammersmote.no, og inneholder stoff både på finsk, kvensk og samisk. Fylkesmannen har gitt midler til videreutvikling av nettstedet for bruk i opplæringssammenheng.

Skolenettet.no har også en egen nettressurs for finsk, skolenettet.no/finsk. Her vil lærere finne oppdatert lærestoff og nyheter som kan være til hjelp i undervisningen. Fylkesmannen i Troms har engasjert en finsklærer til å oppdatere og vedlikeholde denne nettressursen.

32.7 Opplæring innenfor kriminalomsorgen

Resultatområde 38 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

38.1 Tilskuddsforvaltning

38.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen mottok 15 klager om økonomisk likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd i desember 2008. Klagen er under behandling.

Klagesaksbehandling barnehageloven med forskrifter

		Type klage	Medhold/delvis medhold	Avslag
FMTR				
FMTR	Klage etter barnehageloven med forskrifter	Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd, § 6		0

38.3 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har gjennom dialog, veiledning og møter med kommunene informert om kommunenes ansvar som barnehagemyndighet. Vi har også gitt informasjon på telefon og e-post til kommuner/barnehageeiere omkring lovtolkninger, forståelse av rundskriv o.l. Inneværende år har vi arrangert regelverksamling for kommunen som barnehagemyndighet om

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Troms - Innhold:

temaene: kommunen som godkjenningsmyndighet og rett til barnehageplass - omhandlet kommunens plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen. Fylkesmannen i Troms har også gitt veiledning på henvendelser fra kommuner i Nordland og Finnmark.

Fylkesmannen har ved behov veiledet kommuner om forskriften om økonomisk likeverdig behandling slik at de er i stand til å gjennomføre forskriften. Tidligere år har vi gjennomført dagskurs for kommunene om temaet, men fant det ikke hensiktsmessig i år. Fylkesmannen planlegger en dagssamling for alle kommunene våren 2009.

Fylkesmannen har hatt dialog-, informasjons- og kontaktmøter med regionkontaktene som representerer ulike regioner (5-6 kommuner) i fylket. Regionene har nettverksmøter hvor informasjon og innspill viderefremmes. Vi mener at våre "møteplasser" med kommunene som barnehagemyndighet langt på vei ivaretar behovet for dialog og veiledning, men ser at det fremdeles er et stort behov for å bevisstgjøre kommunene på den rollen de skal ivareta som barnehagemyndighet.

38.4 Tilsyn

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn etter systemrevisjonsmetoden med seks kommuner. Tema for tilsyn har vært kommunenes tilsyn med barnehagene, både de kommunale og ikke-kommunale barnehagene, kommunen som godkjenningsmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning. Ett av de ovennevnte tilsynene ble avvirket i fellesskap med tilsyn på skoleområdet.

Tilbakemeldinger fra kommunene viser at Fylkesmannens tilsyn har ført til en klargjøring av myndighetsrollen og rollen som eier. Denne dobbeltrollen har i mange kommuner ikke vært like synlig. Fem av kommunene Fylkesmannen har avvirket tilsyn i, har avvik i forhold til § 16 – kommunens eget tilsyn med virksomheter etter barnehageloven. Dette er bekymringsfullt med tanke på at kommunens eget tilsyn skal være et virkemiddel for å sikre at kvaliteten på tilbudet til barna er tilfredsstillende.

Tilsynsoversikt barnehageområdet

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik/Funn	Frist for lukking av avvik	Pålegg	Merknad	Ressursbruk	Kommentar
FMTR					■			
FMTR					■			
FMTR					■			
FMTR	Dyrøy kommune	Tilsynet omhandlet følgende emner: Kommunens tilsyn med barnehagene jf. barnehageloven § 16. Kommunen som godkjenningsmyndighet jf. barnehageloven §§ 10 og 11, Kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning	Avvik 1: Dyrøy kommune oppfyller ikke sin tilsynsplikt som følger av barnehageloven § 16	01.05.2008	■		-	Fylkesmannen har ikke arrangert formøte, men hatt dialog med kommunen gjennom telefon og e- post for å informere om tilsynet og avtale den praktiske gjennomføringen av tilsynet. Fylkesmannen har mottatt en tilfredsstillende plan for lukking av avviket. Avviket ble lukket høsten 08
FMTR	Lenvik kommune	Kommunens tilsyn med barnehagene § 16. Kommunen som godkjenningsmyndighet § 10 og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning §§ 17 og 18.	Avvik 1: Lenvik kommune har som barnehagemyndighet ikke oppfylt sin plikt som godkjenningsmyndighet jf. barnehageloven § 10 da godkjenninger ikke oppdateres etter endringer og er i strid med kommunens egne vedtekter. Avvik 2: Lenvik kommune følger ikke bestemmelsene om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet jf. barnehageloven § 18, jf. forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 1.	01.05.2008	■		-	Fylkesmannen har mottatt tilfredsstillende plan for lukking av avvikene. Avvik 1 ble lukket i mars-08 og avvik 2 ble lukket i juni-08.
FMTR					■			
			Avvik 1: Gratangen kommune har ikke					

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Troms - Innhold:

FMTR	Gratangen kommune	Kommunens tilsyn med barnehagene § 16, kommunen som godkjenningsmyndighet § 10 og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning §§ 17 og 18	gjennom tilsyn jf barnehageloven § 16, sikret at barnehagen har en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse jf barnehageloven § 17. Avvik2: Gratangen kommune har som barnehagemyndighet ikke oppfylt sin plikt som godkjenningsmyndighet jf barnehageloven § 10.	01.05.2008	■	Kommunen ba om utvidet frist for å svare på tilsynsrapport.Fylkesmannen mottok plan for lukking av avvikene innen ny frist 01.12.08.Avvik 1 lukkes våren -2009, avvik 2 er lukket i august-08 og avvik 3 vil bli lukket i løpet av februar-09.	-	Kommunen ba om utvidet frist for å svare på tilsynsrapport.Fylkesmannen mottok plan for lukking av avvikene innen ny frist 01.12.08.Avvik 1 lukkes våren -2009, avvik 2 er lukket i august-08 og avvik 3 vil bli lukket i løpet av februar-09.
FMTR	Harstad kommune	Kommunens tilsyn med barnehagene § 16. Kommunen som godkjenningsmyndighet §§ 10 og 11. Kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning §§ 17 og 18.	Avvik1:Harstad kommune har som barnehagemyndighet ikke oppfylt sin plikt som godkjenningsmyndighet, jf barnehageloven § 10 om godkjenning. Avvik 2:Harstad kommune følger ikke bestemmelsene om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet jf barnehageloven § 18, jf forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 1.	01.02.2009	■		-	Fylkesmannen har mottatt en tilfredsstillende plan for lukking av avikene. Avvik 1 vil lukkes i løpet av 2009. Avvik 2 lukkes i løpet av februar måned inneværende år.
FMTR	Bjarkøy kommune	Kommunens tilsyn med barnehagene §16. Kommunen som godkjenningsmyndighet §§10 og 11.Kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning §§ 17 og 18	Avvik1: Bjarkøy kommune oppfyller ikke sin tilsynsplikt etter barnehageloven. Avvik 2: Bjarkøy kommune fører ikke tilsyn med at norm for pedagogisk bemanning blir fulgt. Avvik 3: Bjarkøy kommune følger ikke bestemmelsene om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet jf barnehageloven § 18, jf forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 1. Avvik 4: Bjarkøy kommune har som barnehagemyndighet ikke oppfylt sin plikt som godkjenningsmyndighet jf barnehageloven §§ 10 og 11 om godkjenning av ordinær barnehage og familiebarnehager.	20.01.2009	■		-	Fylkesmannen har mottatt plan for lukking av avvik.
			Avvik 1: Skånland kommune oppfyller ikke sin tilsynsplikt etter barnehageloven § 16. Avvik 2: Skånland kommune følger ikke					

FMTR	Skånland kommune	Kommunens tilsyn med barnehagene § 16. Kommunene som godkjenningsmyndighet §§ 10 og 11. Kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning §§ 17 og 18.	bestemmelsene om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet jf. barnehageloven § 18, jf. forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 1. Avvik 3: Skånland kommune fører ikke tilsyn etter barnehageloven § 16 med at norm for pedagogisk bemanning blir fulgt.	25.02.2009	■	-	Fristen for tilbakemelding var satt til 25.02.09. Fylkesmannen har per d.d. ikke mottatt tilbakemelding.
------	------------------	--	--	------------	---	---	--

Resultatområde 39 Oppgaver tilknyttet Barnehageløftet og annet utvikling

39.1 Utbygging

Fylkesmannen sendte i mai-08 brev til alle kommuner i fylket med forespørsel om hvordan de har dimensjonert barnehagetilbudet for langsiktig full barnehagedekning, og om det i kommunenes arealplaner er avsatt areal til barnehagetomter. 13 kommuner har svart på henvendelsen. Vi har ikke fått signaler om at det er kommuner som har problemer med areal til barnehagetomter.

Vi har også hatt et kontaktmøte med kommunene høsten-08 hvor tema har vært den nye bestemmelsen i barnehageloven om rett til barnehageplass og kommunenes dimensjonering av barnehagetilbudet for å imøtekomme denne retten.

I 20.september - rapporteringen oppgir 13 kommuner at de har barn på venteliste og 9 kommuner at de vil opprette nye plasser i perioden 20.09 – 31.12.08. - til sammen 190 plasser.

39.2 Kvalitetsutvikling

Fylkesmannen har gjennomført møter med regionene for å iverksette arbeidet med strategiplanen for kompetanseutvikling i barnehagesektoren. I tillegg har dette vært et tema på våre kontakt- og fagmøter med sektoren. Vi har i år som i fjor fokusert på å jobbe fram en felles forståelse for kompetanseutviklingsmål og innretning, og bidratt i kommunenes arbeid med å utvikle kompetanseplaner som ivaretar både private og offentlige barnehagers behov. Vi har mottatt kompetanseplaner fra samtlige kommuner som har søkt om midler. I samarbeid med kommunen som barnehagemyndighet har midlene til kompetanseutvikling for 2008 i hovedsak vært rettet mot utviklingsprosjekt i enkelt barnehager, prosjekt som favner om alle barnehagene i en kommune, prosjekt for private ideelle barnehager og andre barnehagenettverk – et mangfold.

Fylkesmannen har i samarbeid med Høgskolen i Tromsø bidratt til at kommunene har fortsatt sitt arbeid med å implementere revidert rammeplan. I år har vi spesielt fokusert på barns medvirkning, det fysiske rommet som læringsarena og ledelse ved å arrangere fagdager. Tilbakemeldingene fra kommunene som barnehagemyndighet og barnehageeiere er at kompetanseutvikling for assistentgruppen må få større fokus slik at kvaliteten i barnehagene heves. Den store utbyggingen av sektoren bidrar til mangel på førskolelærere i tillegg til at barnehagene fra før av har mange ansatte med lav kompetanse og liten erfaring med barn. Vi må fortsatt ha fokus på å rekruttere fagfolk til barnehagene.

Alle kommunene i fylket deltar i regionale nettverk som består av representanter fra barnehageadministrasjonen i den enkelte kommune. Fylkesmannen bidrar med midler til drift av nettverkene og deltar på nettverksmøter ved behov/ønske. Nettverksmøtene er en viktig møtearena for faglig utvikling. Nettverkene arrangerer felles opplæring/kurs for barnehageansatte i regionene.

Vi har jevnlig møter med Høgskolen i Tromsø og Utdanningsforbundet. Høgskolen og Utdanningsforbundet deltar på regionsmøter og dialogmøter med kommunene.

Fylkesmannen i Troms samarbeider med Sametinget og Fylkesmannen i Finnmark omkring arrangementet av nasjonal samisk barnehage- og skolekonferanse. Årets konferanse ble arrangert i Bodø, hovedtema var språk og identitet. Vi har videre et samarbeid med Sametinget i det regionale nettverket "Region Nord" for saksbehandlere på barnehageområdet hos fylkesmennene og sametinget.

Samlet ressursbruk i forhold til arbeidet med kvalitetsutvikling er ca et halvt årsverk.

Oversikt over tildelte midler til kompetansetiltak i kommunene.

For alle kommuner som fikk tildelt midler er det sendt inn kompetanseplan.

Tromsø Kommune

Det var tilsammen 20 søknader fra barnehager / barnehagenettverk i Tromsø kommune, 13 fikk avslag og 7 av søknadene ble som det går fram av oversikten nedenfor imøtekommet .

Tema: Pedagogisk ledelse

- 5 barnehager eid av Studentsamskipnaden, tildelt kr 30 000
- 6 barnehager private/offentlige, tildelt kr 70 000
- 1 kommunal barnehage, tildelt kr 30 000
- 5 barnehager private/offentlige, tildelt kr 50 000

Tema: Barns medvirkning

- 4 private barnehager , tildelt kr 45 000

Tema: Barn med nedsatt funksjonsevne

- 1 privat barnehage, tildelt kr 30 000

Tema: Samarbeid og sammenheng barnehage-skole

- 1 kommunal barnehage, tildelt kr 30 000

Harstad kommune, en søknad, med tema **samarbeid og sammenheng barnehage-skole**, tildelt kr 90 000

Lenvik kommune, 3 søknader, 2 ble imøtekommet

Tema: samarbeid og sammenheng barnehage-skole

- 1 privat barnehage, tildelt kr 30 000
- 1 offentlig barnehage, tildelt kr 30 000

Pedagogisk senter i midt -Troms, en søknad for kommunene Lenvik, Berg, Torsken, Tranøy og Sørreisa på **tema pedagogisk ledelse** - tildelt kr 70 000

Karlsøy kommune, en søknad for alle barnehagene på tema **samarbeid og sammenheng i barnehage/skole** - tildelt kr 40 000.

Storfjord kommune, en søknad for alle barnehagene på **tema samarbeid og sammenheng i barnehage/skole**, tildelt kr 50 000.

Balsfjord kommune, en søknad for alle barnehagene på **tema samarbeid og sammenheng i barnehage/skole**, tildelt kr 40 000 **og** en søknad fra en privat barnehage på **tema barns medvirkning**, tildelt kr 20 000.

Salangen kommune, en søknad for alle barnehagene på tema samarbeid barnehage- gård, tildelt kr 30 000.

I tillegg er det i 2008 tildelt **kr 30 000**, etter søknad til hver av de **5 regionale nettverkene** hvor alle kommuner deltar som barnehagemyndighet til **implementering av rammeplanen**.

39.3 Nasjonale strategiplaner og særskilte satsingsområder

- Fylkesmannen i Troms har ikke i løpet av 2008 hatt egne tiltak rettet mot arbeid mot mobbing i barnehagen eller tilgjengelighet/universell utforming. Vi har imidlertid på møter med kommunene ved flere anledninger informert om og vist til Manifest mot mobbing.
- Fylkesmannen i Troms har etter nasjonalt tilsyn med § 5- 7 etter opplæringsloven bidratt på kommune samling om regelverket om spesialpedagogisk hjelp i barnehagen. Kommunene opplever at det kan være vanskelig å trekke et klart skille mellom det enkelte barns rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven og tildeling av midler til en generell styrking der det er barn med nedsatt funksjonsevne.
- Minoritetsspråklige barn.** Troms fylke er med i NAFO/KD sitt kompetanseutviklingsprosjekt i forbindelse med implementering av rammeplan for barnehagen og strategiplanen "Likeverdig opplæring i praksis". Fylkesmannen i Troms har i samarbeid med Høgskolen i Troms valgt ut 5 aktuelle kommuner, deltatt på storsamling i Troms og deltatt på møte med NAFO om prosjektet. I Tromsø kommune samarbeider vi også med barnehager/skoler som deltar i språkløftet.
- Handlingsplan for likestilling i barnehagene.** Fylkesmannen i Troms har mottatt kr 78.000,- Disse midlene er brukt til vårt arbeid med handlingsplanen. Vi hadde et samarbeid med Høgskolen i Tromsø i 2008 omkring rekruttering av menn til førskolelæreryrket og arbeidet med handlingsplanen. Høgskolen rapporterer at det høsten 2008 var en økning i antall menn ved førskolelærerutdanningen i Tromsø. I Troms er Tusseladden barnehage i Tromsø blitt demonstrasjonsbarnehage og Fylkesmannen samarbeider med denne barnehagen i arbeidet med å rekruttere menn til barnehagen.

Ressursrapportering

Oppvekst- og utdanningsavdelingen har i løpet av 2008 hatt 3 langtidssykemeldinger og 1 vakanse. Ressursnedgang totalt for året har vært på 1,2 årsverk. 27 ukeverk gått med til oppdrag fra AID/IMDI, arbeid med introduksjonsloven. (Rapportert på ressurskjema resultatområde 78). Utdanningsområdet har utført oppgaver tilsvarende 6,4 årsverk, barnehageområdet 2.

Resultatområde	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 31	192	45	192	45
31.1 Tilsyn	60	30	0	0
31.2 Klagesaksbeha	30	15	0	0
31.5 Eksamen og na	45		0	0
31.7 Tilskuddsførv	10	0	0	0
Resultatområde 32	35	0	35	0
32.2 Kompetanseutv	20	0	0	0
32.3 Skoleporten	6		0	0
Resultatområde 38	40	25	40	25
38.1 Tilskuddsførv	17	10	0	0
38.4 Tilsyn	20	15	0	0
Resultatområde 39	10	20	10	20
Landsdekkende oppgaver – Kunnskapsdepartementet	20		20	0
Sum:	297	90	297	90

Barne- og likestillingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven og lov om registrert partnerskap

Det ble i 2008 gitt bevillinger til 324 separasjoner og 309 skilsmisser. Tilsvarende tall for 2007 var hhv. 370 og 344.

Det inkom 2 saker om tillatelse til inngåelse av ekteskap før fylte 18 år. I en av sakene ble det gitt tillatelse. Den andre er ikke ferdigbehandlet før årets utløp.

42.2 Anerkjennelsesloven

27 utenlandske skilsmisser ble anerkjent i 2008, mot 30 året før.

42.3 Barneloven

Det innkom 7 saker som er ført i ephorte i 2008. 2 var generelle skriftlige henvendelser, mens de 5 øvrige ble realitetsbehandlet.

42.5 Veiledning og informasjon

Det har gjennom året vært mange telefoniske henvendelser på familierettens område. I tillegg har familier og enkeltpersoner henvendt seg til vårt kontor med ulike spørsmål knyttet til området.

Resultatområde 43 EØS-avtalens finansielle ordninger

Resultatområde 44 Familievern

Det er ikke utført tilsyn med familievernkontorene i 2008.

I forbindelse med at meklingsordningen ble overført fra Fylkesmannen til Bufetat, har fylkesmannen hatt noe kontakt med de enkelte familievernkontorer.

Vi har i tillegg gitt råd og veiledning til spørsmål som er tatt opp fra ansatte ved familievernkontorene som har henvendt seg hit pr. telefon eller epost.

Resultatområde 45 Barnevern

45.1 Tilsyn med barneverninstitusjoner og oppfølging av og tilsyn med den kommunale barneverntjenesten

Tilsyn med barneverninstitusjonene

Fylkesmannen utførte i 2008 i alt 70 tilsynsbesøk i barneverninstitusjonene, herunder 63 individrettede tilsyn og 7 systemrevisjoner. Måloppnåelsen er 96 %.

I tillegg til tilsynsbesøkene, har Fylkesmannen i 2008 avholdt tilsammen 4 møter med ledelsen for 3 av institusjonene. Vi har også deltatt under åpningen av Bufetats nyeste institusjon i fylket - Solbakken Barne-, ungdoms- og familiesenter.

I forkant av alle anmeldte individrettede tilsyn, har beboerne fått egne brev om at tilsynet kommer på besøk. Tilsynet har i 2008, som tidligere, benyttet en egen "SMS-telefon", der beoerne kan sende meldinger. Alle besøk er lagt til tider på dagen, d.v.s. hovedsaklig på ettermiddag/kveld, da beboerne antas å være tilstede i institusjonen. Beboere som har ønsket det, har også fått samtale med tilsynet på Fylkesmannens kontor. Fylkesmann Svein Ludvigsen har i 2008 deltatt i flere institusjonsbesøk i barneverninstitusjonene.

I forbindelse med individtilsyn er det gitt flere begrunnede meldinger. Begrunnede meldinger er fulgt opp i senere tilsynsbesøk. Det er ikke gitt pålegg til institusjonene i forbindelse med individrettede tilsyn. Under revisjonene er det gitt 3 avvik og 3 merknader. Alle avvik er lukket ved utgangen av året.

Det er innkommet i alt 55 klager fra barn eller foresatte til barn i barneverninstitusjon. I løpet av året behandlet vi 54 klagesaker - alle innen den saksbehandlingsfrist som gjelder internt i embetet. Innkomne klagesaker fordeler seg på 32 klager på enkeltvedtak/bruk av tvang, mens de øvrige 23 gjaldt klager på tilbudet forøvrig.

Tilsynet med den kommunale barneverntjenesten

Fylkesmannen har ført tilsyn med fylkets 25 kommuner samt barneverntjenesten på Svalbard. Det er i den anledning bearbeidet halvårs- og kvartalsrapporter og gitt veiledning knyttet til SSB-rapporteringen.

Fylkesmannen har gjennomført 6 systemrevisjoner i kommunene Lenvik, Nordreisa, Lavangen, Salangen, Balsfjord og Torsken. Revisjonene hadde landsomfattende tema knyttet til kommunens arbeid med barn ihht. helse-, sosial- og barnevernlovgivningen. I tillegg er det utført ett tilsyn i Harstad kommune der utgangspunktet var "henleggelse av meldinger og undersøkelser". Fylkesmannen har i tillegg hatt egne møter med Balsfjord, Lenvik, Tromsø og Målselv - i tillegg til at barnevern har vært tema på ulike kommunemøter og regionråd.

Fylkesmannen har i 2008 arbeidet for å støttet etableringen av interkommunale barneverntjenester basert på vertskommunemodellen. I løpet av året har det blitt etablert 6 interkommunale tjenester. Fylkesmannen har deltatt i den formelle åpningen av 3 - Dyrøy og Sørreisa barneverntjeneste, Astafjord barneverntjeneste og Berg/Lenvik barneverntjeneste. I tillegg har Kvænangen/Nordreisa og Skånland/Evenes inngått vertskommunesamarbeid om barnevernet. Harstad og Bjarkøy har i 2008 formalisert en tidligere forsøksordning som et vertskommunesamarbeid..

Fylkesmannen mottok i 2008 76 klager rettet mot de kommunale barneverntjenestene. 10 av klagen gjaldt enkeltvedtak, mens 66 gjaldt klager rettet mot saksbehandlingen eller andre forhold ved den kommunale barneverntjenesten. 81 klagesaker ble behandlet i 2008, herunder også saker som var innkommet sent i 2007.

Brudd på tidsfrister i den kommunale barneverntjenesten har gått noe ned i 2008, men Fylkesmannen har sett at enkeltkommuner har en høy andel henleggelse. Tilsyn med denne praksisen ble startet i 2008 og vil bli videreført i 2009.

Fylkesmannen har også i 2008 fulgt opp likestillingsproblematikken rundt menn i barnevernet. Det antas at andelen menn i den kommunale barneverntjenesten fortsatt ligger rundt 5%.

Fylkesmannen har med skjønnsmidler støttet ulike tiltak i kommunene som retter seg mot barn og unge, i tillegg til at noen interkommunale barneverntjenester har fått støtte til etablering. I tillegg har Fylkesmannen også i 2008 ytt refusjon til barneverntjenesten i Longyearbyen for utgifter med plassering av barn på fastlandet.

45.2 Fritak for taushetsplikt

45.3 Kompetansetiltak/Informasjonsvirksomhet

Fylkesmannen gir kommunene fortløpende råd og veiledning i forbindelse med telefon-, epost- eller andre henvendelser.

Der er også gitt råd og veiledning i forbindelse med møter og i etterkant av ulike tilsynsbesøk.

Fylkesmannen har også i 2008 hatt kontakt med barnevernnettverkene i fylket og med Barnevernets utviklingssenter for Nord-Norge. Under fagseminar i 2008 har vi benyttet forskere fra Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge, NOVA og Diakonhjemmets kompetansesenter.

Fylkesmannen har i 2008 vært delarrangør for en regional konferanse i Alta om nye evidensbaserte metoder for hjelp til barn med atferdsvansker.

Vi har forøvrig, med støtte fra BLD, arrangert Nordnorsk Barnevernkonferanse for ordførere og rådmenn. Konferansen ble planlagt ved hjelp av representanter for de tre fylkesmennene i Nord-Norge, Bufetat Region Nord, samt en ordfører- og en rådmannsrepresentant.

Informasjonsmidlene er medgått til finansiering av ovennevnte tiltak, samt til reiser for eget personell og personell fra

enkeltkommuner til Altakonferansen.

45.4 Biologisk opphav

Det ble i 2008 behandlet 24 skriftlige henvendelser, mot 36 i 2007.

Saken omhandlet spørsmål om det var gjennomført adopsjon, opplysninger om biologiske foreldre og innsyn i farskapsaker.

45.5 Eidsvoll omsorgssenter for barn - tilsyn og klagebehandling

45.6 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Fylkesmannen arrangerte i 2007 kurs for barnevern og helsepersonell rundt problematikken med kjønnslemlestelse.

Innholdet i kurset er i 2008 spredd til kommuner og Bufetat. Fylkesmannen har sendt ut brev til de kommunale barneverntjenestene om rapportering i 2009.

Det ble mot slutten av 2008 avholdt et møte med RVTS der planleggingen av nye opplæringstilbud i Finnmark og Troms, var tema.

Resultatområde 46 Universell utforming

Universell utforming ble omtalt i uttalelser til 7 planprogram, 5 kommuneplaner og 3 reguleringsplaner. Fylkesmannen har medvirket i Troms fylkeskommunes arbeid med Handlingsplan for universell utforming i Troms fylkeskommune 2009–2013, som ble vedtatt i fylkestinget i desember 2008. Fylkesmannen har informert om universell utforming på egen nettside, i Helse- og sosialmeldingen, i aviskronikk (side 3 i Nordlys, landsdelens viktigste kronikkplass) og i en rekke foredrag. Høringsuttalelse til RPR for universell utforming er utarbeidet og sendt. Fylkesmannen sammen med Troms fylkeskommune sendte søknad til MD om å bli pilotfylke for universell utforming fra 2009. Fylkesmannen deltok på nasjonal pilotkommunesamling i april samt på samling i regi av MD i november. Fylkesmannen ga økonomisk støtte til nasjonal konferanse i regi av NorSafety i Harstad, hvor universell utforming var tema. Fylkesmannen har hatt nær kontakt med Tromsø kommune, som har vært nasjonal pilotkommune til og med 2008.

Resultatområde 48 Likestilling

Fylkesmannen har også i 2008 vært opptatt av den lave andelen menn som er ansatt i det kommunale barnevernet. Andelen menn ligger samlet i Troms på ca 5 %. Dette anser vi som svært uheldig. Problemet har vært formidlet til Barne- og likestillingsdepartementet i ulike sammenhenger. Fylkesmannen har ønske om å få satt i verk tiltak i fylket som kan få andelen menn i det kommunale barnevernet opp på et høyere nivå, men har ikke klart å få tilført økonomiske midler til en slik satsing fra sentralt hold.

Den lave andelen med menn i det kommunale barnevernet er forøvrig et landsomfattende fenomen, og burde etter fylkesmanens syn engasjere sentrale myndigheter i større grad enn tilfellet er i dag.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR	Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	
Resultatområde 42	55	55	0
Resultatområde 44	2	2	0
Resultatområde 45	150	150	0
45.1 Tilsyn med ba	150	0	0

Resultatområde 46	6	6	0
Resultatområde 48	4	4	0
Sum:	217	0	217

Justis- og politidepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.1 Stiftelser

51.2 Vergemålsloven

Justis- og sosialavdelingen har ikke holdt kurs for overformynderiene i 2008. Vi har gjennomført tilsynsbesøk ved tre overformyndier dette året. Fylkesmannen er av den oppfatning at besøk og samtaler direkte rettet mot det enkelte overformynderi er av større verdi enn generelle kurs. Ved utgangen av 2008 var det 6 overformyndier som ikke hadde sendt regnskap til Fylkesmannen for 2007. Det er mange overformyndier som ikke overholder fristen for innsendelse av regnskap. Dette medfører mye tid til purring. Fylkesmannen behandlet 11 klagesaker knyttet til vergemålsloven i 2008. I tillegg mottar vi en del telefoniske henvendelser fra overformynderne i fylket.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMTR	11	3
Sum	11	3

51.3 Forliksrådene

51.4 Tilsynsråd for fengslene

51.5 Tomtefestelov

51.7 Kommunale politivedtekter

51.8 Hundeloven

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

52.3 Navneloven

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer

Hovedutfordringene i Troms fylke, hvor en har flest hendelser, er knyttet til diverse typer skred. Det pågår et større kartleggingsprosjekt i fylke med tanke på å kartlegge og klassifisere potensielle fjellskred. I løpet av 2008, gjennom fylkes-ros, var det identifisert ca 36 potensielle områder. Nornes som er et av disse potensielle områdene, er det iverksatt kontinuerlige målinger og det er gjennomført flodbølgeberegninger. Norges geotekniske undersøkelser har ennå ikke kommet med endelig klassifisering av Nornes fjellet. Dersom Nornes blir klassifisert som et høyrisikofjell, må fylkesmannen, berørte etater og kommuner iverksette beredskapsplanlegging.

Det er i Troms etablert en egen snøskredovervåkning, som er gitt navnet Nordnorsk skredovervåkning. Gjennom denne overvåkingen følges det med dagelig i forhold til potensiell skredfare, og det er et nært samarbeid mellom kommuner, politi, metrologisk institutt og Norges geotekniske institutt.

I årets møte i fylkesberedskapsrådet ble det gjennomført øvelse innenfor pandemisk influensa, samt en kort orientering om fremdriften knyttet til Nornes fjellet.

53.2 Risiko- og sårbarhetsanalyser

Fylkesmannen i Troms har utarbeidet en risikovurdering i forhold til tenkelige hendelser i fylket. Vurderingen er innarbeidet i fylkesmannens krisehåndteringsplan. Det pågår fortiden et komplekst arbeid med ROS knyttet til fjellskredpotensialet i fylket. Alle ROS-analyser blir benyttet i forbindelse med øvelser, og eller lagt til grunn for beredskapsplanlegging og arealplanlegging. Nasjonale analyser og regionale analyser formidles til kommunene. Fylkesmannen i Troms gjennomfører nå en rullering av tidligere ROS-vurderinger. Rulleringen vil bringe inn områder som ikke tidligere er analysert. Vi planlegger å ha ferdig rulleringen første halvår av i 2009.

53.3 Arealplanlegging

Fylkesmannen i Troms har etablert gode rutiner for å ivareta det forebyggende samfunnssikkerhetsarbeidet. Det som imidlertid har vært og er en utfordring for fylket, er den manglende kommunale arealplanleggingen. For å prioritere dette høyere i fylkesmannsembetet, ble det i 2008 etablert et internt planprosjekt, i den hensikt styrke den interne planbehandlingen og bidra til mer kommunal planlegging. Fordi de kommunale arealplanene mangler, har det vært behov for å benytte mer tid til enkeltsaker eller det som også betegnes som dispensasjonssaker. Mange dispensasjonssaker bidrar til unødig ressursbruk. Tross dette har fylkesmannen god kontroll innenfor arealplanleggingen og samtlige fremsende planer eller dispensasjoner blir kontrollert i forhold til om risiko og sårbarhetsvurderinger er utført i kommunen. ROS-analysene benyttes som en del av det helhetlige risikobilde for den enkelte kommune.

Troms fylkeskommune startet i 2008 arbeidet med en ny fylkesplan for perioden år 2010 til 2013 og i denne sammenheng er både klima og samfunnssikkerhet fremmet fra fylkesmannen.

53.4 Veiledning og systematisk gjennomgang og vurdering av kommunene

Fylkesmannen i Troms har gode rutiner for dialog og gjennomgang av kommunenes kommuneplaner. Det er imidlertid en stor del av kommunene som ikke har rullert planene innenfor gjeldene frist. Det er derfor igangsatt et eget planprosjekt ved embetet, som betyr mer veiledning og pådrivervirksomhet.

Det er utarbeidet innspill til ny fylkesplan, som skal dekke perioden 2010 til 2013.

Det er gjennomført 7 kommunale tilsyn og 7 kommunale øvelser i 2008. De mest befolkningsrike kommunene er gitt mer oppfølging og i Tromsø kommune gjennomføres det årlig øvelse.

Fylkesmannen gjennomfører årlig møte med samtlige ordførere og rådmenn. Dette møtet ble i 2008 i all hovedsak benyttet til kompetanseheving innenfor temaet klimatilpasning. I tillegg er det gjennomført et arealplanseminar hvor temaet klima og ROS-analyse har stått på agendaen.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Fylkesmannen gjennomfører kontinuerlig veiledning og rådgivning i forhold til kommunenes kriseplanverk. Når det gjelder planverket knyttet til kraftforsyningen, pågår dette arbeidet, men her er det en del arbeid igjen. Hovedutfordringene er å utarbeide samfunnskonskvensen og synliggjøre dette gjennom blant annet bruk av geografiske

Som et tiltak for å samordne regionale planer, har fylkesmannen etablert et sikkerhetsforum, hvor politiet og Forsvaret er medlem.

Når det gjelder øvrig regional statsforvaltning, mangler det hos de fleste, retningslinjer for sektorielt samfunnsikkerhetsarbeid og krisehåndtering. Dette påvirker selvsagt muligheten til å få til et godt samordnet regionalt planverk.

Dambruddsbølgeberegninger er utført for gjeldene dammer og politiet har ansvar for beredskapsplanleggingen.

Skjermingsverdige objekter. Her er det slik at forskriften mangler, slik at grunnlaget for dette oppdraget ikke er tilstede. Likevel har fylkesmannen etablert et sikkerhetsforum hvor dette er tema.

Fylkesmannen støtter fylkeskommunen med transportberedskapen i henhold til behov.

54.2 Kommuneøvelser

Øvelser med kommunene i Troms er gjennomført i henhold til oppdrag. Det er gjennomført 7 kommuneøvelser i 2008.

54.3 Regional samordning – øvelse

Kriseledelsen ved embetet, sammen med fylkesberedskapsrådet, har gjennomført øvelse innenfor temaet pandemi i 2008

54.4 Havneberedskap – øvelse

Havneberedskapsøvelse gjennomført i samarbeid med fylkesmannen i Nordland

54.5 Samarbeid med Forsvaret – øvelse

Gjennom sikkerhetsforum, hvor Forsvaret og politiet deltar, planlegges øvelser innenfor sivil militært samarbeid, og det gjennomføres hvert annet år en større øvelse i fylket. I dette forat diskuteres også forhold knyttet til objektsikring.

54.6 Regional samordning

Det er gjennomført møte/øvelse i fylkesberedskapsrådet. Frivilligeorganisasjoner er en del av rådet.

54.7 Utvikling av nasjonalt ressursregister for redning og beredskap (NARRE)

54.8 Felles digitalt nødnett

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

Fylkesmannen har oppdatert krisehåndteringsplanverk og atomberedskapsplan. Planverket vil bli videreutviklet, slik at konkret handling blir bedre beskrevet. Gjennom tilsyn og veiledning utvikles det kommunale planverket.

Gradert samband er i orden, men varslet utskifting må nå iverksettes snarest.

55.2 Krisehåndtering

Varsling er etablert i henhold til direktiv, samt at eget varslingsopplegg er etablert mot kommunene, råd og utvalg

55.3 Evaluering

Fylkesmannen bidrar til evaluering etter større hendelser i kommunene, samt følger opp gjennom veiledning og rådgivning, slik at svakheter bringes i orden.

Ressursrapportering

Det er en rekke oppgaver eller omfanget av oppgaven som ikke utføres innefor området samfunnssikkerhet og beredskap. For å utføre resterende oppgaver, innenfor begrepet godt nok, er det behov for tilføring av ressurser tilsvarende 115 ukeverk. Det vil si 2,5 stilling.

Resultatområde	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 51	15		15	0
51.2 Vergemålslove	15		0	0
Resultatområde 52	35		35	0
52.1 Fri rettsshjel	35		0	0
Resultatområde 53	60		60	0
Resultatområde 54	43		43	0
Resultatområde 55	58		58	0
Sum:	211	0	211	0

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Samordningsarbeidet på kommuneøkonomi har i 2008 bestått av følgende hovedaktiviteter:

- Foredrag om kommuneøkonomi på møter med kommunene Tranøy, Torsken, GaivoutnaKåfjord, VBalsfjord og Målselv, samt hatt møter med fomannskapet i Sørreisa og Berg i forkant av budsjettprosessen. Videre har økonomirådgiver utarbeidet foredragsmateriale vedr. kommuneøkonomi til møter med regionrådene i Sør- og Midt-Troms, samt en rekke møter som fylkesmannen har holdt.
- Koordinering og saksbehandling av skjønnsmidler for 2009. Samordning av prioritering fra avdelingene. Sendt brev til KRD innen fristens utløp, samt gitt informasjon til kommunene (brev og info.) på FM-Troms -hjemmeside). Tilbakeholdt 10 mill. kroner til prosjektskjønn og for å møte ad hoc problemer i kommunene med.
- Foretatt økonomisk vurdering som grunnlag for 5 klagesaker fra private barnehager.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Det ble behandlet 54 søknader på skjønnsmidler til prosjekt for fornying og omstilling, hvorav 28 ble innvilget. Av de innvilgede søknadene gjaldt 32 interkommunale samarbeidsprosjekt.

Videre er det i 2008 utarbeidet en kommunaløkonomisk analyse med basis i KOSTRA tall for 2007 – Kommunebilde for Troms - som ble gjort tilgjengelig på Fylkesmannens hjemmeside. Som vedlegg til Kommunebilde fikk kommunene oversendt alle nivå 2 tall i KOSTRA for alle fylkets 25 kommuner, gjennomsnittstall for aktuelle kommunegrupper i KOSTRA, Troms og landet, systematisert i en egen fil til bruk for Troms-kommunene.

Fylkesmannen har vært pådriver og motivator overfor kommunene i forhold til rettidig og riktig rapportering av KOSTRA – data, herunder ble det sendt brev med informasjon om kommunelovens bestemmelse om kommunenes rapporteringsplikt, emnet ble tatt opp i møter med kommunene, samt at det jevnlig ble oversendt påminnelsemail i forkant av rapporteringsfristen. Fylkesmannen har som mål at alle kommunene skal levere KOSTRA data av god kvalitet og rettidig innen for fristens utløp.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen har i 2008 mottatt kopier av forhåndsvarsel om statlige tilsyn fra Arbeidstilsynet og Mattilsynet.

Arbeidstilsynet har varslet tilsyn med sykehjem i de fleste kommuner i fylket, mens tilsyn fra Mattilsynet stort sett har dreid seg om utbedring av vannkvalitet. Når det gjelder vannkvaliteten så har fylkesmannen forutsatt at ev. ekstra utgifter for kommunene betales gjennom økte vanngebyr.

Det har vært dialog mellom de to nevnte tilsyn og Fylkesmannen om tilsyn rettet mot ROBEK kommuner og hvor ev. utbedring av pålegg vil medføre utlegg for disse kommunene.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Troms har ved utgangen av 2008 6 ROBEK kommuner. I løpet av året ble to kommuner innmeldt til registeret, mens en kommunen ble utmeldt. En kommunen ble innmeldt p.g.a. regnskapsmessig merforbruk som ikke ble dekket innen fristen, mens en kommune ble innmeldt p.g.a. ubalanse i budsjettvedtaket. Det ble gjennomført 6 lovlighetskontroller av budsjett-/økonomiplanvedtak. Et vedtak ble opphevet. Saksbehandlingstidene i henhold til virksomhetsplanen ble overholdt. Det ble avholdt økonomimøter med gjennomgang av budsjett-/økonomiplanvedtak, samt dialog om økonomi og forpliktende plan forunderskuddsdekning med formannskapene i fem ROBEK kommuner: Målselv, Torsken, Tranøy og Nordreisa. I forbindelse med Torsken kommunes økonomiske vanskeligheter er det avholdt ekstra møter med formannskap/kommunestyre i Torsken for å være pådriver og veileder for omstilling av driften, slik at kommunen på sikt kan få en balansert driftsøkonomi.

Kommuneøkonomi – kontroll og godkjenning

I 2008 ble det behandlet 16 vedtak om kommunale garantier. Et ble ikke godkjent. Videre behandlet Fylkesmannen 20 budsjettvedtak for ikke ROBEK kommuner. Et av vedtakene kvalifiserte for innmelding i ROBEK p.g.a reell ubalanse i driftsbudsjettet. Alle kommunene fikk skriftlig tilbakemelding. 24 regnskapsvedtak ble behandlet uten at noen av vedtakene kvalifiserte til innmelding i ROBEK.

Lyngen og Skjervøy kommuner ble innmeldt til ROBEK, og Lyngen ble utmeldt etter en kort tid, slik at det pr 31.12.2008 er 5 ROBEK kommuner i Troms. Disse er Nordreisa, Målselv, Tranøy, Torsken og Dkjervøy. For de gjenværende ROBEK kommunene ble det behandlet 15 søknader fra ROBEK kommuner om låneopptak (inkl. opptak av kassakredittlån og lån til videre utlån). 2 søknader ble avslått, begrunnet i kommunens økonomi.

62.2 Økonomiforvaltning – veiledning

Veiledningsarbeidet kan i 2007 oppsummeres i følgende aktiviteter:

- 7 henvendelser vedr. KOSTRA spørsmål ble besvart.
- Fordeling av skjønnsmidler på Troms kommunene ble gjort innen KR D's frist.
- 4 informasjonsskriv om kommuneøkonomi ble utsendt i 2006, inkludert info om kommuneproposisjon og statsbudsjett.
- Fylkesmannens januarmøte med politisk og administrativ ledelse i samtlige av fylkets kommuner.

Fylkesmannen har vært pådriver og motivator overfor kommunene i forhold til rettidig og riktig rapportering av KOSTRA – data, herunder ble det sendt brev med informasjon om kommunelovens bestemmelse om kommunenes rapporteringsplikt, emnet ble tatt opp i møter med kommunene, samt at det jevnlig ble oversendt påminnelsermail i forkant av rapporteringsfristen. Fylkesmannen har som mål at alle kommunene skal levere KOSTRA data av god kvalitet og rettidig innen for fristens utløp.

I forbindelse med lovlighetskontroll av budsjettvedtakene blir det også oversendt KOSTRA analyse av kommunens finansielle og tjenestemessige situasjon. Troms har ved utgangen av 2008 tils. 5 ROBEK kommuner, en mer enn forrige år. Fylkesmannen følger opp ROBEK kommunene med årlige økonomimøter med kommuneledelsen. I løpet av året ble to kommuner innmeldt til registeret, mens en kommune ble utmeldt. En kommunen ble innmeldt p.g.a. regnskapsmessig merforbruk som ikke ble dekket innen fristen, mens en kommune ble innmeldt p.g.a. ubalanse i budsjettvedtak. Det er en viss usikkerhet knyttet til om antall ROBEK kommuner vil øke etter at regnskap for 2008 er lagt fram. Det ble gjennomført 6 lovlighetskontroller av budsjett-/økonomiplanvedtak. Et vedtak ble opphevet. Saksbehandlingstidene i henhold til virksomhetsplanen er overholdt. Det ble avholdt økonomimøter med gjennomgang av budsjett-/økonomiplanvedtak, samt dialog om økonomi og forpliktende plan forunderskuddsdekning med formannskapene i fem ROBEK kommuner: Målselv, Torsken, Tranøy og Nordreisa. Lyngen og Skjervøy kommuner ble innmeldt til ROBEK. Lyngen ble utmeldt etter en kort tid, slik at det pr 31.12.2008 er 5 ROBEK kommuner i Troms. Disse er Nordreisa, Målselv, Tranøy, Torsken og Skjervøy. Det er behandlet 15 søknader fra ROBEK kommuner om låneopptak (inkl. opptak av kassakredittlån og lån til videre utlån). 2 søknader er avslått, begrunnet i kommunens økonomi. I forbindelse med Torsken kommunes økonomiske vanskeligheter er det avholdt ekstra møter med formannskap/kommunestyre i Torsken for å være pådriver og veileder for omstilling av driften, slik at kommunen på sikt kan få en balansert driftsøkonomi.

I 2008 ble det behandlet 16 vedtak om kommunale garantier. Ett ble ikke godkjent. Det er behandlet 20 budsjettvedtak for ikke ROBEK kommuner. Et av vedtakene kvalifiserte for innmelding i ROBEK p.g.a reell ubalanse i driftsbudsjettet. Alle kommunene fikk skriftlig tilbakemelding. 24 regnskapsvedtak ble behandlet uten at noen av vedtakene kvalifiserte til innmelding i ROBEK.

Veiledningsarbeidet kan i 2007 oppsummeres i følgende aktiviteter:

- 7 henvendelser vedr. KOSTRA spørsmål ble besvart.
- Fordeling av skjønnsmidler på Troms kommunene ble gjort innen KR D's frist.
- 4 informasjonsskriv om kommuneøkonomi ble utsendt i 2006, inkludert info om kommuneproposisjon og statsbudsjett

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

I tillegg til sakene nevnt i rapporteringsskjemaet, har Justis- og sosialavdelingen mottatt en rekke henvendelser fra publikum og presse, med anmodning om å ta en sak opp til lovlighetskontroll av eget tiltak, jf. § 59 nr. 5. De aller fleste av disse sakene har medført ikke ubetydelig saksbehandling og juridisk veiledning fra Fylkesmannens side, selv om sluttresultatet har medført at Fylkesmannen etter omstendighetene ikke formelt har besluttet å ta saken opp til full lovlighetskontroll av eget tiltak. Årsaken til dette vært at Fylkesmannen – gjennom sin foreløpige vurdering av saken og skriftlige redegjørelse for regelverket – har sett at det ikke har vært sannsynliggjort at den aktuelle avgjørelsen har vært ulovlig. Antallet saker av denne art har i 2008 vært 9.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMTR	11	6	5	0			6	
Sum	11	6	5	0	0	0		

63.2 Valg

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentlighetsloven i forhold til kommunesektoren

Fylkesmannen har mottatt 29 skriftlige henvendelser i 2008 vedrørende kommunenes praktisering av forvaltningsloven i enkeltsaker. I all hovedsak knytter disse seg til lang saksbehandlingstid i kommunene. Avdelingen behandlet 9 klager over avslag på begjæringer om dokumentinnsyn etter offentlighetsloven

Antall klager på avslag om begjæringer om innsyn, jf. offentlighetsloven § 9 tredje ledd og forvaltningsloven § 21 annet ledd

Embeter	Antall
FMTR	9
Sum	9

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Ingeting å rapportere.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Viser til kap 2.1.

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

66.2 Saker om ekspropriasjon

Det ble i 2008 ferdigbehandlet 2 saker om samtykke til forhåndstiltredelse i medhold av oreigningsloven. Begge ble innvilget. Det ble behandlet 1 sak om søknad om samtykke til ekspropriasjon av festerett i forbindelse med utbygging av Tromsø havn. Søknaden ble avslått.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMTR	2	0	2	§§ 8 og 6
Sum	2	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMTR	0			
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR	Sum
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 61	22	22 0
Resultatområde 62	38	38 0
Resultatområde 63	20	20 0
Resultatområde 64	10	10 0
Resultatområde 65	2	2 0
Resultatområde 66	65	65 0
66.1 Byggesaker	65	0 0
Sum:	157 0	157 0

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 73 Sosialtjeneste

73.1 Lov om sosiale tjenester

73.2 Arbeids- og velferdsforvaltningen og sosiale tjenester – formidlingstiltak og

kompetanseutvikling

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

73.4 Gjeldsrådgivning

73.4 Økonomisk rådgivning

Fylkesmannen har gjennomført grunnkurs i økonomisk rådgivning/ gjeldsrådgivning overfor ansatte både i kommuner og NAV kontor, den 22. og 23. september. Det er videre blitt gjennomført videregående kurs i økonomisk rådgivning/ gjeldsrådgivning den 20. og 21. november, for samme målgruppe.

Oppfølgingskurs i økonomisk rådgivning/ gjeldsrådgivning ble arrangert høsten 2007 i Tromsø. Region nord (Nordland, Troms og Finnmark) var pilot for dette kurset.

Fylkesmannen gjennomførte et dagskurs i frivillig offentlig forvaltning den 29. oktober. Målgruppen var også her ansatte fra kommunesektoren og NAV kontor.

Fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til fire personer representert ved hver sin kommune, til å delta på konferansen "Penger til besvær" 20. og 21. oktober i Stavanger. Disse fire personene har vært ressurspersoner for Fylkesmannen i vårt arbeid med å starte planleggingen av tilrettelegging for nettverk for økonomirådgivere i fylket.

73.5 Kartlegging av funksjons- og arbeidsevne

Resultatområde 74 Levekår

74.1 Handlingsplan mot fattigdom

74.1 Handlingsplan mot fattigdom

Kommunene er blitt informert om fagdokumentet "Muligheter og mot" i Nettverk Troms (boligsosialt nettverk i fylket hvor 9 kommuner deltar). Videre er det informert om dokumentet på regional sosiallederkonferanse i 2007. Fylkesmannen har også orienterer om dette dokumentet i løpet av 2008 på de arenaer der det faller naturlig.

Fylkesmannen har etter endt strategiperiode "På vei til egen bolig" (2005-2007) fortsatt samarbeidet med Husbanken og Fylkesmennene i region nord. Dette samarbeidet innebærer at Fylkesmennene i Nordland, Troms og Finnmark sammen med Husbankens regionkontor i Hammerfest og Bodø har hatt jevnlig møter i 2008 hvor videreføringen av strategien har vært løpende tema. Dette har blant annet resultert i en Erfaringskonferanse som ble arrangert i Tromsø 3. og 4. september, hvor målgruppen var alle kommunene i regionen. Vi viser her til at Husbankens strategikontor og Arbeids- og velferdsdirektoratet var representert.

Videre har vi på regionalt nivå hatt ulike møtepunkt med Kriminalomsorgen, Helse Nord, Bufetat, KS region nord og IMDI (Narvik) med den hensikt å legge til rette for samarbeid. Dette har resultert i at Husbanken og Fylkesmennene i regionen innkaller de nevnte regionale aktører til et møte i løpet av første kvartal 2009 for å legge til rette for samarbeid og samhandling på det boligsosiale området i 2009.

Videre har Fylkesmannen i Troms i samarbeid med Husbanken (Hammerfest og Bodø) lagt til rette for 3 nettverkssamlinger i fylket. Deltakere på disse samlingene har primært vært de kommunene som deltar i Nettverk Troms (opprettet i strategiperioden, består av 9 kommuner), samt ytterligere 7 kommuner. Fylkesmannen har fått tilbakemelding fra kommunene som deltar i nettverket at dette er en nødvendig arena å ha for å kunne stimulere til, sørge for erfaringsoverføring av, øke kompetansen i forhold til boligsosialt i kommunene.

Fylkesmannen og Husbanken vil også for 2009 legge til rette for denne arenaen. Fylkesmannen har sammen med Husbanken besøkt flere av prosjektkommunene i løpet av 2008, samt vært i dialog med prosjektkommunene og andre kommuner vedrørende oppfølging av det boligsosiale arbeidet.

Resultatområde 78 Innvandring og integrering

78.1 Statsborgersaker

I desember 2006 ble de første statsborgerseremonien for nye norske borgere avholdt. Troms var et av prøvefylkene, og til nå er det holdt 5 statsborgerseremonier i Troms.

I 2008 ble det holdt to seremonier i Troms. For første gang ble det holdt seremoni i Harstad slik at nye statsborgere fra sørfylket skulle slippe å reise til Tromsø for å delta på seremonien. Seremonien ble gjennomført i mai med 32 % deltakelse av de som var invitert. Dette er en bra økning fra 2007. Det ble også avholdt statsborgerseremoni i Tromsø i november 2008 med 31 % deltakelse. Fylkesmannen vil fortsette med å holde to seremonier i året, en i Harstad og en i Tromsø. Tilbakemeldinger viser at de som deltar på seremonien opplever disse som svært positive.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMTR	2	31
Sum	2	

78.2 Bosetting av flyktninger

Gjennom planlegging og temavalg til det årlige "Januarmøtet" for alle fylkets ordførere og rådmenn, ble det det i programmet fokusert særskilt på tema knyttet til bosetting av flyktninger og enslige mindreårige asylsøkere. Alle kommuner fikk bred orientering fra IMDI Nord om forventningene til kommunene i Troms mht bosetting av flyktninger og de økonomiske støtteordningene for dette. Det ble også holdt innlegg fra Salangen kommune om erfaringene med å ha et asylmottak i kommunen og bosetting av asylsøkere som for varig opphold.

78.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere(introduksjonsloven)

Fylkesmannen har mottatt tre klager knyttet til introduksjonsloven. Alle klagene gjaldt vedtak om stans i deltakelse i introduksjonsprogrammet. En av klagene førte til at vedtaket ble opphevet og sendt tilbake til ny behandling, mens de 2 øvrige klagene fikk ikke medhold.

78.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Fylkesmannen har forvaltet tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og forvaltet tilskudd til norskopplæring for asylsøkere. Egen rapport på dette sendt AID.

I samarbeid med IMDI -nord har Fylkesmannen avviklet opplæringskurs i NIR. Det er også avviklet etterutdanningskurs for lærere i voksenopplæringen i kommunene i språkpermmetodikk og vurdering av språkferdigheter.

Arbeidet med introduksjonsloven innenfor opplæring i norsk og samfunnskunnskap periodevis vært omfattende og tidkrevende.

Resultatområde 79 konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og

sametinget

Miljøvernavingdelinger har gjennomført konsultasjoner på alle verne og forvaltningsplan prosesser der dette har vært påkrevd (prosesser som har startet opp i 2008). Konsultasjonen har vist seg å være en nyttig del av prosessene spesielt i de tilfeller der konfliktnivåene har vært høye.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 73	100	45	100	45
Resultatområde 74		30	0	30
Resultatområde 78	27		27	0
Resultatområde 79			0	0
Sum:	127	75	127	75

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

75.1 Habilitering og rehabilitering

Fylkesmannen i Troms har i samarbeid med rehabiliteringskoordinator i RHF-Nord kartlagt om alle kommuner i Troms har etablert koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Vi har oversendt adresser til disse til Helsedirektoratet.

Alle kommunene har en koordinerende enhet eller tilsvarende. Det vi opplever i Troms er at mange enheter er nettopp etablert og har ikke funnet sin plass eller form. Mange er plassert langt ned i organisasjonen og har dermed ikke noen myndighet overfor andre tjenesteenheter. Videre ser det ut til at kommunene ikke har tillagt den koordinerende enheten tilstrekkelig kompetanse på habilitering og rehabilitering. Konsekvensen blir at pasienter som trenger sammensatte tjenester ikke får et koordinert og faglig forsvarlig tilbud.

Det ser ut til at det er nødvendig med videre fokus på dette område også i 2009.

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders- og sykehjem

Fylkesmannen oversendte en samlet rapport pr 3.07.08 til Helsedirektoratet med nærmere opplysninger om de enkelte personene og kommunenes planer for utskrivning.

Det var 6 personer under 50 år som bor på institusjon i Troms pr 31.12.07. Disse er fordelt på følgende kommuner: en person i Karlsøy, en person i Ibestad, to personer i henholdsvis Tromsø og Skjervøy. For personen i Ibestad dreier oppholdet seg om avlasting i barnebolig.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten

Helseavdelingen har deltatt i samarbeidsorganer mellom første- og annenlinjetjenesten. Fylkeslegen deltar i overordnet samarbeidsorgan (OSO), som følger opp samarbeid mellom UNN HF og de 31 kommunene som er tilknyttet lokalsykehusområdet til UNN HF. (Hele Troms fylke og Ofotenregionen i Nordland).

Helseavdelingen har også hatt oppfølging av drift/etablering av distriktsmedisinsk senter Nord Troms og Midt Troms også i 2008.

76.2 Individuell plan

76.2 Individuell plan

Fylkesmannen gjennomførte veiledningsmøte 07.11.08 vedrørende individuell plan med administrasjonen i Tromsø kommune.

Helsetilsynet i Troms har gjennomført tilsyn i 9 kommuner og 5 enheter i Universitetssykehuset Nord-Norge hvor individuell plan var ett av temaene.

Spesialisthelsetjenesten, psykiatriteam, habiliteringsteam og voksenhabiliteringsteam tar initiativ til at individuell plan skal brukes og innen rusomsorgen er det et krav om at kommunen skal ha informert pasienten og eventuelt ha opprettet en slik plan før de kommer inn til behandling.

I Troms har det i de siste fem år vært fokusert på individuell plan og vi ser av tilsynene våre at kjennskap til intensjonene med planen er økende og at flere pasienter har fått utarbeidet en plan. Hovedinntrykket er at planene er ufullstendige. Det er et verktøy som blir brukt spesielt i forhold til barn.

Fylkesmannen i Troms har hatt møter med alle koordinerende enheter i kommunene og undervist i individuell plan.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Fylkesmannen planla høsten 2008 kommunekonferanse i februar 2009 for ledere i kommunenes pleie- og omsorgstjenester med fokus på kvalitetsforbedring. Overbygningen på konferansen var "Nasjonal strategi" og "Praksisfeltets anbefalinger".

Dag 1 var hovedfokus "Kompetanseløftet" og Dag 2 var hovedfokus "Den gode dagen". I tillegg til presentasjon av nasjonale føringer på aktuelle fagområder, ble det lagt til rette for erfaringsspredning gjennom en rekke kommuneprosjekter som ble presentert på konferansen.'

Strategien har vært presentert på flere kommunemøter og i kommunenettverk i løpet av 2008 der hvor dette har vært naturlig. Strategien har vært høyt profilert overfor kommunene i tilknytning til ulike nasjonale velferdssatsinger.

76.5 Felles digitalt nødnett

Det er ikke aktuelt på det nåværende tidspunkt i Troms.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

Helseavdelingen har i 2008 gjort en skriftlig henvendelse til fylkets kommuner der vi spesielt har bedt om kommunens Plan for atomberedskap - en delplan til Plan for sosial- og helsemessig beredskap. En del planer har vi mottatt, og dette arbeidet vil vi følge opp i inneværende år.

Direktoratet for samfunnsberedskap har avholdt en pandemiøvelse i Tromsø (oktober 08) der helse- og beredskapsavdelingen samt noen utvalgte kommuner var med i planleggingen og bidro til erfaringer og diskusjoner på området.

Vi har merket oss at kommunene er opptatt av helsemessig- og sosial beredskap, alle har en form for planer, men det er behov for å oppdatere/revidere noen planer, både overordnede- og delplaner.

5 kommuner i Midt-Troms har etablert et interkommunalt samarbeid kalt IK- samhelse der de har ansatt en lege som blant annet har som funksjon å utarbeide planer for helsemessig og sosialt beredskap.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Ingen saker i 2008.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMTR	0	0
Sum	0	

77.3 Særfradrag

En sak i 2008, u/behandling

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMTR	1	
Sum	1	

77.4 Førerkortsaker

530 personer har fått behandlet sine saker i 2008.

181 har fått tilbakekalt førerkortet

248 har søkt dispensasjon: 198 søknader er innvilget - 69 er avslått

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid av førerkortsaker er 13,6 dager.

Troms var ett av fylkene som ikke brukte fastlagt registreringssystem i 2008, gjennomføres fra 2009.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMTR	530	14
Sum	530	

77.5 Pasientjournaler

Et arkiv er overtatt til oppbevaring hos Fylkesmannen.

I flere saker er det gitt råd og veiledning om hvordan arkiv skal håndteres.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMTR	1
Sum	1

77.6 Rett til trygderefusjon

Ingen saker i 2008.

77.7 Helse- og sosialmelding

Helsetilsynet i Troms har i samarbeid med Fylkesmannen i Troms utarbeidet Helse- og sosialmeldingen 2008. Meldingen inneholder 20 artikler skrevet på bakgrunn av erfaring fra tilsyn, klagesaker, implementering av statlige handlingsplaner og informasjon fra møte med tjenesten og befolkningen i året som gikk. Tema for meldingen er samhandling. Høgtun videregående skole har stått for lay-out og trykking. Den publiseres innen fristen 1. mars og 2. mars presenteres meldingen på en pressekonferanse. Meldingen blir distribuert til helse- og sosialtjenesten i kommunene i Troms, spesialisthelsetjenesten og sentrale myndigheter.

77.8 Rettssikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i Pasientrettighetsloven kap. 4A

Gjennomført opplæring for alle kommuner, spesialisthelsetjenesten og tannhelsetjenesten i Troms.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Verktøyet Kommnehelseprofiler er omtalt på Fylkesmannens nettside, i møter med enkeltkommuner, i ulike typer undervisning, på nettverkssamling innen folkehelse og på Fylkesmannens årlige konferanse i plan- og bygningsrett. Totalt dekker dette alle kommuner. Fylkesmannen er ikke kjent med i hvilken grad verktøyet er i bruk i lokal planlegging.

Fylkesmannen har uttalt seg vedr. tilgjengelighet og folkehelse i alle 7 planprogram vi er blitt forelagt. Fylkesmannens kommentarer har vært generelle. Ingen kommuneplaner eller fylkesplaner har vært lagt ut til offentlig høring i 2008.

Status for det lokale folkehelsearbeidet:

I 2008 vedtok Troms fylkeskommune **Handlingsplan 2008-2013 for folkehelse, idrett og friluftsliv**. Planen er ambisiøs, og tilsier at det er nødvendig å styrke fylkeskommunens innsats innen folkehelse. Fylkesmannen i Troms samarbeidet nært om planarbeidet. Også ellers samarbeider Troms fylkeskommune og Fylkesmannen i Troms svært nært på folkehelsefeltet.

I Troms pågår et godt folkehelsesamarbeid mellom aktørene på fylkesnivået. Dette er viktig for å kunne gi kommunene nødvendig bistand til lokalt arbeid.

Alle 25 kommuner i Troms er med i **FYSAK Troms**, som fokuserer på systematisk bruk av fysisk aktivitet i kommunenes folkehelsearbeid. Aktiviteten er varierende, men betydelig i flere kommuner. FYSAK innebærer følgende forankring av arbeidet: Skriftlig samarbeid med fylkeskommunen, kommunestyrevedtak om deltakelse, nedsatt tverrfaglig arbeidsgruppe, utarbeidet handlingsplan. I flere kommuner er det også bevilget midler over kommunens budsjett til arbeidet.

11 kommuner er nå tilsluttet **Folkehelsesamarbeidet i Troms**, som omfatter et bredere faglig perspektiv enn FYSAK. Stikkord er ernæring, tobakksforebygging, helse i plan, grønn resept, frisklivssentral m.m. Blant de 11 kommunene er fylkets tre største (Tromsø, Harstad, Lenvik), som alle kom med i 2008. Dette sikrer at et flertall av befolkningen bor i en folkehelsekommune. De 11 kommunene mottar årlig økonomisk støtte fra fylkeskommunen, og de setter av midler i egne kommunebudsjett.

Troms fylkeskommune har vedtatt at alle **videregående skoler** skal styrke sitt folkehelsearbeid. Oppbyggingen av dette arbeidet pågår, bl.a. via et konstruktivt samarbeid med Troms Idrettskrets.

Engasjerte fagpersoner og frivillige lokalt har iverksatt mye god folkehelseaktivitet i kommunene. Likevel mener Fylkesmannen at situasjonen ikke er tilfredsstillende.

På tross av at 25 kommuner deltar i FYSAK og at 11 kommuner deltar i Folkehelsesamarbeidet, er det lokale folkehelsearbeidet ikke veldig robust. Fylkesmannen i Troms og Troms fylkeskommune gjennomførte en møteserie i 7 kommuner høsten 2008. Vi møtte fagpersoner som er involvert i lokalt arbeid. På bakgrunn av dette, og av annen kontakt med kommunene, er hovedinntrykkene følgende:

- Folkehelsearbeidet har lav politisk status, og tas i liten grad opp til politisk diskusjon.
- Bevilgningene til arbeidet er små.
- Forankringen i kommunalt planverk er svak.
- Kommunene har begrenset kapasitet til å delta i faglige nettverk på fylkesnivå.
- Lavterskeltiltak innen fysisk aktivitet ser ut til å være godt ivaretatt.
- Andre faglige tilbud er svært varierte.

Utviklingen i kommuneøkonomien i 2008 har ført til ytterligere kutt i lokalt folkehelsearbeid i flere kommuner.

Folkehelsearbeid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	24	20
Sum	24	

83.2 Miljørettet helsevern

I 2008 er det behandlet en klagesak etter kommunehelsetjenesteloven § 4a-12. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid 10 uker. (Saken først feilsendt annen avdeling)

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet og tobakk

Andel ungdomsskoleklasser som deltar i FRI-programmet: I skoleåret 2007/2008 deltok 49 % av ungdomsskoleklassene. Påmeldingen i skoleåret 2008/2009 er ved årets slutt på ca. 55 % av klassene, men påmeldingsfristen er ikke gått ut. Økningen i antall påmeldinger av 8. klasser er økt med ca. 20 % siden siste skoleår. Fylkesmannen har gjort en ekstra innsats i 2008 for å rekruttere flere klasser.

Andel tobakksfrie videregående skoler: Fylkeskommunen gjorde politisk vedtak i 2004 om tobakksfrie videregående skoler. Alle videregående skoler i Troms omfattes av dette.

Andel grunnskoler som har minimum 60 minutter fysisk aktivitet daglig: Fylkesmannen har ikke hatt mulighet til å bruke ressurser for å kartlegge dette.

Andel ungdomsskoler med skolefruktordning: Fylkesmannens oppvekst- og utdanningsavdeling har gjennomført tilsyn i 2008 med kommunenes oppfyllelse av plikten til å tilby alle elever på ungdomsskoler og kombinerte skoler gratis frukt og grønnsaker hver skoledag. 22 av 25 kommuner ivaretar denne plikten. Tre kommuner (Tromsø, Nordreisa og Sørreisa) ivaretar den ikke.

Andel barneskoler med skolefruktordning: På de skolene som bare har barnetrinn (dvs. 1. til 7. klasse) deltar 23 av 69 skoler i skolefruktordningen. Dette utgjør 33 %.

83.4 Forebygging av osteoporose og osteoporotiske brudd

Arbeidsområdet ivaretas som del av det totale arbeidet innen fysisk aktivitet i Troms.

83.5 Forebygging av uønsket svangerskap og abort

Helseavdelingen har ikke avholdt egne kurs om seksuell helse. Vårt inntrykk er at kompetansen på område er rimelig god, spesielt av det personell som jobber på Helsestasjon for ungdom, Sosialmedisinsk senter, Utekontakten, Medisinernes seksualopplysning - Tromsø, Studentsamskipnaden i Tromsø og helsesøstre og jordmødre generelt.

Flere av de ovenfornevnte er tildelt midler i 2008 over Statsbudsjettet Kap 719 post 71 for å iverksette tiltak på område seksuell helse.

Høgskolen i Tromsø, avd for helsefag har også fått midler over Statsbudsjettet Kap 719 post 71 for å holde etterutdanningskurs for helsesøstre og jordmødre i samlivs- og prevensjonsveiledning - rekvireringsrett for prevensjonsmidler.

83.6 Smittevern

Direktoratet for samfunnsberedskap i samarbeid Fylkesmannen i Troms (Helse- og beredskapsavdelingene) avviklet en Pandemiøvelse i oktober -08. Det var ca. 70 personer tilstede. Alle samarbeidende, frivillige og offentlige etater deltok. Tilstede var også personell fra spesialisthelsetjenesten og utvalgte kommuner i fylket som er involvert i Beredskapsplanlegging.

Ingen saker til behandling 2008

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Det har vært vakanse i ass.fylkeslegestillinger i helseavdelingen så derfor er ikke dette området prioritert i 2008.

84.2 Turnustjeneste

Fysioterapeutturnus:

Fylkesmannen i Troms, Helseavdelingen har regionansvar for administrasjon av turnustjeneste for fysioterapeutkandidater i Nordland, Troms og Finnmark. Det er i alt 47 turnusplasser i regionen. Det er god tilgang på turnusplasser i Nord-Norge regionen så det ble overført tilsammen 21 turnusplasser til Vestlandsregionen og Østlandsregionen som kandidater fra Høgskolen i Bergen, Trondheim og Oslo kunne bruke.

Fylkesmannen i Troms har i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland gjennomført kurs for 16 veiledere for turnusfysioterapeuter høsten 2008.

Legeturnus:

Det gjennomføres akuttmedisinsk kurs 2 ganger i året. Veiledersamlinger 6 ganger i året.

Fylkesmannens turnuskandidatkurs:

Det gjennomføres turnuskurs høst og vår for leger, kiropraktorer og fysioterapeuter mens de avtjener turnustjenesten i kommunehelsetjenesten.

84.3 Lov om helsetjenesten i kommunene, klager og godkjenninger

Ingen saker i 2008.

Råd og veiledning har vært gitt ved henvendelser fra kommunene.

Lov om helsetjenesten i kommunene med tilhørende forskrifter. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	0	0
Sum	0	

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Fylkesmannen inngår i samarbeidsavtale for perioden 2008-2011, mellom Kriminalomsorgen Region Nord og øvrige fylkesmennsembeter og helseforetak i Kriminalomsorgen Region Nord's område jf. oppfølging av Rundskriv G-8/2006. Rundskriv G-8 2006 som omhandler samarbeid mellom kommunens helsetjeneste, sosialtjeneste/NAV, spesialisthelsetjenesten og kriminalomsorgen overfor innsatte og domfelte rusavhengige. Aktuelle samarbeidsområder er å bidra lokalt og regionalt til informasjonsutveksling og drøfting av felles problemstillinger, gjennomgang av rutiner og ansvarsforhold, identifisering av mulige sviktområder, tilrettelegging og bidrag til lokale samarbeidsavtaler.

Det har vært avviklet ett regionlat møte der berørte parter presenterte sine virksomheter, rutiner for samarbeid og sårbare områder i samarbeidet. Samarbeidet i og samordning praktiseres ulikt i regionen, noe som medfører betydelige forskjeller i oppfølging av innsatte med sammensatte behov. Fylkesmannen har fulgt opp dette regionale møtet med kontakt og samarbeid med lokale avtaleparter i samarbeidsavtaler mellom UNN HF, Tromsø kommune og Kriminalomsorgen, Tromsø fengsel. Samarbeidet videreføres med mål om å bidra til et systematisk og godt samarbeid regionalt og lokalt.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere og flyktninger

Pr. 31.12. 2008 var det opprettet 9 mottak i Troms, 4 av disse ble opprettet helt på slutten av året, deriblant 4 for enslige mindreårige. Veilederen er godt kjent hos de som har hatt mottak i mange år, (en kommune har hatt mottak i 20 år) og de kommuner som tidligere har hatt mottak.

Dette med tjenester fra kommunes helsepersonell og hvordan dette administrativt organiseres føler vi er noe problematisk. Det mest nødvendige blir nok gjort og barn blir ivaretatt gjennom kommunens helsestasjon- og skolehelsetjeneste.

Vi planlegger å følge opp noen kommuner som har opprettet asylmottak for enslige mindreårige i 2009.

84.6 Helse- og sosialtjenester i et flerkulturelt samfunn

Rådgivning har vært gitt til helsetjenestene i kommunene har vært gitt.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

Harstad og Tromsø kommuner er vertskap for overgrepsmottak i fylkets 25 kommuner. Overgrepsmottaket i Harstad er samlokalisert med UNN HF, Harstad, Akuttavdelingen. I Tromsø er overgrepsmottaket lokalisert til Tromsø legevakt som ligger i egne lokaler på området Universitetssykehuset Nord-Norge HF. Overgrepsmottaket i Harstad er døgnåpent, men på hverdager fram til kl. 15.30 er det fastlege eller "øyeblikkelig hjelp ordningen" som mottar pasienten sammen med sykepleier på overgrepsmottaket. Overgrepsmottaket i Tromsø er døgnåpent for mottak av overgrepsutsatte ved Tromsø legevakt/overgrepsmottaket.

I Harstad er driften inngått som en del av av den interkommunale legevaktsavtalen mellom kommunene Harstad, Bjarkøy, Kvæfjord og Lødingen. Tromsø kommune som er vertskap for Overgrepsmottaket i Tromsø har i hovedsak stått alene for finansieringen, da det har det vist seg vanskelig å få inn finansiering fra samarbeidende kommuner.

Fylkesmannen har ikke mottatt henvendelser eller klager på Overgrepsmottakenes faglige nivå.

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Fylkesmannen kjenner ikke til hvor mange kommuner som har tatt imot tilbud om gratis vitamin D-dråper. Vi har forstått at Helsedirektoratet har formidlet dette tilbudet direkte til kommunene.

Forøvrig samarbeider Fylkesmannen med Universitetet i Tromsø og Landgruppen for helsesøstre (LAH) om to årlige fagseminar, hvor det formidles aktuelle faglige nyheter og styringssignaler fra nasjonalt nivå. Seminarene har meget god oppslutning.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Det har tidligere år vært vært avholdt kurs der retningslinjer for svangerskapsomsorgen og nytt helsekort for gravide har vært tema. Vårt inntrykk er at aktuell personell er oppmerksom på nye retningslinjer og endringer som skjer på område og de er raske til å ta i bruk nye ting. Vi har ikke foretatt kartlegging av bruken.

Helseavdelingen har ikke mottatt henvedelser som tyder på at svangerskapskontrollen er uforsvarlig i kommunene. Ingen klager er mottatt.

4 kommuner har ansatt kommunejordmødre, de øvrige kommuner kjøper jordmortjenester fra henholdsvis fødeavdelingene på Sonjatun (Nordreisa) og Fødestua Midt-Troms (Lenvik). Begge disse har faglig tilknytning til UNN.

Tromsø og Karlsøy har inngått avtaler om kjøp av jordmortjenester fra UNN.

84.10 Kjønnsllestelse

Med utgangspunkt i Regjeringens Handlingsplan mot kjønnsllestelse 2008-2011, ble det avholdt ett samarbeidsmøte mellom Fylkesmannen i Finnmark, Fylkesmannen i Troms, Hovedkontoret for Bufetat Region Nord og UNN v/RVTS-Nord. Hovedtema var avklaringer på aktuelle samarbeidsområder jf den enkeltes tiltaksområder. Samarbeid om strategi for kompetanseheving og informasjonsvirksomhet ble påbegynt, herunder planlegging av konferanse i 2009/2010. Fylkesmannen i Troms vil dessuten berøre tema kjønnsllestelse i det videre arbeidet med Opptappingsplan for psykisk helse, konkret i forbindelse med implementering av skoleprogrammene "Psykisk helse i skolen", (PHIS) 2009/2010.

84.11 Tannhelse

Tannhelsetjenesten i Troms har en ledende tannpleier i 30 % stiling som har ansvar for koordinering av tannhelsetjenestens bidrag til folkehelsearbeidet. Hun rapporterer til fylkestannhelsetjefen. Tannhelsetjenesten i Troms samarbeider nært om folkehelse med Troms fylkeskommune, Fylkesmannen og andre.

Tannpleierne på alle offentlige tannklinikker samt på et større antall private klinikker i Troms har i løpet av 2008 planlagt oppstart av minimal intervensjon innen tobakksforebygging. Dette vil bli iverksatt fra 01.01.09. Initiativet omfatter alle pasienter fra ca. 12 år og oppover, og vil bli iverksatt i alle kommuner.

Tannpleierne har i flere år hatt fokus på ernæring. De har en bred kontaktflate mot befolkningen, og driver informasjonsarbeid om ernæring og tannhelse i foreldremøter o.a. etter en oppsatt plan. Ledende tannpleier er medlem av Troms fylkeskommunes faglige ressursgruppe innen ernæring.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

85.1 Abortloven

Oppfølging av saker til klagenemd, og veiledning av abortnemdens arbeid.

85.2 Sterilisering

Ingen saker i 2008.

85.3 Lov om transplantasjon

Ingen saker i 2008.

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

Behandlet 180 saker om spesiell tillatelse. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 9 dager.

Behandlet 17 saker om generell tillatelse. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid 9 dager

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	197	9
Sum	197	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Ingen saker i 2008.

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	0	0
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet*

To saker er behandlet i 2008.

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

86.1 Omsorgsplan 2015

Fylkesmannen har etablert en kvalitetsgruppe som har ansvar for fylkesmannens oppfølgingsarbeid knyttet til tiltak og delplaner.

Fylkesmannen har også etablert en arbeidsgruppe med representanter fra akutte avdelinger, samt økonomirådgiver, som arbeider med kommunenes søknad om investeringstilskudd.

Den 12. og 13. februar gjennomførte fylkesmannen en kommunekonferanse for pleie- og omsorgstjenestene i Troms. Omsorgsplan 2015 var hovedtema. Fylkesmann Svein Ludvigsen åpnet konferansen. Tema på konferansen var blant annet: Helse- og omsorgsdepartementet holdt innlegg om framtidens omsorgsutfordringer og Sosial- og helsedirektoratet holdt innlegg om Demensplan 2015. Videre var det innlegg fra eldreoverlege i Tromsø kommune om legetjenester på sykehjem. UNN fokuserte på tverrfaglig samarbeid ved demens og høgskolen i Tromsø satte søkelyset på drakampen mellom ulike omsorgsforståelser. Undervisningssykehjem som fyrtårn ble også presentert. Husbanken holdt innlegg om investeringstilskuddene knyttet til omsorgsboliger og sykehjem. Det ble satt fokus på hvordan rekruttere og beholde personell i pleie- og omsorgssektoren med innlegg fra Horten kommune. Konferansen hadde god oppslutning med over 100 deltakere.

86.2 Demensplan 2015

Arrangert konferanse for ledere i pleie- og omsorg i fylket med demensplanen 2015 som hovedtema. Ca 150 deltakere, 24 av 25 kommuner var representert.

Fylkesmannen deltar på Undervisningssykehjemmets styringsgruppemøter.

Fylkesmannen i Troms har deltatt på ulike arrangement i regi av direktoratet og kompetansesenteret.

86.3 Kompetanseløftet 2015

86.3 Kompetanseløftet 2015

Fylkesmannen la til rette for felles møte med Sosial- og helsedirektoratet og Tromsø kommune 19.02.08. Møtet tok for seg særskilte utfordringer i Tromsø kommune knyttet til målene i Kompetanseløftet 2015. Tromsø kommune har ikke utarbeidet kompetanseplan for pleie- og omsorgstjenesten i løpet av 2008 slik Fylkesmannen hadde forventet.

Fylkesmannen sammenfattet rapport og plantall fra kommunene knyttet til rekruttering og kompetanse, og oversendte dette til Sosial- og helsedirektoratet 01.03.08. Det har vært brukt mye tid på å korrigere åpenbare feil i kommunenes rapportering.

I september hadde Fylkesmannen samarbeidsmøte med Storfjord kommune om prosjekt "Menn i omsorgsyrker". Det arbeides med å skaffe finansiering til å utarbeide en film om prosjektet.

Fylkesmannen har brukt mye tid på oppfølging/råd og veiledning av kommunene med hensyn til rapportering på bruk av midler tildelt i 2007, samt utarbeidelse av kompetanseplaner for pleie- og omsorgstjenesten. Resultatet av denne tette oppfølgingen er blant annet at ved årsskiftet hadde 24 av 25 kommuner utarbeidet en godkjent kompetanseplan for pleie- og omsorgstjenesten.

I samarbeid med "Aksjon helsefagarbeider", fylkeskommunen og Kommunenes opplæringskontor ble det planlagt en rekrutteringskonferanse for elever på VG2 nivå og kommunene med mål å rekruttere flere lærlinger til helsefagarbeiderutdanningen (gjennomført 20.1.2009).

Fylkesmannen innledet i november samarbeid med fylkeskommunen sitt prosjekt "Partnerskap for karriereveiledning" med tanke på å få gitt innspill på utfordringer knyttet til demografisk utvikling og utdanningene i helse- og sosialfag.

Senter for omsorgsforskning ble formelt åpnet av Fylkesmannen i desember 2008. Fylkesmannen har innledet samarbeid med senteret, og er representert i senterets referansegruppe. Fylkesmannen vil på denne måten kunne gi innspill til forskningsfokus ut fra den kunnskap vi har om utdanningsnivået og faglige utfordringer i pleie - og omsorgstjenesten.

Fylkesmannen gjennomførte møter i koordineringsgruppen for Kompetanseløftet 01.04.08, 17.06.08, 22.10.08 og 17.12.08. Koordineringsgruppen har i 2008 vært sammensatt av representanter fra Høgskolen i Tromsø, Høgskolen i Harstad, Fylkeskommunens utdanningsavdeling, Fagskolen i Troms, Norsk Sykepleierforbund, Fagforbundet, KS - Aksjon helsefagarbeider, Kommunenes Opplæringskontor og representanter fra Fylkesmannen. Gruppen har drøftet 25 ulike saker/prosjekter i 2008.

Mot slutten av 2008 utarbeidet Fylkesmannen en artikkel til Helse- og sosialmeldingen om rekrutteringsutfordringer i pleie- og omsorgstjenesten.

Fylkesmannen har rapportert på fullmaktene på aktuelle kapitler og poster knyttet til dette resultatområdet.

Fylkesmannen fordelte tilskudd knyttet til Kompetanseløftet i juni måned.

86.4 Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Fylkesmannen har informert kommunene om investeringstilskuddet på konferanse for ledere i omsorgstjenesten.

Fylkesmannen har behandlet innkomne sølnader og avgitt uttalelser om behov og kommunal forankring og avgitt anbefaling/ikke anbefaling av prosjektet. Informasjon lagt ut på Fylkesmannens hjemmeside.

Troms er det eneste fylket som har to Husbankregioner å forholde oss til og har etablert et samarbeid mellom de tre nordligste fylkene.

Viser ellers til årsrapportering på Omsogsplan 2015.

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

Fylkesmannen gjennomførte konferanse for ledere i pleie- og omsorgssektoren 12-13.02.08. Konferansen tok utgangspunkt i Omsorgsplan 2015, med tema knyttet til Demensplan 2015, legetjenester på sykehjem, støttekontakttjenester, investeringstilskudd, rekrutteringsarbeid og helsehjelp uten samtykke.

Stiftelsen SOR og Tromsø kommune, med støtte fra Fylkesmannen og Helsedirektoratet, arrangerte konferanse 25. og 26.09.08 om selvbestemmelse for utviklingshemmede. Fylkesmann Svein Ludvigsen åpnet konferansen.

Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse og Fylkesmannen i Troms inviterte til fem dagers grunnkurs i Tromsø. Kurset omfattet en rekke aktuelle områder og problemstillinger knyttet til utviklingshemming og aldring. Fylkesmannen bidro økonomisk og ved praktisk gjennomføring, samt at vi holdt innlegg på kurset.

86.6 Legetjenester i sykehjem. Undervisningssykehjem

Fylkesmannen i Troms har kartlagt legetjenesten i sykehjem i Troms,

Fylkesmannens kartlegging av legeresurser i sykehjem: Alle kommuner svarte på henvendelsen. 11 av 25 kommuner har gjennomført prosess i henhold til retningslinjer. 9 kommuner har gjennomført planlagt økning av legeresserser i sykehjem innen rapporteringstidspunktet 15. mai 2008.

Fylkesmannen har bidratt til at Undervisningssykehjemmet har ftt presentert sine satsingsområder på konferanse for ledere i hele- og omsorgstjenesten i alle kommuner i Troms.

Deltatt på Undervisningssykehjemmets styringsgruppemøter.

I samarbeid med Undervisningssykehjemmet og linding i Nord/UNN behandlet alle søknader fra Nordland, Troms og Finnmark om tilskudd til lindrende behandling og omsorg ved livets slutt.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og sosialtjenesten

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og sosialtjenesten

Den 10.04.08 holdt Fylkesmannen innlegg i nordnorsk nettverk for støttekontakttjenesten, i regi av Fritid med bistand. Innlegget omhandlet utfordringer for tjenesten, blant annet på bakgrunn av erfaringer fra tilsyn.

Fylkesmannen arrangerte grunnkurs vedrørende saksbehandling i pleie- og omsorgstjenesten. Kurset ble avholdt i Harstad 10-11.11.08 og alle kommuner var invitert. Det synes ikke å være behov for nytt grunnkurs i 2009 og vi vil derfor vurdere mer spesialiserte tema.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming

Vise til pkt. 86.5 om SOR-konferanse og undervisning fra Aldring og helse.

Ellers:

Fylkesmannen deltar i en nettverksgruppe sammen med utvalgte kommuner, helseforetakene, NFU Troms og Høgskolen i Harstad. Nettverksgruppa drøfter og setter fokus på tverrfaglige problemstillinger knyttet til praktiseringen av sosialtjenesteloven kapittel 4A. I 2008 ble det holdt ett møte i nettverksgruppa.

Fylkesmannen deltok med innlegg på kurs om selvbestemmelse og brukervedvirkning som Lenvik kommune v/Tjenesten for psykisk utviklingshemmede holdt for sine ansatte. Innlegget omfattet en nærmere avgrensning av retten til selvbestemmelse i forhold til reglene i sosialtjenesteloven kapittel 4A.

Saksbehandlingstid - Overprøvingssaker etter sosialtjenesteloven § 4A-8 første ledd.

I 2008 har Fylkesmannen behandlet 40 saker etter overprøvingbestemmelsen i sosialtjenesteloven § 4A-8 første ledd.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 34 dager. Ingen sak oversteg 3-månedersfristen.

86.10 IPLOS – individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

- Ha bidratt til at kommunene bruker IPLOS i saksbehandling og dokumentasjon. Avgi rapport om kommuner som ikke har IPLOS i drift eller ikke bruker IPLOS i saksbehandling og dokumentasjon.
- Ha hatt IPLOS som tema i møte med kommuneledelsen.
- Ha bistått kommunene i kvalitetssikring av IPLOS. Etterspørre IPLOS ved klagesaker og sikre at IPLOS er i tråd med øvrig dokumentasjon.
- Ha en oppdatert oversikt over IPLOS-kontaktpersoner som er tilgjengelig ved forespørsel fra direktoratet.
- Ha mottatt informasjon fra alle kommuner om håndtering av sikkerhet i forbindelse med IPLOS. Gi rapport til Shdir om status knyttet til meldeplikten til Datatilsynet om IT-løsninger for fagsystem der IPLOS er inkorporert.

Fylkesmannen i Troms har merket seg at bruken av IPLOStall og KOSTRA-tall blir i økende grad brukt i kommunenes dokumentasjon i planlegging og styring av helse- og sosialtjenesten.

Helsetilsynet i Troms etterspør og bruker KOSTRA-tall og IPLOStall i sitt arbeid med tilsyn.

Oppdatert oversikt over IPLOS-kontaktpersoner er tilgjengelig.

Fylkesmannen har deltatt på Helsedirektoratets opplæring i IPLOS og direktoratets opplæring av kommunene.

Vi har ikke mottatt bekymringsmeldinger fra noen kommuner i Troms angående håndtering av sikkerhet knyttet til IPLOS.

Resultatområde 87 Psykisk helse

87.1 Tvungen undersøkelse

Ingen saker i 2008.

87.2 Behandling uten eget samtykke

Behandlet 43 saker i 2008. Medhold til klager gitt i to saker.

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsevern

87.5 Vedtak om overføring

87.6 Forpleining, kontroll og tilsyn med pasienter i det psykiske helsevern

87.7 Opptappingsplan for psykisk helse

I løpet av opptappingsplanperioden for psykisk helse, har kommunene i Troms seksdoblet sine årsverk innen psykisk helsearbeid, i dagsener, i bofellesskap og ved tilrettelegging av arbeidsplasser. I tillegg til årsverk finansiert av

øremerkede statlige midler, kommer kommunenes øvrige årsverk som i stor grad yter tjenestetilbud til personer med psykiske helseplager. Dette gjelder årsverk innen både legetjenester, fysio- og ergoterapitjenester, pleie- og omsorg og sosiale tjenester. Ubyggingen av tjenestetilbudet har medført at flere personer med psykiske helseplager får et tilbud der de bor. Økningen av særlig kvalifisert personell i disse tjenestene er dessuten en viktig faktor for å sikre faglig forsvarlig tjenestetilbud.

I opptrappingsplanperioden har det vært en målsetting at 20 % av midlene skulle brukes til å styrke tilbudet til barn og unge. Med gjennomsnittlig bruk på ca 15 % har kommunene i Troms ikke nådd dette målet. Kommunene forklarer den lave prosentandelen med at de bruker av egne midler til å finansiere tiltak for barn og unge, og at rapporteringen for bruk av psykiatrimidlene dermed gir et feilaktig bilde av situasjonen. Uansett forklaring er konklusjonen likevel at kommunene i mindre grad enn forventet har prioritert å bruke psykiatrimidler til utbygging av tiltak for barn og unge. Midlene som er brukt er stillinger knyttet til helsestasjon og skolehelsetjeneste og til støttekontakter for barn og unge.

Fylkesmannen inngikk i 2008 avtale om implementering av skoleprogrammene ”Psykisk helse i skolen” for perioden 2008/2009. Det ble avviklet 2 dagskonferanser i henholdsvis Harstad og Tromsø for lærere, skoleledere, helsesøstre, PPT og andre samarbeidspartnere innenfor skole- og utdanning. Det ble videre avviklet konferanse over 2 dager i Tromsø med deltakelse fra tilsvarende fagprofesjoner.

Målsetting om optimal deltakelse fra alle kommuner er ikke oppnått, men aktiviteten har vært tilfredsstillende. I tillegg til avvikling av nevnte konferanser, har Fylkesmannen tilrettelagt for deltakelse på workshop, ”Zippis venner” (program for grunnskole trinn 1) i Nord-Trøndelag for 4 personer fra Lavangen kommune. Lavangen kommunes erfaringer derfra vil framover bli benyttet som inspirasjon og veiledning for andre kommuner som vil ta ”Zippis venner” og andre skoleprogram i bruk.

Fylkesmannen har mottatt positive tilbakemeldinger fra deltakerne på konferansene for skolesatsingen ”Psykisk helse i skolen”. Flere kommuner har tatt skoleprogrammene i bruk og det er framkommet ønsker om å avvikle erfaringsutvekslingssamlinger for felles fagutvikling.

Nasjonal strategiplan for arbeid og psykisk helse 2007-2012, har vært fulgt opp med deltakelse i nettverksgruppe med NAV trygd, NAV arbeid, NAV Arbeidslivssenter Troms og Arbeidstilsynet i Troms. Fylkesmannen har bidratt økonomisk og deltatt i avvikling av konferanse ”Psykisk helse i arbeidslivet” for arbeidsgivere, tillitsvalgte og verneombud. Konferansen ble fulgt opp med avvikling av mindre konferanser i fire kommuner. Som et samarbeidsprosjekt med Bikuben- Regionalt brukerstyrt senter, ble det videre avviklet konferanse over tema ”Menneskeverd, menneskerettigheter og respekt, - tvangsbruk i møte med menneske...”

I samarbeid med KS og som videreføring av EffektiviseringsNettverkene, har Fylkesmannen bidratt med økonomiske virkemidler, kvalitetssikring og planarbeid for brukerundersøkelser innen psykisk helsearbeid for fire kommuner i Nord-Troms. Brukerundersøkelsen har hatt positive følger for samarbeidet i det faglige nettverket, herunder utøvelse av det psykiske helsearbeidet i de aktuelle kommunene.

56 studenter fordelt på 17 kommuner har fått innvilget tilskudd til tverrfaglig videreutdanning i psykisk helsearbeid og psykososialt arbeid med barn og unge.

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

87.10 Gjennomføring av tvungent psykisk helsevern for personer som ikke har bosted i riket

Resultatområde 88 Rusområdet

88.1 Alkoholloven

88.2 Rusmiddelarbeid

88.2 Rusmiddelarbeid

Fylkesmennene i Finnmark, Troms og Nordland, samt Nordnorsk Kompetansesenter-Rus, gjennomførte møte 29.01.08 vedrørende felles virksomhetsplanlegging for 2008. På møte 13.03.08 fordelte Fylkesmannen og Helsedirektoratet ulike tilskudd til kommunalt rusarbeid. Aktuelle kompetansehevingstilbud er fortløpende lagt ut på www.kompetanseheving.no. Det ble også gjennomført samarbeidsmøter 19.8. og 2.10.08 mellom fylkesmennene i de tre nordligste fylkene og kompetansesenteret, hvor vi drøftet opplæringstiltak og videre samarbeid 2008/2009.

Helse Nord v/UNN HF hadde inntil 70 % fristbrudd på behandlingsoppstart for rusmiddelmissbrukere med rett til nødvendig helsehjelp. Gjennom klagesakbehandling og tilsynsvirksomhet, har kommuner og helseforetak fått bistand til utvikling av kvalitet - og internkontrollsystem i henhold til helselovgivningen. Høy andel fristbrudd på behandlingsoppstart får uheldige konsekvenser, først og fremst for pasient og familier, men også for kommunens plan- og tiltaksarbeid for rusmiddelmissbrukere. En stor andel av disse pasientene er foreldre, med eller uten daglig omsorgsansvar for barn, noe som er særdeles bekymringsfullt. Lang ventetid på behandling for pasienter som ikke har rett til nødvendig helsehjelp, er en del av den samme bekymringen.

I september 2008 fikk barn og unge under 23 år, ventelistegaranti som innebærer rett til vurdering av sin helsetilstand innen 10 dager og behandling iverksatt innen 65 dager. Gjennom klagesakbehandling og tilsynsvirksomhet på slutten av året, har Fylkesmannen hatt særlig oppmerksomhet rettet mot kommunens og helseforetakets håndhevelse av ventelistegarantien.

Opplæring og informasjonstiltak overfor kommunene:

- To dagers fagkonferanse 2.-3.12.2008 i samarbeid med RIO og Marborg

for kommunene i Troms med representanter blant annet fra barneverntjenesten, NAV, helse og sosialtjeneste, pleie og omsorgsetaten, kommuneleger, politi, kriminalomsorg, frivillige organisasjoner som Landsforbundet mot stoffmisbruk, Mental Helse, Bymisjonen, Rio og Marborg, spesialisthelsetjenesten, Høgskoler og KS. Tema: "Opptappingsplanen for rusfeltet" i samarbeid med Nord norsk kompetansesenter - rus.

Innhold fagkonferansen: Opptappingsplanen for rusfeltet med presentasjon av de fem hovedmålene. Individuell plan, Rusmiddelpolitisk handlingsplan presentert av NNK – rus. Presentasjon og erfaringsspredning av kommunale prosjekter og tiltak etter tilskudd i 2008 presentert av Storfjord kommune med "Storfjordmodellen", Målselv kommune med "BOA"- Bo, omsorg og aktivitet, Nordreisa kommune med "Kreativt verksted", Salangen kommune med "Hverdagsmestring og "FUTT" Før, under og etter behandling. Videre spesialisthelsetjenesten v/ Universitetssykehuset i Nord Norge "Hvordan møter vi utfordringene i møte med rus og psykiatrispasientene"? U-18 Forebyggende arbeid med barn og unge- samarbeid med politi og sosialmedisinsk senter i Tromsø. Aktivitetstilbudet i Tromsø kommune ble presentert av RIO og prosjekt Koordinerende tillitspersoner v/ Tromsø kommune. Fylkesmannen orienterte om tilskuddsordninger til kommunene.

Faglige fora og nettverk for kommunene:

Etablert kontakt med nettverket "Nasjonalt kompetansenettverk for forebygging og behandling av problemer hos foreldre med psykisk sykdom og rusmiddelavhengighet", samt kartlagt eksisterende nettverk og behov for nye nettverk i fylket.

Rusmiddelpolitiske handlingsplaner og informasjon om tilskuddsforvaltning:

Kommunemøter med: Skjervøy og Nordreisa (oktober) og flere møter med Tromsø kommune (2. halvår).

Ulike modeller for utvikling av kommunens rusarbeid

- 3 formaliserte samarbeidsmøter med Tromsø kommune- Rus og Psykiatritjenestens enhetsledere: Utvikling av kommunens rusarbeid. Utvikling av metoder for interne samarbeidsprosjekter. Bidratt til felles søknader om prosjektmidler.
- Oppfølging av Tromsø kommune som er med i forsøket med bruk av koordinerende tillitspersoner

Brukerorganisasjoner:

Veiledning/samhandlingsmøter med Rusmisbrukernes interesseorganisasjon – RIO og Marborg. Fylkesmannen har samarbeid og er tilgjengelig for råd og veiledning til kommunene i Troms for etablering av brukersystem på individ- og systemnivå.

Avholdt møte /faglig veiledning med Bymisjonen

Annet:

Tilsyn og veiledning med NAV Bardu

Kartlegging av kommunenes behov for kompetanse jmf. iverksetting av kompetanseutviklingstiltak overfor kommunene

- Spørreundersøkelse til kommunene i Troms, svar fra 15 av 25 kommuner.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 75	5		5	0
Resultatområde 76	10		10	0
Resultatområde 77			0	0
77.4 Førerkortsake	40		0	0
Resultatområde 83	50		50	0
Resultatområde 84	15	31	15	31
Resultatområde 85	15		15	0
Resultatområde 86	25	55	25	55
Resultatområde 87	17	45	17	45
Resultatområde 88	25	30	25	30
Sum:	162	161	162	161

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 81 Tilsyn og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven

Fylkesmannen viser til særskilt rapportering (20.01.09) til Statens Helsetilsyn vedrørende:

- Klagesaker etter sosialtjenesteloven
- Saker/tilsyn vedrørende lovens kap 4a
- Planlagt tilsyn mv

81.1 Planlagte tilsyn

81.2 Områdeovervåking

81.3 Klager etter sosialtjenesteloven

81.4 Spesielle oppgaver etter sosialtjenesteloven kap. 4A

81.5 Andre oppdrag

81.6 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har rapportert vedrørende klagesaker, systemrevisjoner og saker etter kapittel 4A. Vi har i 2008 ikke ført egen statistikk over øvrige saker som evt faller inn under definisjonen "hendelsesbasert tilsyn" og utfallet av disse. Vi oppfatter det slik at Statens Helsetilsyn vil utarbeide en nærmere veileder blant annet for hvilke saker det her er snakk om.

Fylkesmannen har imidlertid jevnlig oppfølging av ulike saker og problemstillinger på bakgrunn av henvendelser fra publikum, som ikke nødvendigvis resulterer i klagebehandling eller systemrevisjoner/stedlige tilsyn. Dette dreier seg eksempelvis om beklagelser knyttet til lang saksbehandlingstid i kommunene og manglende iverksettelse av enkeltvedtak. Fylkesmannen kontakter da den aktuelle kommune og ber om orientering og i enkelte tilfeller settes frister for når vi mener en avklaring må foreligge. Slike saker innebærer også en del råd/veiledning til parten vedrørende klageadgang, rettigheter etter sosialtjenesteloven mv.

For øvrig kan følgende eksempler nevnes:

- To kommuner i fylket ønsket at fylkesmannen skulle avgjøre tvistesak etter sosialtjenesteloven § 10-3. Saken dreide seg om en ungdom som skulle flytte ut fra fosterhjem og motta sosiale tjenester. På bakgrunn av veiledning fra fylkesmannen, ble kommunene enige om ansvarsforholdet.
- En familie kontaktet Fylkesmannen med bekymring knyttet til skifte av barnebolig og om hvorvidt nytt tilbud var forsvarlig. Fylkesmannen innhentet nærmere opplysninger fra kommunen og avsluttet saken med nærmere orientering til familien. Fylkesmannen fant ikke grunn for videre tilsynsmessig oppfølging, men viste til klageadgangen.
- En funksjonshemmet mann på sykehjem kontaktet Fylkesmannen i forbindelse med at han ønsket å flytte i egen bolig. Fylkesmannen kontaktet kommunen og bidro til å få avklart videre saksgang og ansvar i kommunen.
- Fylkesmannen ble kontaktet av mor/hjelpeverge på vegne av sin funksjonshemmede datter. På bakgrunn av henvendelse fra Fylkesmannen, ble tjenestetilbudet beskrevet i form av enkeltvedtak og tatt inn som en del av individuell plan.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling etter helsetjenestelovgivningen

Vi viser til særskilt rapportering til Statens helsetilsyn vedrørende klager etter kommunehelsetjenesteloven, pasientrettighetsloven og tilsynsaker gjennom fagsystemet RegRot, siste 20.1.2009.

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Utført innen frist til Statens helsetilsyn gjennom fagsystemet RegRot.

Tilsynssaker - klager på behandling i primær- og spesialisthelsetjenesten

Klager på kvaliteten innenfor helsetjenestene omhandler både feil gjort av det enkelte helsepersonell og misnøye med helsetjenestenes system for å sikre gode helsetjenester.

Universitetssykehuset i Nord - Norge HF er lokalisert til Troms fylke, og gir medisinsk behandling på universitetssykehusnivå til hele befolkningen i Nord - Norge i tillegg til å ha lokalsykehusfunksjon for Troms og Ofotenregionen i Nordre Nordland. En del av de klagen på behandling ved Universitetssykehuset Nord - Norge kommer derfor fra pasienter utenfor Troms fylke.

Rettighetsklager - klager på manglende oppfyllelse av pasientrettigheter

Rettighetslover som gir klagerett til Helsetilsynet i Troms er i hovedsak pasientrettighetsloven og kommunehelsetjenesteloven med forskrifter. De fleste klager gjelder rett til syketransport, tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengige og rett til nødvendig helsehjelp fra kommunehelsetjenesten.

Rett til dekning av reiseutgifter til nødvendig medisinsk behandling

Helsetilsynet er klageinstans for avgjørelser gjort av NAV i forhold til pasienttransport til behandling innen vårt fylke. Disse klagen utgjør omkring 1/3 del av rettighetsklagen vi har til behandling.

Retten til spesifikk behandling innenfor helsetjenestene

Dette gjelder for eksempel retten til sykehjems plass i kommunene og til spesialisert behandling innenfor spesialisthelsetjenestene.

For Helsetilsynet i Troms har det betydning at mange høyspesialiserte behandlingstilbud er lagt til Universitetssykehuset Nord - Norge HF. Dette genererer klager til oss fra pasienter utenfor vårt fylke. Spesielt utgjør klager på rett til tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengige for befolkningen i Nord - Norge en stor del av disse.

Klager på vedtak om tvangsbehandling i psykisk helsevern

Universitetssykehuset Nord - Norge HF ivaretar tredjelinjetjenesten innenfor det psykiske helsevern i Troms og Finnmark.

Man har i tjenestene besluttet å sentralisere kompetansen for utøvelse av tvangstiltak overfor pasientene til Universitetssykehuset Nord – Norge HF.

Dette medfører at Fylkesmannen i Troms behandler klager fra de pasientene fra Troms og Finnmark der det fattes vedtak om tvangsbehandling med legemiddel uten eget samtykke og pasienten velger å klage på dette. Sakene blir behandlet innen to virkedager.

	2006	2007	2008
Klager på kvaliteten i helsetjenesten	134	114	125
Klager på ikke oppfylte pasientrettigheter	61	64	65
Klager på vedtak om tvangsmedisinering innenfor det psykiske helsevern	22	40	43

Helsetilsynet har bistått politi-påtalemyndighet i 5-fem alvorlige hendelser/saker med tanke på eventuell etterforskning.

Ingen saker der Helsetilsynet har bedt politiet etterforske en sak uten forutgående henvendelse fra politiet.

Overvåkning i forbindelse med streik har ikke vært aktuelt i 2008.

82.2 Planlagte tilsyn

Rapportering gjort til Statens helsetilsyn innenfor fristene.

Helsetilsynet i Troms planla og gjennomførte 16 revisjoner i 2008. 10 tilsyn med kommunehelsetjenesten og 6 med spesialisthelsetjenesten. Kravet til antall tilsyn var 14.

Vi gjennomførte 6 landsomfattende tilsyn med barnevern, hele- og sosialtjenester i kommuner i Troms innen fristen. De er alle fulgt opp i ettertid.

Vi gjennomførte 5 landsomfattende tilsyn med voksenpsykiatrisk/DPS i Finnmark, Troms og Nordland, hvorav ett var i Troms. Vi vil i 2009 gjennomføre 6 tilsvarende tilsyn hvorav 2 er i Troms sitt tilsynsområde.

Vi gjennomførte ett tilsyn sammen med Arbeidstilsynet i 2008. Vår erfaring med samarbeid med Arbeidstilsynet er godt. Vi har deltatt som observatør på deres tilsyn og de hos oss i tillegg til ett tilsyn vi har gjennomført sammen. Det skrives i den anledning to rapporter henholdsvis en fra hver etat.

82.3 Områdeovervåking

Helsetilsynet i Troms har deltatt på Statens helsetilsyns internopplæring i områdeovervåkingsprosjektet. Vi har gjennomført en kartlegging og fordypning i rusrelaterte problemstillinger ved akuttinnleggelse på sykehus. Vi har deltatt på opplæring i dokumentgjennomgang og skriving. Vi har brukt kunnskapen i kritisk gjennomgang av helse- og sosialmeldingen og skrevet artikler på bakgrunn av prosjektet.

Internopplæringen vurderes som meget relevant da mye av vår informasjon som vi bruker i vår saksbehandling og områdeovervåking hentes fra dokumenter. Kvalitetssikring og dokumentkunnskap etterspørre stadig.

82.4 Klager etter helsetjenestelovgivningen

Rapportering gjort til Statens helsetilsyn innenfor fristene (RegRoT).

82.5 Andre oppdrag

6 saker i 2008.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 81	35	25	35	25
Resultatområde 81.1 og 81.2	35	25	0	0
Resultatområde 82	210	0	210	0
Resultatområde 82.2 og 82.3	210	0	0	0
Sum:	245	25	245	25

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Avkjørselssaker etter vegloven

Resultatområde 92 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

8 konesjonssaker behandlet. Ingen klagesaker i 2008.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 91 og 92	4		4	0
Sum:	4	0	4	0

Utenriksdepartementet

Resultatområde 93 Apostiller

Resultatområde 94 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 93 og 94			0	0
Sum:	0	0	0	0

Kultur- og kirkedepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Ingen nye trossamfunn ble registrert i Troms i 2008. Det var heller ingen trossamfunn som ble strøket dette året. 19 trossamfunn er nå registrert i Troms. I tillegg har vi flere menigheter av trossamfunn som er registrert sentralt. Disse blir registrert hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Det er ingen spesielle forhold i forbindelse med trossamfunn vi finner grunn til å rapportere. Vi har ikke mottatt søknader i medhold av trossamfunnsloven § 18 første ledd.

Det arbeides fortsatt med å få ned antall personer som er dobbeltregistrert i to eller flere trossamfunn eller i et trossamfunn og i Den norske kirke. Mange personer er ikke klar over at de er registrert flere steder.

Fylkesmannen har også i år mottatt en klage på statstilskudd til trossamfunn. Klagen er videresendt Kultur- og kirkedepartementet. Vi har behandlet 9 saker som gjaldt til/fratredelse av prest/forstander i trossamfunn. I 2008 anviste vi statstilskudd med kr 1 203 990 til trossamfunn registrert i Troms.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Fylkesmannen har i 2008 behandlet 12 søknader om tillatelse til å spre aske for vinden. 9 søknader ble innvilget og 3 ble avslått.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen behandlet 4 saker etter lov om helligdager og helligdags fred i 2008

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 95	4		4	0
Resultatområde 96 og 97	4		4	0
Sum:	8	0	8	0

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Resultatområde 98 Administrative oppdrag

98.1 Rekruttere og beholde medarbeidere

- Legge til rette for å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn

Ved utlysning av stillinger har vi med tekst om at vi oppfordrer innvandrere til å søke stillingen. Pr. 31.12.2008 hadde vi 2 personer fra Ukraina ansatt (fast + engasjement)

- Legge til rett for å rekruttere personer med nedsatt funksjonsevne

Ved utlysning av stillinger har vi med tekst om at vi er IA virksomhet og tilrettelegger arbeidsforholdene for yrkes- og funksjonshemmede.

Vi har pr 31.12.2008 , 5 personer som har fått tilretteagt arbeidsoppgaver i forhold til sin funksjons/yteevne.

- Arbeide for å beholde eldre arbeidstakere lengre i arbeid

Tilrettelagt for hjemmekontor/ mulighet for å jobbe hjemmefra i perioder.

Fleksibel tilrettelegging av arbeid/arbeidstid

Mulighet for permisjoner

Ved behov blir det gitt ekstra opplæring, f.eks ved innføring av ny teknologi.

Seniordager - lokalt inngått avtale om inntil 6 dager tjenestefri med lønn i tillegg til den sentral avtalen som gir rett til 8 dager tjenestefri med lønn.

Mulighet for ergonomivurdering av fysioterapeut fra bedriftshelsetjenesten for vurdering av tilrettelegging på kontoret.

- Arbeide for å senke sykefraværet. Fylkesmannen skal ha konkret mål for sykefraværslivået og reduksjon i sykefraværet.

Det fastsettes konkrete mål for sykefraværet hvert år. Målet for 2008 var at sykefraværet ikke skulle overstige 4%. resultatet ble 4,6%.

Iverksatte tiltak for å holde sykefraværet så lavt som mulig :

Trim i arbeidstida: 1 time i uka kan brukes på valgfri trim.

Adgang til trimrom på arbeidsplassen

Bruk kroppen til jobben aksjon hvert år (tidligere sykle til jobben)

Sosiale arrangementer i regi av personalforeninga "Amtmandens klippe".

3-4 felles personalmøter for alle ansatte.

Tilbud om ergonomivurdering av fysioterapeut til ansatte som ønsker dette.

Følge opp våre IA tiltak.

Tett oppfølging av personer som er blitt sykmeldt, dette for å hindre at sykmeldingen blir langvarig.

Årlig arbeidsmiljøundersøkelse for å kunne avdekke svakheter og arbeide for et godt psykososialt arbeidsmiljø i alle avdelinger.

- Følge opp andre intensjoner og krav i avtale om inkluderende arbeidsliv

vi følger opp avtalen om inkluderende arbeidsliv og har i tillegg laget egne delmål for IA arbeidet.

- Vurdere risiko for å miste medarbeider med nøkkelkompetanse frem til iverksetting av forvaltningsreformen og iverksette tiltak for å møte disse utfordringene

Overføring av personell i forbindelse med forvaltningsreformen utgjør kun 0,5 årsverk. Risikoen for å miste medarbeidere med nøkkelkompetanse er svært lav.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Troms - Innhold:

Embete	Antall 2008	% 2008	Antall 2009	% 2009
FMTR	1	0,1	2	0,2
Sum	1	0	2	0

98.2 Kompetanseutvikling

Likestillingsrapport 2008

1) Tallmessig oversikt:

Hos Fylkesmannen i Troms er det pr. 31.12.08 - 98 ansatte. 59,2 % kvinner og 40,8 % menn.

I ledergruppa som består av 9 personer er det 5 kvinner.

Antall deltidsstillinger er 10 - 9 kvinner og 1 mann. Antall deltidsstillinger utgjør i prosent 10,2 %.

Fordelt på de enkelte avdelingene er fordelingen slik:

Avdeling	Kvinneandel i %	Antall kvinner i redusert stilling	Antall menn i redusert stilling	Gj. snittslønn (lønnstrinn)
Miljøvernavdeling	37,5 %	1	0	55
Landbruksavdeling	44,4 %	2	0	54
Justis- og sosialavdeling	68,8 %	1	0	56
Opp. og utd. avd	70 %	1	1	56
Helseavdeling *	91 %	1	0	59
Administrasjonsstab	83,3 %	3	0	45
Samordningsstab	0	0	0	59
Samfunnsikkerhet og beredskapsstab	25 %	0	0	59
Embetsledelse (fylkesmann og ass fylkesmann)	0	0	0	

*De 3 legene som er tilknyttet helse i 20 og 30 % stilling er ikke tatt med i oversikten. Det samme gjelder en person i 100% stilling som vi lønner, men som egentlig ikke jobber hos Fylkesmannen.

Redusert stillingsandel

Den største gruppen med redusert stillingsandel er de som av helsemessige årsaker ikke kan jobbe 100%. Hos Fylkesmannen er det 5 stk, dvs. 5,1 % av arbeidsstyrken som har redusert funksjonsevne.

Ansettelse 2008

I 2008 er det ansatt 15 personer, 4 menn og 11 kvinner etter ekstern utlysning. Av disse er det 14 i 100% stilling. 6 av disse er engasjementer / vikariat og her er det bare kvinner. I tillegg har vi hatt noen interne forlengelser av engasjement og vikariat.

Ved utlysning av nye stillinger tas med i utlysningsteksten at vi oppfordrer kvinner eller menn til å søke, avhengig av om det er overrepresentasjon av kvinner eller menn i den avdelingen/staben vi søker nye medarbeidere til. Ved å ha fokus på likestilling i rekrutteringsprosessen håper vi på sikt å kunne oppnå en jevnere fordeling også avdelingsvis. Fylkesmannen har stor tro på at vi oppnår det beste arbeidsmiljøet ved å ha balanse mellom kjønn samt spredning i alderssammensetningen.

De mest brukte stillingskodene

Rådgivere	33 stillinger	- 20 kvinner / 13 menn
Seniorrådgiver	14 stillinger	- 5 kvinner / 9 menn
Konsulent (1064/1065)	10 stillinger	- 10 kvinner
Førstekonsulent	7 stillinger	- 4 kvinner / 3 menn
Sekretær/ f.sekretær/fullmektig	6 stillinger	- 6 kvinner
Overingeniør	6 stillinger	- 2 kvinner/ 4 menn
Kontorsjef	5 stillinger	- 3 menn / 2 kvinner

Sykefraværet i 2008

Totalt sykefravær i 2008 var 4,6 %.

Videreutdanning

I løpet av 2008 er det gitt noen permisjoner m/lønn både til menn og kvinner for videreutdanning (dekning av kurs/studieavgift/bøker og fri til samlinger). Det er ingen som har hatt 100% permisjon med lønn for å ta videreutdanning. En person har hatt 100% permisjon uten lønn i et halvt år.

2) Virksomhetens likestillingsaktiviteter:

Intern hos Fylkesmannen i Troms har vi fokus på likestilling ved utlysning og tilsetning i nye stillinger, både faste, vikariat og engasjement. I rekrutteringen arbeider vi for å få kjønnsbalanse i alle avdelinger. Vi har også fokus på kravet om større andel ansettelse av innvandrere. I løpet av 2008 ansatte vi 2 personer med ikke vestlig innvandringsbakgrunn, en i fast stilling og en person i vikariat.

3) Planlagte tiltak:

Fylkesmannen i Troms viderefører arbeidet med hensynet til likestilling i rekrutteringssammenheng.

Fordeling menn/kvinner i lederstillinger

Embete	Kunngjorte lederstillinger	% tilsatte kvinner	% tilsatte menn	% kvinnelige ledere	% mannlige ledere
FMTR	27	70,4	29,6	2	0

Fordeling av kompetansemidler

Embete	% kompetanse kvinner	% kompetanse menn	% under 50 år	% over 50 år
FMTR				

98.3 Medvirkning

Medvirkning og medbestemmelse - tillitsvalgte

Fylkesmannen i Troms har 14 tillitsvalgte som representerer sine fagforeninger. Partene har utarbeidet en tilpasningsavtale som skal sikre informasjons-, drøftings- og forhandlingsretten i henhold til Hovedavtalen. I avtalen er det satt opp et kart som viser hvilke saker som omfattes av medbestemmelsesretten og hvilken form for medbestemmelse som skal gjennomføres. I 2008 ble medbestemmelsesretten gjort gjeldende i følgende saker:

- Strategiske satsninger, årsverkfordeling og budsjett 2008.
- Alle stillingsutlysninger har vært til høring.
- Ny personalpolitikk er utarbeidet av partssammensatt gruppe
- Lønnsforhandlinger på særlig grunnlag
- Årlige lokale lønnsforhandlinger med drøfting av profil og pott
- Referater fra ledermøter og avdelingsmøter er gjort tilgjengelig på inernett

Medvirkning og medbestemmelse - alle ansatte

I 2008 har vi hatt 3 personalmøter for alle ansatte og 1 personaldag. I forbindelse med disse fellesmøtene ble følgende saker tatt opp:

- Informasjon om forvaltningsreformen
- Presentasjon av personalpolitisk dokument
- Presentasjon av arbeidsmiljøundersøkelsen
- Annen informasjon fra ledelsen

Organisasjonsendringer/omstillinger

Det er utarbeidet en egen prosedyre for medvirkning og informasjon i forbindelse med interne omstillinger. Denne prosedyren følges i alle omstillinger som berører avdelingenes organisering.

Annet

Adm sjef hos Fylkesmannen i Troms har hatt ledelsen av nettverket for medbestemmelse og samhandling i Region 1. Ledere og tillitsvalgte hos oss har vært invitert til å delta på konferanser for å utvikle kunnskap om Hovedavtalens bestemmelser. Flere fra begge parter har deltatt.

Forvaltningsreformen

Virksomheten har jevnlig i 2007 og 2008 hatt temaet oppe på personalmøter. I tillegg har det vært gitt orienteringer om fremdrift og vedtak i eposter/brev.

98.5 Føringer på IKT-området

98.6 FRI (Fylkesmennenes regionale informasjonsnett)

98.7 Trippelnett

98.8 Sentral drift av Fri rettshjelp-ordningen

98.9 Drift av ePhorte helpdesk og ePhorte testsenter for fylkesmannsembetene

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Fylkesmannen i Troms godkjente i 2008 til sammen 140 søknader fra de politiske partienes kommuneorganisasjoner, fylkesorganisasjoner og fylkesungdomsorganisasjoner. Utbetalt støtte utgjorde 3,3 mill kroner.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMTR	Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	
Resultatområde 99	2	2	0
Sum:	2	0	2 0